

O mačkách

Imrich Vanek

2014

Autor: Imrich Vanek, akademický sochár a keramik - <http://imrich.vanek.sk>

Umelecké diela: Imrich Vanek

Fotografie: Gašpar Vanek a Tomi Vanek

Spracovanie zo súkromných denníkov: Gašpar Vanek a Zlatica Vaneková

Grafická úprava: Gašpar Vanek a Tomi Vanek

ISBN: 978-80-973009-0-6

Copyright (c) 2014, 2018, Imrich Vanek, Gašpar Vanek, Zlatica Vaneková a Tomi Vanek

Adresa knihy na internete: http://imrich.vanek.sk/Imrich-Vanek_O-mackach.pdf

Ďakujeme že pri čítaní tejto knihy zvažíte možnosť podporiť vytvorenie
Galérie Imricha Vaneka. Číslo bankového účtu:

IBAN: SK90 1100 0000 0029 4205 4183

Úvod	1
Sme výtvarníci	3
Mať priateľa	3
Mačka, kocúr, mačacie mláďatá.....	3
On a ona, ako priatelia?	4
Talent	10
Láska ženy k mačke je iná, ako láska muža k mačke	11
Blázon, génus a umelec.....	15
Žena a mačka, muž a mačka	15
Hravosť a vynaliezavosť u mačiek "nepozná hraníc"	17
Psychológia mačky	21
Cez mačky poznávam ľudí.....	23
Človeče, pochop zviera, a keď ho nepochopíš, nemáš právo ho mať.....	25
Čo je drezúra a čo je výchova?	27
Majiteľ psa, majiteľ mačky	27
Porovnanie zo života.....	28
Vyznávam dve veličiny: DOBRO a ZLO	32
Z dávnych rokov.....	34
Kto miluje umenie, musí milovať mačky	36
Hudba a mačka - keď počúvame hudbu.....	37
Majiteľka psa a majiteľka mačky	41
Filozofia rozumu a filozofia srdca	48
Vzťah človek - mačka. Vzťah človek - pes.....	49
Láska	58
Čo je to umenie?	62
Výchova a drezúra - Čo je to výchova, a čo drezúra	67
Hra mačiek.....	72
Láska človeka k mačke, láska mačky k človekovi.....	74
25.4.2002	76
Spolupatričnosť.....	76
Život a smrť	77
Inštinkt a rozum.....	77
"Určiť pravidlá hry"	77

Čo je život?.....	80
Ten náš kočovný život.....	81
Čo by ste ľutovali, čo ste neurobili v živote?.....	81
Jeden režisér ma oslovil: „majstre, čo teraz robíte?“	84
Ako zistíte, či je to mačka, alebo kocúr?.....	85
Filozofia človeka a filozofia mačiek.....	86
Človek	86
Sme otrasení	87
Chovatelia.....	88
Keď sme ešte nemali mačky	89
Pud a rozum.....	89
Dlhujem mačkám	90
Pohyb mačiek po jedle je najkrásnejšie kinetické umenie	90
Prostredníctvom zvierat chcem poznať ľudí.....	90
Verím - neverím.....	93

Úvod

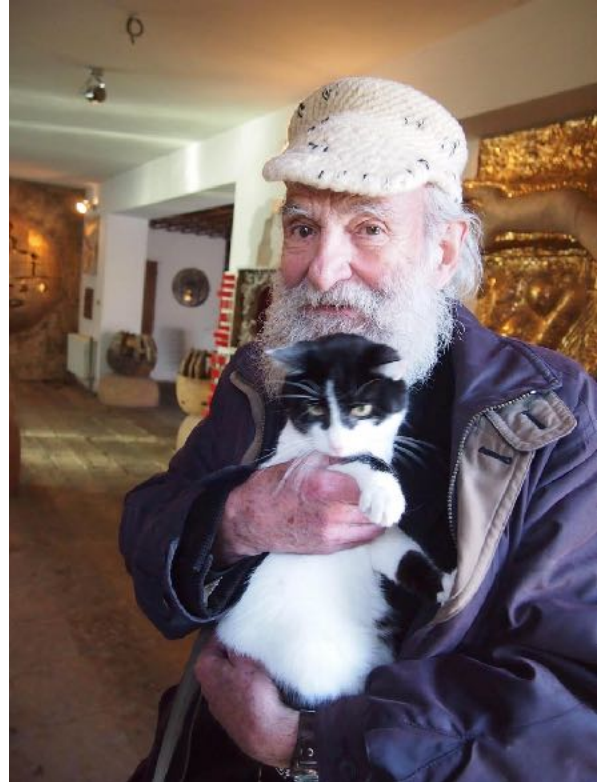
Keď máte malé mačičky – “koťatá”, až vtedy viete, že máte mačky. Mačky hravé, mačky dravé, mačky roztomilé a niekedy, keď nemáte čas, alebo náladu, tak máte mačky neznesiteľné!

Ale to nezáleží od mačičky, ale od nás samých, od nášho duševného stavu, od našej psychiky. Ak nemáte malé mačiatka, teda mačky od narodenia, tak vôbec neviete, čo je mačka. Mačka je ako dieťa, ktoré musíte naučiť jesť, chodiť, piť, pomôcť jej dostať sa do života i dávať na ňu pozor, učiť ju - toto smieš, to nesmieš, hento môžeš ale to zas nemôžeš, toto musíš, atď.

Mám rád odborníkov, mám rád ľudí, ktorí sa venujú svojmu povolaniu, ale aj u nich môže dôjsť k tzv. "chorobe z povolania". A tým nemyslím len chorobu tela, ale zvláštny, svojský prístup k veci, prezradia sa slovami: "veď to ja poznám, som predsa odborník". Ale to ešte neznamená, že odborník musí všetko poznať, všetko vedieť! Človek sa predsa celý život učí! Vždy sa môžu vyskytnúť veci, situácie, ktoré človek nepozná, nevidel a vo svojej praxi ani nezažil.

Dnes je život celkom iný, ako pred päťdesiatimi – šesťdesiatimi rokmi. Kto ten ubehnutý čas osobne neprežil, ten nezažité ťažko pochopí, a tak aj jeho subjektívny názor na dané obdobie, nemôže byť akceptovaný. Nie je predsa možné, aby dnešný 30 - 35 ročný človek hovoril o otázkach politických, ekonomických, etických, ekologických v danom, ním neprežitom období, ktoré uplynulo pred sedemdesiatimi rokmi.

Bol som ešte chlapček, a otrasné udalosti spred 70 rokov mám stále v pamäti. Kto nezažil, nemôže vedieť nič o vojne, nevie si ani predstaviť hrôzy vojny.

Nové Zámky – obraz z mesta po bombardovaní, 14. marca 1945

Bombardovanie, obraz mesta po bombardovaní, na uliciach, i v rozvalinách domov - mŕtve telá ľudí a uhynuté zvieratá. Tú do neba volajúcu tragédiu, to trápenie, to všetko, čo v tom momente a v tej chvíli sa odohralo, nezabudnem. Aj dnes, každý deň, na mnohých miestach vo svete prebiehajú boje, vojny – otvorené i utajené, vypovedané i nevypovedané vojny. Desivé ničenie, ten desivý pocit straty: aj ja som predsa niečo vtedy mal ... a v okamihu už vôbec nič nemám. Mal som milé zvieratko, a to zvieratko muselo umrieť - pri mojich nohách, a ja nie som schopný ničoho, ja tomu zvieratku, ale ani nikomu inému, nemôžem a ani neviem pomôcť. A to ani nehovorím o príbuzných, i o ďalších ľuďoch, o otcoch rodín, o bratoch, o sestrách, susedoch, o všetkých obetiach, o tých, ktorých už v živote nevidíme ... A prečo? Prečo to trápenie? Prečo to ničenie? Zapríčinil to človek. Človek proti človekovi. Aj prírodná katastrofa si vyžiada veľa obetí ... Ale takéto ničenie! Prečo?

V mojich očiach mačka, svojim pokojom, gracióznymi pohybmi symbolizuje pohodu, harmóniu, súvislú mnohofarebnú reťaz generácií, ktoré sa nevzdávajú, svoj životný priestor naplňajú, obhajujú. Kedykoľvek sa objaví pred mojim duševným zrakom spomienka z detstva na zbombardované rodné mesto, pohľadím mačku a príznak sa stratí.

Sme výtvarníci

Tým je ovplyvnený náš život. Na svet pozeráme očami výtvarníka, pohľadom z inej dimenzie. Vidím svet ináč. Svet z toho môjho výtvarného pohľadu vidím farebnejším a bohatším. Tvorivá činnosť je veľmi krehký ľad, na ktorom stojím, ale sú faktory, pomocou ktorých môžeme prekonať i neprekonateľné. Výtvarný svet je ako mydlová bublina – krehká, farebná, uzatvorená a keď praskne – koniec umeleckých vidín a človek sa ocitne ako Adam zoči-voči tvrdému životu...

Jedným z faktorov, ktoré mi boli na pomoci, keď som bol unavený, bola prítomnosť mačky ... nuž pokúsím sa bez nároku na odbornosť, rozpomenúť sa na faktor - mačka v našej domácnosti, i na to, ako nám do domu pribúdali mačky. Ponúkam tu zážitky z pozorovania mačiek a kocúrov za posledné desaťročia.

Mať priateľa

mať tak niekoho, s kým môžem byť spolu, pobudnúť čas, a on – priateľ, vždy má čas byť so mnou. To je najúžasnejší dar, to je nenahraditeľný, hrejivý pocit, i keď je to celom iná živá bytosť, tú bytosť u mňa stelesňuje "mačka - kocúr". Neverím totiž v absolútne, ničím nerušené priateľstvo medzi človekom a človekom. Aj dlhoročné priateľstvá môžu ovplyvniť rôzne okolnosti, náhody, životné zlomy, vonkajšie zmeny, politické, finančné, neočakávané situácie, v dôsledku ktorých sa môžu oslabiť city, väzby a úprimné priateľské vzťahy.

Mačka, kocúr, mačacie mláďatá

V našej domácnosti, v našom dome, odrazu bolo mačiek veľa ... početné skupiny až 20 - 30 - 40 i viac jedincov mačiek a kocúrov. Oni ale znamenali viac než domáce zvieratá, vedeli prejavovať priateľstvo, oddanosť, lásku a pritom mačky sú i ostávajú slobodné, nezávislé a inšpirujú nás k myslieniu, k vytváraniu vlastnej filozofie, inšpirujú k výtvarným dielam, a veru ovplyvnili i náš životný rytmus, životný štýl. Mačky prežívali s nami radosti i strasti... Počas mnohých rokov boli žriedlom relaxe i stále živou témou umelca, výtvarníka.

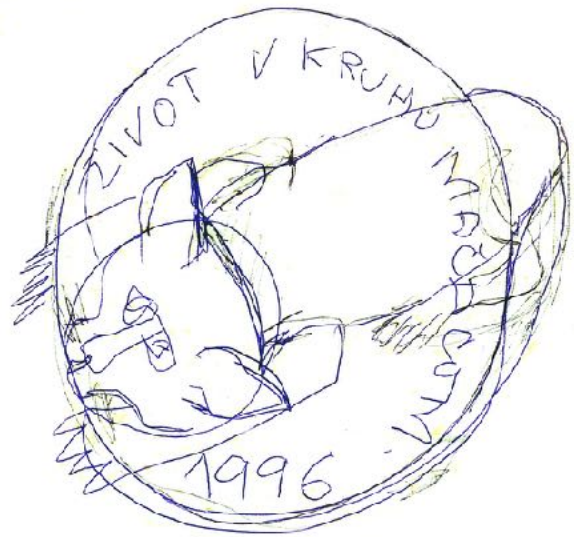
On a ona, ako priatelia?

Nikdy som neuznával priateľstvo muža a ženy za reálne možné, lebo nikdy, nikdy som tomu neveril, žeby muž a žena mohli byť ozaj "len" priatelia. Život mi vždy dal za pravdu, že to tzv. priateľstvo muža a ženy vždy stroskotalo, alebo sa zmenilo na vzťah žena a muž. Nielen duševný, ale aj telesný vzťah. Niektorí vyslovili názor, že priateľstvo môže byť len medzi ľuďmi. Ja zastávam názor, že musím mať niekoho, bytosť, koho mám rád a tá bytosť to vie, a tiež má ten istý pocit ako ja. A vzájomnú náklonnosť treba len cítiť a nikto nemusí nič vysvetľovať. A to môže byť aj tá malá živá bytosť, ktorá nerozpráva, a zmesť sa človekovi do dlane, a cítiť ten jemný ňufáčik a tlkot jeho srdiečka, ten tlkot po chvíli harmonizuje, splynie s tlkotom srdca človeka.

Pozorujem ľudí a často sa rozprávam s nimi. Mnohí sú akoby ešte stále prepojení pupočnou šnúrou, siahajúcou od pra-pradedka.

Spomínajú na predkov, čo dedo hovoril, čo robil on, a tak vzdialený jeho potomok i jeho rodina "prevezme" skúsenosti, i životné nároky predchádzajúcich generácií. A to nevadí! Život ide dopredu, a rodina žije stále akoby v inom storočí. Napr. na dedine skoro každý má záhradu. Okolo svojho domu ľudia potrebujú kúsok zeme, záhradu, kde pestujú, čo predtým mali v záhradách, za ich detstva - zeleninu, možno aj niekoľko ovocných stromov, rovnako ako mnohé pokolenia pred ním. Nikto, alebo len málo ľudí, je vyškoľených pre záhradníčenie, ale aj tak každý pozná, ako zariadiť to, alebo ono, ako strihať strom, alebo vinicu, ako chrániť úrodu, kedy treba proti škodcom zasahovať, aké choroby či ľudí, či rastlín, a či domácich zvierat sú najčastejšie, ako sa chrániť pred nimi i ako si navzájom pomáhať atď., atď. A poznatky prechádzajú z otca na syna, tie návyky a práce, ktoré otec bol prevzal od svojho otca, deda, a táto zlatá niť múdrosti sa "tiahne" desaťročiami z dávnej minulosti, a môže nás zaviesť i naspäť, do predošlého storočia. Tie názory a skúsenosti sú tak presvedčivé, že to nemôže vyvrátiť ani dnešný život, ani nové poznatky, skúsenosti odborníkov, vedcov. Ale keď si aj dnešný človek niečo robí sám, najprv sa musí vrátiť ku koreňom, musí spoznať skúsenosti iných, preštudovať, a len potom sám z vlastných skúseností môže rozvíjať svoje vedomosti, to, čím on obohatí svojich potomkov, nasledovníkov. Stáva sa, že niektoré "zaužívané veci" môžu byť už prežité, a preto nové hľadanie privedie človeka na iný spôsob myslenia, a práce.

Medzi niektoré názory a zvyky, ktoré rodina preberá od predkov, zaraďujem aj názor na mnohé domáce zvieratá. Pes vo dvore je obyčajne pevne priviazaný, a keď nie, tak aspoň veľký pes, je izolovaný (do ohrady, klietky) a tie menšie akoby boli pod ostrým dozorom

celej rodiny - kde je a čo robí, atď., atď. No, a mačka? Tú mačku obyčajne berú tak, akoby mala len jednu jedinú povinnosť. Keď ju splní, tak možno, zaslúži si aj nejaké iné jedlo. Mačka by síce mohla jesť to, čo si uloví, ale od domácich aj mlieko dostane, skoro ako zaslúženú odmenu. I tak ľudia spravidla majú k mačke určitú averziu. Pravda, iné to je u chovateľov mačiek, ktorí ich majú doma ako "chovné", či majú mačky len tak, okolo domu, a niektorí majú mačky ako "miláčikov rodiny", alebo dokonca ich považujú za "rodinných príslušníkov". Výhrady voči mačke často vychádzajú z predsudku.

"Záhradník" si myslí, že mačka mu zničí

obrobenú záhradu, a že mu zničí aj tú poslednú mrkvu, ktorú tam má. Alebo, že mačka mu záhradu pošpiní. Kocúr všetko označuje, a tak celá záhrada bude smrdieť kocúrovinou. To je možné, že kocúr označí svoj rajón a veru to nie je príjemné, keď celý byt alebo označené miesto smrdí po kocúrovi. A keď tak máte 15 - 20 kocúrov! Tak si môžete predstaviť: vynásobte si jedno "označenie" tými pätnástimi či dvadsiatimi jedincami - a predstavte si, že celý dom bude páchnuť. Naozaj páchnuť? A čo zoologická záhrada? V ZOO človek skoro ani si neuvedomí ten pach na mieste, kde sa to dané, alebo iné zviera nachádza, ale čo vlastne človek môže v ZOO očakávať? Tam predsa ide preto, že tam hodlá pozorovať zvieratá, zvieratá chce vidieť, a nie preto tam ide, aby ich čuchal. Návštevníkovi žiaden výrazný pach zvierat v ZOO nevadí.

V rôznych odborných knižkách o mačkách, síce aj píšú o tom, že kocúri značkujú, ale v knihe to býva napísané len tak, mimochodom, aby nikoho od mačiek neodradili. A keby niekomu zápach vadil, tak autori spravidla poukazujú na možnosť kastrácie kocúra. Vykastrovaný kocúr už nemusí, ale niekedy aj tak môže značkovať. A tu sme u jednej veľmi dôležitej veci. Kastrát je aj odborníkmi uznávaná kategória. Kocúr alebo mačka môže kedykoľvek byť svetový šampión súťaže, ale kastrát už nie! Ja osobne uznávam mačku a kocúra. Kastráciou aj kocúr aj mačka stráca svoju osobnosť. Samozrejme, že takýto jedinec stratí i "svoje miesto" v spoločnosti ostatných mačiek.

Mali sme mačku, milovanú, mala malú hlavu, bystrá, nádherná, mrštná, bola stredobodom všetkých kocúrov. Keď bola v tom období "sexu", mala okolo seba päť, šesť kocúrov. Bolo zaujímavé ich sledovať. Bola na stoličke, a kocúri okolo nej v určitej vzdialenosti na zemi čakali. Sám som si nevedel vysvetliť, čím to je, že tá mačka nie je ani tak pekná ako niektorá iná, hovorím však, že posudzujem podľa ľudských kritérií. A po dôkladnom uvážení som prišiel na to (i keď som to pozoroval z hľadiska ľudských kritérií), že tá mačka musí mať, a aj má "sexepíl". Vtedy som videl, že medzi týmito kocúrmí je zaujímavé "poradie", že tí kocúri čakajú v rade na sex a s touto mačkou. A keď jeden

skončí, "prevezme štafetu" druhý kocúr, potom tretí, atď. Chod poradia vždy určí mačka. Ja som len "obdivoval" tú mačku, že vydrží túto "inváziu" kocúrov. Až niekoľko dní. Ak však mačka už nechcela, tak vždy si našla dostatok možností, ako sa schovať, kam sa schovať a ako dať najavo, že jej ambície sú vyčerpané. A táto mačka, ktorá bola aj našou obľúbenou mačkou, volala sa **Albínka**. Raz prišla domov – plazila sa- neskutočne dokopaná, zničená, človekom znetvorená! Ihneď som ju zobral k zverolekárovi. Zadné nohy boli vytlačené z kĺbov a kopaním boli vnútornosti poškodené. Röntgenový snímok "hovoril" o bezcitnom a beštiálnom čine človeka proti tomu malému, bezmocnému tvorovi, mačke. "Ihneď ju utrať!" znel verdikt odborníka, zverolekára. Ja som ju chytil do rúk, a v tom momente som pocítil, že patrí k nám, a jej strata by bola pre nás bolestivá. Držal som ju, a povedal, že ju prinesiem v pondelok. To ublíženie i vyšetrenie sa stalo v piatok. V sobotu a v nedeľu sme sa jej venovali. Tie "vytlačené" kosti som sa snažil masírovaním jemne dať na miesto, manželka ju umiestnila do koša. Vtedy si uvedomíte, že je v ohrození koho máte rád, musíte niečo pre záchranu urobiť, a tak nešetríte ani námahou, ani nepočítate, koľko to stojí. A vtedy už táto bytosť nie je považovaná za zviera, ale za živú cítiacu bytosť, ktorá je vám blízka, i keď je to zviera. Potom sa mačka vyliečila natoľko, že obe vyklíbené zadné nohy sa podarilo umiestniť na miesto späť tak, že za niekoľko týždňov už normálne chodila. Poranené vnútorné orgány sa zahojili, ale mala veľké ťažkosti s pôrodom. Mala asi veľké bolesti a malé mačičky rodila tak, že ich roztrúsila po dome a ani si ich vôbec nevšimala. Niektoré mačiatka sa narodili a ostali, ale niektoré zahynuli hneď po pôrode. To sa prihodilo s mačiatkami asi dvakrát. Tretíkrát, keď čakala malé, sme si všimli, že je nervózna a pôrod nebude jednoduchý. Po určitom čase sme zistili, že malé mačky v brúšku sú mŕtve. Vyhľadali sme zverolekára. Musel použiť skalpel a vybrať z nej tri mŕtve mačiatka. Zároveň vykonal sterilizáciu tejto mačky. Po operácii sa mačka zotavila, ale už nikdy nebola tá istá "nádherná mačka", stratila záujem o kocúrov, ale aj naopak, kocúri si ju nevšimali, a zo začiatku akoby ju boli vyhнали z toho mačacieho kolektívu a táto mačka musela si nájsť sama seba, aby mohla žiť "iným životom" a byť tou vysterilizovanou mačkou. Narástla jej hlava, pribrala na váhe, zostala plachá, bojazlivá, a akoby stratila svoju pôvodnú osobnosť tej fantastickej mačky, akou bola predtým.

Keď čakáte dieťa, máte dve možnosti. Bude to alebo chlapec, alebo dievča. A to, či bude mať veľkú hlavu, alebo bude mať nejaké vady, to si pri očakávaní ani neuvedomujete. Pôjdem ako muž, sa "napiť", alebo lepšie, pripiť si na zdravie synovi, alebo dcére. A som pyšný, ale k tomu, aby som bol hrdý na to, čo sa narodí, mám strašne málo dôvodov. Jednak si musím uvedomiť, že som "súčasť" prírody a príroda je tou veľkou záhadou. Čo bude, ako bude a ako "si to zariadi" príroda, ukáže sa potom: Genetika a iné faktory. Keď čakáme dieťa, užime si toto čakanie, ukáže sa, či dieťa bude chlapec alebo dievča. To ostatné - na to ani nemyslíme! Či to bude mongoloid (Morbus Down), či to bude s nejakými genetickými vadami, či to bude mať všetky atribúty k normálnemu životu. Keď bude dieťa zdravé, so samozrejmosťou ho uvítame, a keď by malo nejakú vadu, tak ako to býva, všetko alebo väčšiu časť "zodpovednosti" prehodíme na matku. A to, či dieťa bude

biele, alebo čierne, u človeka určí jednoduchá logika. Keď to je u bielych rodičov, tak je to biele, keď u černochoch, tak je to čierne. Keď príde dieťa rodičov, belocha s černoškou, alebo belošky s černochochom, tak bude mulatom, podobne ako môžu prísť miešanci - Číňana alebo Japonca, či iného človeka z ďalekého východu, a tak so samozrejmosťou sa narodí potomok dvoch rás. Keď sa tam zamieša iný gén, tak zmení celú štruktúru dedičnosti znakov. Vidieť malého Eskimáka, to je krásny zážitok. A zákony dedičnosti platia u každého malého tvora, ktorý sa volá človek!

Ale my čakáme malé mačiatka. A čakáme ich so zvedavosťou, ako budú vyzerat', aké zafarbenie im dá príroda. Máme mačky od čisto bielych až po čierne. Samozrejme hovorím o mačkách tzv. európskych, i keď v tom chove sa vyskytnú dlhosrsté, krátkosrsté, a iné druhy vyšľachtené, a do vášho chovu sa môže dostať neočakávaná farba, či neočakávaný znak, alebo neočakávaná genetická "odchýlka".

A to je to krásne, že sme vždy v očakávaní, čo to bude, aké to len budú mačiatka. Keď mám určitý chov "s papiermi, s rodokmeňom" v tom niežeby mohli byť odchýlky, ale vôbec nesmú byť žiadne odchýlky od deklarovaných znakov! Mačka musí byť presne taká a taká, podľa predpisu. Teda mačka z môjho chovu tiež! Mám takú a takú a tak to musí byť presne taká a taká. Treba však počítať s tým, že v prípade čistokrvného chovu, šľachtením potlačím aj osobnosť mačky a "vyrvem z toho zvierat'a dušu". A potom mám len telo zvierat'a, jeho hlavu, jeho trup, nohy, chrup, zuby, srst', farebnosť, a keď to všetko sedí, môžem chodiť s mačkou na výstavy, a bude šampión i vtedy, keď jej duševný stav a duševná činnosť bude potlačená ako u tvora, s ktorým sa nehovorí, ktorému nedáme príležitosť sa vyvinúť a byť osobnosťou. Ani u človeka by nebola možno duševná činnosť, keby ho od narodenia nechali bez výchovy, bez komunikácie, bez toho, aby sme s nim hovorili a nechali jedinca prírode napospas. Zistíme, že taký človek, ako keby človekom ani nebol.

No a zvieratá? Zviera by bolo väčším favoritom po stránke telesnej. Ale ani zvierat'u nemožno odoprieť vývoj vlastnej, neopakovateľnej osobnosti.

I keď existuje tzv. "nedel'ný maliar", alebo neškolený umelec, ktorý sa vyrovná skutočnému umelcovi, a môže ho občas dokonca aj predčiť, tým, že svojou usilovnosťou sa všeličo naučil, má to naučené, napríklad u speváka, ako technicky zvládnuť spev, u maliara a sochára, výtvarníka, ktorý sa naučil techniky ovládať, u vedcov sú znalosti, ktorými môže vo vedomostiach postúpiť, to znamená naviazať na predchádzajúce vedecké výskumy a vedecké teoretické a praktické znalosti.

Ja, ako nevedec, vyhýbam sa aj tzv. odborným vedomostiam z knižiek, a aby som vždy mohol byť sám sebou pri svojom pozorovaní a ostal sám sebou aj so svojimi teoretickými filozofickými úvahami. Som taký, ako môj priateľ, výtvarník, ktorý má ukončené vysokoškolské štúdium, ale nechodí na žiadne výstavy "aby nemohol byť niekym ovplyvnený". Chce byť sám sebou! Aj ja by som chcel tie moje pozorovania prežívať sám so svojou manželkou, prežívať, vytvárať vlastný pohľad a neprevziať iný názor, než ten, na ktorý prideme pri tom pozorovaní.

Dostali sme kocúra, malého, bieleho. Čistokrvného. Jedno oko malo oranžové, druhé svetlomodré. Nádherný. Ten, kto nám ho priniesol, hovoril, že nemohol sa na to pozerať, aké obyčajné mačky máme. Vy nemôžete nemať nejaké zväštné? Hovoril to mojej manželke. Je to kamarát, ktorý vedel o našom chove, že sa to rozmnožilo a videl výsledky chovu. Pre "cudzince" to vypadalo, ako stádo obyčajných zvierat, mačiek. Len my sme vedeli, že v tom zhluke mačiek ten a ten jedinec je taký, tá a tá mačka je taká. Každý jedinec reaguje na svoje meno, s každým zvieraťom sa dá "hovoriť". No a tak ten malý biely kocúrik zostal, až dorástol na veľkého kocúra, zdatného, vyspelého a náruživého kocúra. Kocúra s veľkým K. Veľkou chuťou na sex. To dostal od prírody, tú chuť alebo povinnosť? Povinnosť mať potomkov? A to začalo. Postavil sa do radu a keď naňho prišiel rad, tak "predviedol prácu" sexu dôkladne a k spokojnosti mačky tak, že bol vyhľadávaným kocúrom medzi mačkami. Čo on dokázal v tomto smere, bolo obdivuhodné, a keby som bol kocúrom, tak by som mu závidel. A potom sa o niekoľko mesiacov objavilo "prvé ovocie" tohto náruživého kocúra. Každá mačka mala aspoň dve biele, čisto biele mačky, i keď tá mačka sama, bola akokoľvek zafarbená. Čierna, múrovatá (tigrovitá), múrovato-biela. Obdivujem toho kocúra, lebo by mohol od januára až do decembra sexovať, keby mal k dispozícii toľko mačiek. No ale aj tak príde si na svoje, lebo mačky v našom chove nemajú vyhranené mesiace, ako sa to obyčajne uvádza v odborných článkoch, ale každý mesiac máme nejakú mačku, ktorá má koťatá a tak máme možnosť si "vychutnávať" život malých mačičiek, čo je najzaujímavejším sledovaním, ako sa hrajú, ako sa "nemotorne" pohybujú, ako sú zábavné a milé, pokiaľ nedorastú do tej 6-7 mesačnej podoby, keď už nie sú ani koťatá, ani dospelé mačky.

Svieti slnko. Je začiatok augusta, letný, krásny, slnečný, nedel'ný deň. Nádherné ticho, nádherný kl'ud. Na terase "ovláda väčšie miesto slnko". Tieň sa objavuje len na okrajoch terasy, a to je miesto, ktoré vyhľadávať naše mačky. Človek by najradšej sedel, alebo ležal na slnku a ani mu nevádi, že teplomer ukazuje 35°C. Zobudil som niekoľko mačiek, aby som sledoval, kam a kde sa schovajú? Zistil som, že vždy sa schovajú do tieňa. Ale ráno,

keď je teplota okolo 20°C, telo si natiahnu na slnko a hlavu si schovajú do chládka. Niekoľko prípadov u ľudí bolo, že utrpeli vážne, alebo až smrteľné "úrazy" na slnku, keď zasпали a už sa z toho spánku neprebrali. Čo to je? My ľudia, ktorí máme rozum, ho nepoužívame, alebo ten zvierací pud je silnejší. Keď mačka cíti potrebu slnka, tak ide na slnko len svojím telom, hlavu má vždy v tieni, to je pud. Človek biely, chce byť opálený, černocho chce byť belší a ľudia z Ázie? To sme my ľudia, ktorí máme rozum, máme aj svoje ľudské ambície aj vtedy, keď nie sú uskutočniteľné. Keď človek uvažuje o tom, aké možnosti sú u človeka a aké možnosti sú dané zvieratám. Tým domácim, psom a mačkám a človekovi, ako najvyššie postavenému tvorovi prírody. Myslenie a vedomosti stavajú človeka na najvyšší stupeň tvorstva. Človek môže dosiahnuť najvyššie pocty, najvyššie hodnoty, najvyššie ocenenia, najväčšie bohatstvá, duchovné, alebo finančné, ale aj fyzické (športové). Vždy a všetko má svoje určité hranice. Hranice časové, hranice "ľudských možností". Človek sa tiež musí vyprázdňovať a tým, tou biologickou, fyziologickou činnosťou, ako moja matka hovorila, je na úrovni všetkých živočíchov, na úrovni zvierat. Ani kráľ, ani najvyššie postavený človek nie je výnimkou. A v tom vidím najväčšiu spravodlivosť Toho, kto ten svet tak vymyslel. Keď to vymyslel Tvorca, je to geniálne, keď príroda, ktorá má svoje prírodné zákony, tak je to obdivuhodné a priamo neuveriteľné. Keď pozerám okolo seba, vidím, že všetko je vopred dané. Už prírodou predurčené. Či chceme, alebo nie, je to tak. Možno, že niektorý človek začne proti tomu protestovať. Možno, že vytvorí nejakú svoju predstavu, alebo nejakú svoju filozofiu. A tá filozofia existuje a bude vymedzená životom toho človeka. Jeho názory potom môže ďalej hlásať iný človek, ale za celú históriu ľudstva nezaznamenali nadľudské kritériá, ktoré by prerástli dané ľudské možnosti. Ani ľudské, ani zvieracie.

Keď píšem o mačkách, už sme konštatovali, že mačka je zviera, domáce zviera, ktoré je "pripútané k človekovi". Láskou a prirodzeným pudom. Je "daná" k človekovi a človek ju už raz pozdvihol až k božstvu, a v stredoveku ju odsúdil k najväčšiemu trestu, k trestu upálením za živa. Čo si človek myslí o sebe? Čo si to len dovoľuje? Čo si vôbec môže dovoliť? A pri týchto úvahách sa môžeme spýtať, čo je človek? Ako sa dostal na túto zem, odkiaľ prišiel odkiaľ vznikol, alebo niekto ho vymyslel alebo stvoril? Človek je najdokonalejší tvor medzi tvormi na zemi. Má fyzické, ako aj duševné vlastnosti. Je krásny.

Človek, žena a muž, krásna dvojica. Pozitív a negatív. Plus a mínus. Keď o tom rozmýšľam, ani jeden tvor nemôže byť tak deformovaný, ako človek, fyzicky, aj duševne. Nech sa na mňa nikto nehnevá, ale musíme priznať, že dospelý človek môže byť vysoký napr. od 100 cm do 250 cm s váhou od 25 kg do 250 kg. Výška a váha nemusia byť v súlade. A tak vidíme deformácie, aké nepoznáme v celej živočíšnej ríši.

Keď sa opýtate "Čo je človek", každý vám odpovie zo svojho odborného hľadiska a svojich odborných vedomostí. Čo je teda človek? Lekár vám môže odborne definovať, koľko obsahuje ľudské telo vody, povie vám o anatómii človeka a môže hovoriť aj o chorobách fyzických, ako aj duševných. A čo je človek podľa filozofa? Sú rôzne filozofické tendencie. Jeden ho postaví na úroveň Boha a sám človek vlastným pričinením sa môže stať najhorším tvorom rovným diablove. Človek sa pohybuje v rámci zákonov prírodných a spoločenských, ale veľmi často tieto zákony nerešpektuje, lebo si myslí, že je tvorom najvyšším a preto môže všetko. Až vtedy si ako človek uvedomujem aj ja svoju vlastnú slabosť, keď pocítim svoje možnosti ako sú na tejto zemi obmedzené. Nemôžem lietať ako vták, nemôžem skákať tak ďaleko ako blcha v porovnaní s jej telesnou konštrukciou, nemám takú silu ako slon, ale predsa mám ohromné možnosti, možnosti duševné! Človek, aby tieto svoje hendikepy vykompenzoval, prichádza s rôznymi vynálezmi, lietadlom, televízorom, mobilným telefónom, počítačom, robotmi atď. atď., a tak dokáže prekonať diaľky a prekážky, ktoré sa zdajú byť neprekonateľné. Nádherne sú možnosti človeka ale nádherne sú aj jeho fyzické potreby a časovo obmedzené jeho bytie. Aj najbohatší alebo najslávnejší alebo najvplyvnejší človek sa musí narodiť a musí zomrieť. Musí piť a jesť, musí sa vyprázdňovať a podľa môjho názoru u človeka je dané to najkrajšie, súzvučnosť, láska. "Milujte sa a množte sa...". Samozrejme aj tu sa porušuje zákon tak spoločenský, ako aj prírodný. U mačiek je ovplyvnený "sex" jednak možnosťami, individuálnymi schopnosťami a rôznymi inými vecami, ktoré môžu pozitívne, ale aj negatívne pôsobiť. Strava, alebo izolácia v kletke, a to je narušenie prírodného zákona. V odborných knihách sú uvedené, že mačky sa pária 2x do roka. Sú to ale len teoretické úvahy u tých, ktorí mačky chovajú ako chovné "objekty". A to sa vymkne z prirodzeného stavu.

Talent

Talent u ľudí a talent u mačiek. Nie každý človek je schopný výkonov fyzických a je to tak aj u mačiek. Nie je pravdou, že každá mačka je mrštná, že každá mačka rovnako skáče alebo že každá má rovnaké predpoklady k fyzickým danostiam. A kto si to myslí, je na omyle. Ako u ľudí. Darmo budeme cvičiť malého chlapca, aby bol športovcom, keď na to nemá. "Mám talent" a na tom musím pracovať a ten je základ, na ktorom sa dá stavať. Bez talentu sa nedá nič vynikajúce urobiť. Talent sa dá rozvíjať a keď niet talentu, čo by sa rozvíjalo? Keď mám jedného kocúra, tak ho môžem sledovať. Možno, že budem mať šťastie a budem mať "talentovaného" kocúra. Bude nádherne skákať, bude mať fyzické predpoklady k tomu, aby ukázal, ako chytá myši a ako sa pohybuje, aký je mrštný a ako sa vyzná aj v noci. "Môj kocúr" ... a jeho pán hovorí ... Bol som pri tom, keď v spoločnosti hovoril o svojom kocúrovi, niekoho to bavilo, niekoho to nechalo ľahostajným a niekoho

to evidentne rozčuľovalo: "toľko hovoriť o mačke". Je to tiež rozdiel, kde a komu vyprávame svoje zážitky. Niekoho to môže zaujímať, iného otravovať. To bolo u piva v hospode, a v tomto prostredí nemusíte všetkému ani veriť a nemusíte ani všetko počuť, a keď nechcete sa zapojiť do tejto atmosféry, tak jednoducho môžete vychutnávať prostredie putiky. Ale iné to je u mačiek, keď ich máte pohromade niekoľko desiatok. My máme tridsať, aj viac. A v tom spoločenstve vidíte tie rozdiely. Vidíte mačku alebo kocúra, ktorý je príkladom mačacím, fyzické danosti, vynikne svojou inteligenciou, svojou osobnosťou. V tom počte vidíte rôznych jedincov. Také, ktoré sa pohybujú suverénne i také, ktoré sa boja a niekedy tá bojácnosť víťazí i nad hladom. Ani ten hlad ho "nevyburcuje" k odhodlaniu, aby šiel za pokrmom. Musí byť ukrutný hlad, aby sa odhodlal ísť k ostatným. Ale vidíme, že práve jedlo je jedným z faktorov, ktorý ich "zblíži", i keď každý bojuje o svoje sústo. Pri jedle, kde každý dostane toľko, koľko chce, nedochádza k telesnému útoku, stane sa, že dvaja kocúri, ktorí majú "problémy" pri stretnutí hocikde v dome alebo na záhrade, môžu jesť vedľa seba a z jedného taniera.

Vedia, že jedlo si nemusia zvláštnym spôsobom vybojovať. Verím tomu, že by bojovali o korisť, o jedlo, keby boli zatvorení v klietke a krmivo by bolo hodené tak, aby museli o to bojovať, určite by sa o to bojovali. A silnejší alebo prefikanejší by zvíťazil.

Stále hovorím, že sme výtvarníci. Náš život je tým veľmi ovplyvnený! Pozeráme na tento svet inými očami, očami výtvarníka, vidíme život i javy okolo nás z inej dimenzie. Vidím svet ináč. Vidím svet farebnejším, a bohatším. Vidím svet z toho môjho výtvarného pohľad, z pohľadu tvorcu.

Láska ženy k mačke je iná, ako láska muža k mačke

Odkiaľ má filozof vlastné názory? Čo ho inšpiruje, čo ho vedie k týmto názorom? Doba, v ktorej žije, a určite aj "nahliadnutie do minulosti". A samozrejme aj to, že "žije" jednak v súčasnosti a pozoruje život a určite sa k nemu dostali aj iné názory tých dávnych a menej dávnych filozofov, vedcov, intelektuálov z rôznych oblastí života. Nie je možné si vytvoriť filozofický názor z jedného hľadiska. Nie je možné, aby filozof uvažoval len z jedného uhla. To by bolo neúplné. Strom musíme vidieť vcelku, v súvislosti s konármi, nie je možné sedieť na konári a nevidieť celý strom. Keď konár s nami spadne ... tak kde je chyba? V konári, v strome, alebo vo filozofovi? Potom môže prísť fyzik a zistiť, že pád je spôsobený pádom konára zo stromu. Potom príde lekár a určí diagnózu. Keď filozof má šťastie, tak sa z toho pádu vyviazne s ľahkým zranením a "môže" pracovať na svojom filozofickom

názore. Keď šťastie nemá, tak lekár určí diagnózu, ale z ktorej sa pacient nepreberie.

Spisovateľ by mal čítať knihy, aby mal inšpiráciu, výtvarník by mal chodiť na výstavy, aby mal myšlienky a režisér by mal chodiť do kina a pozerať filmy, aby mal predstavu, ako režírovať, ako vytvoriť film. To je myšlienka niekoho. Nezáleží na mene toho človeka. Mnohé výroky, názory, myšlienky zapadnú do zabudnutia, že autori nie sú známi, ale aj preto, že tieto myšlienky, názory a výroky sú "vyrieknuté" len tak niekym, kto nemá a nemôže mať miesto medzi známymi "vedátormi". Nádherné je sito času. Čas vytriedi všetko, čo tam nepatrí a zostáva len "zrnko pravdy", zrnko, storočím preverené a zrnko, ktoré môže priniesť ovocie, možno netušené, z ktorého sa dá vybrať.

Nemôžem pochopiť psychiku človeka (je to jedno či žena alebo muž), ktorý zachráni aj blchu v kožuchu mačky, ktorú chová, a tá mačka, keď má malé mačiatka, ľahkým srdcom ich zabije. Je to normálne, alebo je to psychická odchýlka od normálu. Choré mačky opatruje, ošetruje, je schopný sa im venovať celým svojim bytím a keď táto mačka sa uzdraví a má malé mačiatka, je schopný ich zabiť, bez toho, aby ho trápilo svedomie. Prečo? Síce už videli, ale čo s nim? Je to krutosť, alebo naivita?

Kam položiť ten červený bod, aby zapôsobil, aby vynikal z tej spleťosti farieb? Už táto myšlienka zaujala aj rímskeho básnika, ktorého sme prekladali do nášho jazyka a do nášho prostredia a do nášho časového horizontu. Či sme vôbec schopní túto filozofickú myšlienku chápať, alebo vnímať, záleží od nás. Je to na človekovi, či to dokáže pochopiť. Je to niečo, čo je dané v každej dobe, v každom čase, vždy. Od tej doby, od kedy ľudstvo pozná farby a odlišuje farebnosti a odlišuje odlišiteľné. A je to tak aj s mačkami. Mačky sú mačkami oddávna. Ich mentalita, ich farebnosť, ich veľkosť, ich podstata sa moc nezmenila. Zmenili sa len systémy, zmenili sa len názory, zmenili sa len filozofie ľudí a zmenil sa len vzťah človeka k mačke v určitých dobách a určitom čase a priestore. Hovorí o tom, že mačka sa časom vyvíjala k dnešnému mačaciemu zjavu, hlava, 4 nohy, a chvost a samozrejme telo muselo sa dlhé stáročia vyvíjať a prispôbovať. Ale stať sa domácim zvieratom je nezmysel. Mňa, ako laika zaujíma myšlienka, že prečo nemôže byť mačka pred päťtisíc rokmi taká, aká je dnes? Prečo sa musí meniť? Prečo chce človek nanútiť iné tvary žijúcim tvorom, než aké v skutočnosti majú. Ja si myslím, že tvorca, príroda nemusí "tvary zmeniť", ale môže nové vymyslieť a vytvoriť. A to je dôkazom toho, že máme dnes už zaregistrovaných asi 50 druhov mačiek a nehovorím o tých, ktoré vznikajú párením rôznych druhov mačiek a kocúrov a ktoré žijú len tak bez povšimnutia a možno sú zaujímavejšími, ako tie zaregistrované. Aj v našom chove vidíme tú rôznorodosť, ktorá sa nedá dosiahnuť ničím iným, len "náhodou". Vedecký prístup by neumožnil toľko variácií.

Nádherne je čakanie u matky - mačky, ktorá čaká malé. Je pripravená byť matkou - matkou mačacou. Ona čaká a s ňou čakáme aj my, ona pudom, my rozumom. Ona - čo je dané, a my, čo príde, resp. aké prídu. Vynechávam odborné veci, čo a ako prebiehal pôrod, sústredím sa na to, čo prišlo. Na svet prišlo päť mačičiek. Boli dve biele, čiernobiely, čierny, a bielo-škvrnitý. Boli pekné, hneď mali farby, hneď mali srst' a hneď mali silu bojovať o svoje životy. A to je to, čo je nádherne od prvého okamžiku života tak u človeka, ako aj u zvierat. Som na svete, tak bojujem o svoj osud, o svoj život na tomto svete. To je pohľad - ktovie - novonarodených. A pohľad náš? My obdivujeme tú nádheru, ten úžas, čo dokáže príroda a mačka - matka, tú svoju povinnosť. Povinnosť matky - mačky. A čo je na tom pre nás zaujímavé? Tá neustála premenlivosť farieb, nové a nové "mačacie osobnosti". Keď to mnohí neuznávajú a berú zviera ako zviera bez citu, bez rozumu, bez duševných schopností (zvíra nemá pocity a jeho stavy sú pudovo riadené). Ja si myslím, že je to ináč.

Mačka vie, že ju vyhodíte z miestnosti, ale akoby nič, vás si nevšíma a škrabne si na krku, akoby to bolo najdôležitejšie, čo musí urobiť a vás si ani nevšímne. A vidíme, že malé stvorenia ako sa majú k životu. Je na svete len hodinu, a je schopné bojovať o svoj život. Keď niekto pozerá na ten "boj" o mlieko, o život, o to, či bude alebo nebude, o to, ako sa postarať o seba a táto bytosť mačacia má len 10 cm a i keď ešte nevidí, vždy nájde ten "zdroj", odkiaľ môže cucat ten životodárny mok. A niekoľko dní, presne za 10 dní, keď začínajú vidieť a sú k svetu a vmestia sa do dlane človeka, bez mena, bez veľkých ambícií. Bez ambícií? A čaká na meno? Sotva. Ale vy jej dáte meno. A tu nie je dôležitá mačka, ale je dôležitá "psychika a filozofia človeka". Človeka chlapa, a človeka ženy.

Čo to znamená mať 35 - 38 mačiek? Položil mi túto otázku môj "vzdialený" priateľ. Čo to znamená? Opakoval som otázku i keď viem, že rozhlasoví redaktori to nemajú radi. Na otázku sa odpovedá odpoveďou, a nie rovnakou otázkou. Ale tá otázka, ktorú opakujeme je na to, aby sme predĺžili čas a zároveň rozmýšľali na odpovedi. Tak môj vzdialený priateľ sa dočkal odpovede za tri minúty. To znamená - chvíľku ticha, nadýchnutie a znamená to 35 - 38 výkalov alebo môžeme to znásobiť dvoma a dospejeme k ctíhodnému číslu a objemu výkalov. A to každý deň! A bohužiaľ nie je pravdou, že každá mačka má vyhranené miesto na vyprázdenie. To by bol stroj a nie živý tvor, i keď je mačkou.

Možno, že človek robí svoju potrebu už zvykom, ba niektorí ľudia sa nemôžu vyprázdnovať v cudzom prostredí. To je asi to rozumové myslenie a nie pudové.

Každý kocúr značkuje svoj priestor, svoj rajón. A to takým spôsobom, že sa otočí na kredenc, urobí niekoľko krokov a tam označkuje biely, práve vypraný, zavesený záves, záclonu. Potom urobí ďalšie kroky a keď nestačíte včas zakročiť, tak vám môže označovať

aj vašu milú manželku, ktorá práve pozerá na televíziu a je zahľadená do deja filmu, reportáže, alebo diskusie alebo do súčasnej alebo budúcej módy. No a to, čo nasleduje, nechcete ani vidieť ani počuť. Výkrik, nadávky. V tom momente neviete, komu to patrí. Či to patrí tomu značkovaciemu kocúrovi, alebo mne, ktorý ho nestačil včas vyhnať z miestnosti. A toto zasa keď znásobíte 23, koľko máme kocúrov, tak si môžete vypočítať, že sme alebo lepšie povedané, je náš dom a byt, a aj každé miesto na záhrade označované. Myslím si, že v tomto dome označovanom sa cítíme dobre aj my, lebo tá "vôňa" prezrádza, že patríme do toho mačacieho spoločenstva.

Keď si vyberiete zviera, musíte vedieť, aké je to zviera. Aké zvyklosti má, ako a čím sa živí, v akom prostredí žije a je veľmi dôležité, aby ste si uvedomili svoj "nervový systém". Nie je možné, aby človek, ktorý je nervove nestabilný vzal si k sebe malého psa, ktorý celý deň je ochotný skákať, štekať, behať a byť stále v pohybe. Alebo človek, ktorý má rád ticho a klud, by si vzal k sebe domov papagája alebo spevavé vtáky. Za chvíľu zistí, že ten výber mať niekoho (zviera, vták, plaz atď.), mu nevyšiel. A papagáj sa ocitá v nemilosti a ktovie, ako sa skončí jeho život. Keď chcete mať mačku, musíte vedieť najzákladnejšie veci o nej. Dieťa

chce - dostane mačiatko. Mnohokrát ani matka, ani otec toho dieťatka nevie, ako sa zachová dieťa, ako sa bude cítiť mačiatko a keď z toho milého tvorčatka sa stane mačka alebo kocúr, musí opustiť byt, opustiť domov, v ktorom vyrástol. A takáto vyhodená mačka alebo kocúr nie je, a nemôže byť na vine, keď sa z nej, alebo z neho stane túlavé zviera.

Človeče, rozmysli si to! Tá pani mala všetko. Vek, byt, dom a mačky. Ale nemala jedno - manželstvo. Manžel jej zomrel a ostali len mačky. Ona ale tvrdila, že má všetko. Samozrejme, keď človek má 20 rokov, potrebuje to, čo potrebuje 20 ročná, alebo 20 ročný. Keď má 30, alebo 40, alebo 50 rokov, vždy je ešte činorodý, tvorivý vek do 60-tky. 60-ka je oficiálne označená ako dôchodkový vek a človek, ktorý má energiu, nápady, duševné kvality a fyzické danosti, sa s tým ťažko zmieri. Tá pani mala už cez 70-ku a všetci okolo nej hovorili, že má vek. Vek, ktorý vzbudzuje úctu ale aj strach z toho "čo keby?". Čo keby tá pani zostala sama, a v tej samote sa stalo niečo, nemoc, ktorá ju oslabí. A tá pani mala mačky. Bolo ich 12. To číslo jej pripomenulo 12 apoštolov, to číslo ju fascinovalo, len nesmelo prekročiť jedno číslo, lebo to bolo niečo, čo bolo hrozivé, 13-ka. Keď boli 13-ti pri stole, museli si odsadnúť, lebo 13-ka znamenala niečo nepredvídané, ale vždy zlé. Dvanásť mačiek. Bude z nich jedna, ktorá zradí, ako v Novom zákone? Alebo sú zvieratá, ktoré majú iné poslanie a nie niekoho zradiť, ale žiť a utešovať a ... To by bolo veľa, keby človek vymenoval všetky pozitíva toho mačacieho života s človekom. Ale bohužiaľ sú veci, ktoré si človek nemôže dopredu ani vedieť, ale ani tušiť, ani predvídať. A tá pani, o ktorej je reč, dostala záchvat, dostala slabosť a jej srdce dotĺklo. Nikto okolo nej, len tých 12 mačiek, ktoré nič netušili, nič nevedeli. Nebudem opisovať dopodrobna tie hrôzostrašné veci, ktoré sa odohrali týždeň po jej smrti. Zatvorené, mačky vyhľadované, zatvorené. Keď ju susedia

objavili po 10. dňoch, bolo to strašné! Nebudem opisovať detailne, lebo ani v najhorších detektívnych knihách sa neopisuje stav do najmenších detailov, ale príčina a objekt činu. A tu je smrť a živé mačky, ktoré nemajú nič spoločné so smrťou tej pani. A čo bolo potom s týmito mačkami? Prišla asanačná čata a zastrelila ich. Do jedného. Že vraj tie mačky boli "kanibali". Čo keby sa dostali k človekovi? Toto čo keby, nechajme radšej stranou, ale tých 12 nevinných mačiek, ktoré ležali vedľa seba, kým ich neodviezli, boli .... nechcem prirovnáť niečo k niečomu. Nevinných, ktoré museli zomrieť, a ani nevedeli prečo.

Blázon, génius a umelec

Bohužiaľ dávajú ich do jedného vreca, a ľudia sa na nich pozerajú, akoby ich činnosť, ich práca bola zbytočná. A je to veľký omyl. Blázon. Je to blázon. A tým je povedané všetko. A pritom nemusí ísť o blázna, pritom môže byť človekom normálnym, ktorý sa ale vymyká z toho tzv. "normálu". Je to normálny človek - je označený človek a z filozofického, lekárskeho alebo iného hľadiska sa ťažko dá definovať tento "stav": je to normálny človek. No a blázon - je to nenormálny človek. A do toho nenormálneho patria podľa mienky väčšiny ľudí všetci z normálu a sú "odtrhnutí" od života, ale pritom oni budujú život a robia život bohatším, zaujímavejším, estetickejším.

Pozorovať mačky. Pozorovať zvieratá. Pozorovať živé bytosti okolo seba, okolo nás. Každý odborník, ktorý sa zaoberá niečím, čomu rozumie a celou bytosťou je oddaný tej práci, do ktorej vkladá celé svoje srdce, svoje bytie. Venuje sa remeslu, tomu odboru, tej vede, tomu umeniu. Umenie. Umenie je široká škála činností, od kuchára až k hercovi. Kuchára rozoznám - kuchár remeselník, a kuchár umelec. Ten musí pridať niečo, čomu sa hovorí talent. Priniesť niečo nového, niečo svojho. Niečo, čo obohacuje ten daný odbor. A vraciam sa k tomu porovnaniu. Je rozdiel, keď sledujem niečo živé, zavreté v klietke, napr. mačku, ktorá má obmedzené miesto a tým aj pohyb a správanie sa. Túto mačku nemôžem sledovať, ako chytá vtákov, ako chytá myši, ako sa správa vo voľnom priestore. Či mám jednu mačku, dve, tri alebo či ich je tridsať - je to rozdiel.

Žena a mačka, muž a mačka

Sledovať ten vzťah medzi ženou a mačkou alebo vzťah medzi mužom a mačkou. Keď žena miluje mačku, miluje ju nehrou, láskou, určitým šarmom, určitým nedefinovateľným spôsobom. Je v tom niečo, čo sa nedá definovať. Je to láska, ktorú nedostane ani manžel, ani dieťa, ani rodičia, skrátka je to láska, ktorú môže dostať len mačka a samozrejme aj pes, keby som písal o psoch. Som pozoroval, že tá láska ženy, ktorá má rada mačku alebo žena, ktorá má rada psa - tá láska je rovnaká. Láska k živej bytosti - k živému tvorovi.

Náš priateľ nám priniesol bielu mačku - malého kocúra. Nemôžem pozeráť na to, že máte len obyčajné mačky. Vy musíte mať niečo zaujímavého, vznešeného. Hovoril to mojej manželke, keď jej odovzdal darovaného kocúrika. Bieleho, krátkosrstého, jedno oko

oranžové a druhé svetlomodré, ako najkrásnejšie nebo po letnej búrke. Každý vonkajší zásah je v začiatku nepredvídaný. Len časom a v reále človek vidí to, čo nemohol predvídať. Tento kocúrik dospel a stal sa jedným zdatným kocúrom, ktorý sa hlásil k značkovaniu a bol tak zdatným kocúrom, že jeho bieloba sa hlási u potomkov. Tá bieloba ovláda celý chov. Nová krv "vybuduje" svoju existenciu. Mačky, ktoré sú potomkovia rodičov príbuzných (matka a syn, sestra a brat) majú určitú deformovanosť a sú "degenerované", i keď niektoré sú "normálne" na prvý pohľad.

Pacík si "vybojuje" tú pozíciu, aby sa stal obľúbeným a "domácim kocúrom".

Čo môžete napísať o mačkách v knihe? Znena otázka od človeka, vidiečana, ktorý nám kontroloval plynové spotrebiče. Konštatoval: „Vy ste ale zvláštny človek, keď máte toľko mačiek“. Manželka nebola doma, tak ten prívlastok(?) patril mne. Nevie, čo s tým myslel, to slovo zvláštny obsahuje asi "mnohoznačnosť" alebo "jednoznačnosť".

Najkrajší zážitok v celom chove je príchod nových potomkov, nových mačiatok. Jedna zverolekárka sa opýtala: „prečo nesterilizujete matky, prečo necháte voľný priebeh rozmnožovaniu?“ Odpovedal som, že človek by potom nemal žiadne radosti a rozkoše. Jednak, keď sa narodí, človek je tiež v očakávaní a sleduje ich príchod. Aké budú? Ako ich zafarbí príroda? A keď sú väčšie, sú najkrajšie, najzaujímavejšie a najsmiešnejšie sú ich pohyby, prvé "dotyky so životom", prvé zoznámenie sa s preskúmanými vecami a nepoznaným okolím. To, keby človek nemal doma, nevidel a neprežil, ani by nevedel, aké sú mačky roztomilé a zaujímavé, asi tak do 1 roka. Potom sú už dospelé a každá mačka má už nadobudnutú svoju vlastnú osobnosť a osobitosť, nuž, a chová sa tak, ako sa chová. Ale vo veku "junior" sú všetky mačky roztomilé, a tak asi preto, mnohé deti dostanú do "daru" také roztomilé zvieratko, a keď to mačiatko vyrastie, začína byť neznesiteľnou príťažou pre celú rodinu. Ale to nie je chybou mačky!

Položil som si otázku, či sa zvieratá nudia? Krava asi sotva, pretože všetko, čo zožerie, musí "spracovať" prežúvaním. Kôň? Ktovie. A psy alebo mačky? U mačiek je "výhodou", že spia asi 16 - 18 hodín a ten čas, čo nespia, využívajú na rôzne aktivity, ako na jedenie, na "zábavu", na lov, na čistotu, na pozorovanie okolia, na maznanie atď. atď. U človeka je to trochu ináč. Človek sa môže nudiť! A ten pocit - pocit nudy, je nepríjemný! Niektorí sa v čase nič nerobenia sa "zahráva" so svojimi myšlienkami, "preberá" minulosť a myslí na budúcnosť, a za chvíľu zistí, že sa ho zmocňuje nervozita. A kde už nervozita je, tam nuda nemá miesto. Nuda je stav netvorivej nečinnosti! Nechcem definovať nudu, lebo možno, že každý človek aspoň raz v živote sa nudil, a tak z vlastnej skúsenosti vie, čo to je a aký je to stav.

Hravosť a vynaliezavosť u mačiek "nepozná hraníc"

Trochu nezvyčajná je komunikácia s mačkami, oslovením každú podľa mena a pritom niekedy neviete, alebo lepšie povedané nemôžete prísť na jej meno. Chcete ju osloviť a nepríde vám na um jej meno. Samozrejme vtedy, keď máte 25-30, alebo viac. A vtedy zistíte alebo vidíte, že tá mačka, ktorá má byť oslovená jej menom vám reaguje aj na pokyn, ktorý jej naznačíte rukami, alebo gestom. A keď vyslovíte jej meno, už dávno vie, že s "ňou" hovoríte a chcete ju osloviť.

Dravec - v rámci zákona, v rámci etiky, v rámci morálky, v rámci slušnosti, ale dravec! Mačka je dravec, ale taký, čo je schopný pritom byť slušný, cieľavedomý, a pritom čestný, dravec schopný poznať svoje schopnosti ale nikdy ich nepreceňovať. Vždy dokáže rozoznať to, že nemôže prekonať neprekonateľné, dravec schopný rozoznať, že skok nie je lietanie, že nemusí nič napodobňovať. Dravec schopný rozoznať, čoho je schopný, čo vie dokázať, keď zacíti svoje poslanie a svoje možnosti. V prírode je nádherné, že každý živý tvor má to, čo má a nepotrebuje si prevziať iné vlastnosti, od iného tvora. Pravda, to nemožné, a bolo by to narušenie toho, čo príroda poskytuje. A je to dobré tak, ako to je. Nie je možné, aby mačka štekala a pes skákal na strom do výšky niekoľko metrov, alebo aby kôň sa správal ako prasa, a prasa zasa ako býk. Býka "skrotí" človek a bude z neho vôl. A to je zásah do prírody. Je to dobré, že človek nie je všemocný. Nemôže byť, lebo nie je Boh. Nie je všemohúci, ale je "ohraničený" vekom, možnosťami a nepredvídanosťou života - čo sa môže stať, čo sa stane a čo sa nemusí stať. Ale nakoniec je koniec. A to je smrť. Smrť človeka, ale nie človečenstva. A to je rozdiel. Život ide ďalej a len Boh vie kam, kde a kedy budú smerovať naše činy - činy človeka, "správcu" prírody. Mačky nepozná ten, kto nemá s nimi problémy. S kocúrmí, že značkujú, a so všetkými mačkami, že vylučujú a niekedy nie na určené miesto, kam by mali.

Jedna pani pozvala údržbára na ústredné kúrenie, že tečie, stále nachádza pod radiátorom tekutinu. On prišiel, opravil radiátor, vypustil všetku vodu z celého systému, vymenil radiátor, samozrejme, že to trvalo niekoľko hodín a pani domu si oddýchla, že môže mať teplo, nielen ona, ale samozrejme aj mačky, ktorých mala neúrekom. Koľko? Veľa. Ale teraz to nie je dôležité. Dôležité je to, že keď sa panička uvelebila na kreslo, všimla si, že pod radiátorom zas je kaluž. Čo to je? Čím to je? Za niekoľko minút už vedela, že tá mačička, ktorá sa uvelebila vedľa paničky, ktorá sa začala oblizovať, je príčinou, že zas je tam tá mláka pod radiátorom ... teda prítomnosť tej nežnej, nenápadnej mačičky! A tá pani nič neľutovala z udalosti, len sa divila, že ten odborník na kúrenie nevedel ani čuchom rozoznať tú kvapalinu pod radiátorom.

Nikdy by sa tak nezachoval - to bola úvaha mojej manželky, ktorá si vzala na rameno nášho kocúrika, menom Lusky, ktorý z neznámych príčin oslepol. Je to nádherný jedinec "ruská modrá", krásne stavané telo, masívna hlava skoro bez krku, odborník by ho zaradil do skupiny, kde také krásne zvieratá majú možnosť získať aj ocenenie za svoj výzor. Škoda, je slepý. A to, že je slepý, ho "zmenilo" na takého kocúra, ktorý má vyvinutý šiesty zmysel. Hrá sa s orechom, a ten orech vníma viac sluchom, ako zrakom. Vopred sa dostáva jeho psyché (duša?). A je? Je to otázka. Kto nemá mačku, vôbec nevie, čo je to zvieracia láska.

U psov je oddanosť, aj v oddanosti je trošku lásky ...

Mali by ste vidieť tú "pohromu" - ležať 30 mačiek, plus - mínus 5, keď ležia na terase v lete, keď teplomer ukazuje 30°C. terasa je rozpálená dopoludňajším slnkom, ale je tam pokoj aj tieň. Len tu-tam vykukuje slnko, ktoré akoby bolo zvedavé na mačky, ktoré ležia, ako králiky po zásahu poľovníkov. Lenže ich telo sa pohybuje "tlkotom" ich srdca. Keď prišla k nám návšteva, strašne sa zľakli, lebo v momente, keď mačky uvideli, a ktovie, čo si vôbec mysleli, lebo nám to trvalo niekoľko minút, kým sme ich upokojili a vysvetlili, že naše mačky sú v poriadku, majú len odpoľudňajú siestu po dobrom obede a pred večernou "vychádzkou".

Keď má človek čas, či chuť, alebo náladu, prípadne sa práve nudí, vezme mačku do ruky, na kolená, mazná sa s ňou a keď ho prestane tá "láska" k tomu zvieratú baviť, tak mačku pustí na zem, alebo ju "vyhodí" do druhej izby. Ona však - mačka - nikdy nedá najavo, že ju človek ponížil, tvári sa tak, ako keby to chcela ona a vehementne sa začína pravou packou pod krkom škrabkať.

Všetko môže pôsobiť na psyché, na dušu človeka, na duševno. Môže človeka niečo potešiť, niečo nahnevať, niečo vyvieť z miery (ako sa hovorí) a niečo rozzúriť a niečo ho aj môže zmeniť, a to celého človeka. Zmeniť nielen filozofiu na život, na svet, na ľudí, na prírodu. Rovnako ako zmení človeka práca, jeho robota, tak prichádzajú aj choroby z povolania, myslím si, že môžu nastať aj deformácie z určitej činnosti, deformácie z toho, keď človek venuje veľa času svojmu záujmu tak, že ho tento záujem "pohltil" celého a zmení ho. Celý život, celý svet vidí cez tú "clonu" svojho záujmu a svojho aj časového zaťaženia. Človek, ktorý je "ovenčený" záujmami, ktorým sa venuje denne niekoľko hodín, je pod silným tlakom, a nie je možné, aby ho to nezmenilo natoľko, že všetko podriadi tejto činnosti. Podriadi jej svoj čas, aj filozofiu, i svoje duševno. Keď človek má jedného psa, alebo len jednu mačku, len jedného spevavého vtáčika, len jedno akvárium, a stačí zvieratká len nakrmiť – to je niečo úplne iné, než by to bola súčasť iných činností, nikomu to neprekáža a časovo sa dá zvládnuť. Ale keď máte v dome štyridsať mačiek, tak už to vyžaduje zmenu vášho života, časového harmonogramu a životného štýlu. Všetko sa musí zmeniť, všetko sa musí podriadiť tomuto "stavu", a to či chceme, alebo nechceme. To je už povinnosť, robota, pozorovanie, a pritom stále nervové napätie.

Keď som mal napísaných niekoľko stránok svojho zápisníka, moja manželka Oľga prečítala a kritizovala, že píšem o mačkách, a nemám ešte ani vetu napísanú konkrétne a

vecne. Totiž to je problém, keď píšete o domácich zvieratách, musíte si najprv všimnúť v domácnosti ľudí, domácnosť a domáce prostredie, s kým žijú, kde žijú, ako žijú a aké majú možnosti, podmienky "byť domácimi zvieratami". Som presvedčený, že zviera a nielen zviera, ale aj človek sa formuje, alebo lepšie povedané formuje a deformuje ho prostredie, výchova, rodinné zázemie, ulica, škola, ľudia a všetko, čo ho obklopuje, s čím sa stretáva. A je to aj u zvierat - mačiek a psov, že kontakt s človekom určuje jeho alebo jej schopnosti, danosti a rozvíjanie osobnosti. Lebo každá mačka, alebo pes má svoju osobnosť. Či to chceme, alebo nie, je to tak. Samozrejme je to individuálne. Rozoznávame medzi mačkami chytrých, i menej chytrých a dokonca aj "obmedzených" jedincov. S chytrými sa "dohovoríte" bez problémov. Tá druhá skupina je ťažkopádnejšia a do tretej kategórie patria mačky, ktoré ťažko chápu veci a s nimi je ťažká komunikácia. Samozrejme, že sú aj odchýlky od normálu. Je to "hra" prírody, takisto, ako u človeka.

Ako sa človek nedá definovať, takisto sa nedá jednoznačne hovoriť o mačkách, že tá či iná mačka je taká a taká. Každá mačka a samozrejme i kocúr je iná, i každý kocúr je iný, neopakovateľný je každý jeden jedinec. Rovnako ako každý človek má svoj charakter, osobnosť, takisto aj každá mačka je jedinečná. Samozrejme, posudzujem rôzne zvieratá, každé zvlášť, podľa veku, na vlastnom stupni vývoja.

"Nemám čas" ... - "Tak si zadel' tak, aby si mal". To je najčastejšia odpoveď na tento výrok. Nemám čas. To niekedy môže vzniknúť z toho, že človek márne čas takými vecami, ktoré nie sú dôležité a zistí, že na veci, ktoré je nutné urobiť, nie je čas. Ale čas plynie aj tak, keď robím veci, ktoré sú potrebné. U nás venujeme niekoľko hodín kŕmeniu, zaobstarávaniu krmiva, aby sme mali každý deň pre 30 mačiek, ráno aj večer. Je to asi 6 - 7 kg kvalitnej stravy. Upratovanie výkalov zaberie ďalší čas, lebo u toho množstva mačiek nie je možné určiť, kde sa majú vykaliť, i keď na to majú vymedzené miesta, nikdy sa nepodarí všetky "naučiť" chodiť na záchod, ako u ľudí. To je najväčší problém u ľudí, ktorí majú radi čistotu a poriadok, zároveň mať nejaké zviera, ktoré nie a nie si zvyknúť na pokyny a zvyky svojich majiteľov. Musíte si uvedomiť aj to, že kocúry značkujú. Je to síce individuálne, že kedy, v akom časovom intervale, ale je to u nich "normálne", i keď sa to javí ako nenormálne. Zvlášť vtedy, keď vám "tečie" z nábytku, zo stien, z dverí a aj tam, kde ani nečakáte. Preto paničky, ktoré majú radi kocúrov a čistotu, si volia kastrátov. "Vykastrovať kocúra a je to!". Avšak u toho kocúra, ktorého sme mali pred kastráciou, už nikdy, nikdy nebudeme mať. Kocúr a kastrát je rozdiel, a to sa objaví aj na povahe. Ja tomu hovorím laicky, veruže to už nie je ono!

Keď stojíte pred zrkadlom, vidíte sám seba, tak náš zrak sa zastaví na detailoch. Keď máte možnosť si otvoriť bočné krídla zrkadla, tak sa "rozmnožíte" na množstvo a vtedy je zaujímavé to rozmnožovanie, pohyb a "každý" jednotlivec v tom zrkadle robí to isté. Keď som bol malý, mali sme doma krídlové zrkadlo s bočnými zrkadlami, ktoré sa otvorili a ten kto sa do zrkadla díval, svoj vlastný obraz "rozmnožil" na X. To som mohol sledovať hodiny. Alebo v krajčírskom salóne, keď vám šijú šaty, tiež sa otvára "divadlo" vás dvoch, krajčíra a šaty skúšajúceho zákazníka, a tento "obraz" je rozmnožený do okolitých zrkadiel. Keby tento obraz nebol, tak by to bola nuda na celé hodiny. To isté môžete sledovať, keď máte viac mačiek. Keď máte povedzme tridsať mačiek na jednom mieste, tak sa vám rozprestiera "obraz", ktorý si ani nemôžete predstaviť u jednej mačky. Tá bude zaujímavá len ako jedinec a môžete "ju rozmnožiť" len v zrkadle, ale to bude len tá istá, s tými istými pohybmi, tvarmi, zafarbeniami.

Poznáte radosť z nevidaného, nepoznaného, nikdy neskúseného? Prekvapenie. Prvý sneh. Otvoríte dvere na terasu. Sneh! Mačky pozorujú najprv vločky, padajúce, potom vybehnú von, na zasneženú terasu, ktorá sa stane ohromným divadlom. Skákajúce mačky, hravé, zvedavé, v snehu sa brodiace, nepredstaviteľne nádherné pohybové extravagancie. Keď sa tam hrá 15 - 20 mačiek, musíte to vidieť, musíte to sledovať, bavíte sa a odtiaľ by vás "nevytiahol ani najlepší seriál" (síce môžete vidieť pokračovanie toho mačacieho divadla aj na druhý deň), ale ani najlepší program v TV nemôže konkurovať, lebo tu máte aj športový výkon mačiek, aj zábavu aj humor - a pritom zabúdate na denné problémy.

Keď niekomu robíte dobro - aký je to fantastický pocit. Upečiete kurča - chrumkavé, voňavé a "zabalíte sa", vychutnávaté hostinku, pociťujete to najlepšie čo vám život môže dať (okrem sexu) a okolo vás je devätnásť mačiek. A vy tú lahôdku rozdávaté. Jedna, druhá, tretia ... a ... a ... a - doslova aj tá devätnásť. A zrazu zistíte, že už nič nemáte, pečené kurča zmizlo, ale tá nezabudnuteľná prítomnosť mačiek, je tou najkrajšou odmenou, ktorá vo vás zostáva.

Je nádherné mať vedľa seba živého tvora. Živočícha s iným poslaním, s iným životom, nastavíte si sám pre seba iné "životné ciele", iné "ambície", inú životnú "filozofiu" iné parametre, skrátka to zvieru, ktoré potrebuje tiež svoje už nebude "len" zvieru. Keď to človek pochopí, je možno vzájomná harmónia, vzájomné porozumenie. V opačnom prípade ani zvieru, ani človek si nemôžu rozumieť a tak aj ťažko nájdu jeden druhého.

Som rád, že máme mačky. Mačky – domáce zvieratá, ktoré nemusím zjesť. Sú v mojej blízkosti, a tak so mnou spolu tvoria "jednu rodinu". Majú svoje zvyky a všetko, čo súvisí so životom mačiek. Som rád, že mačky nemusíme chovať zo sebeckých dôvodov. Nevieť si predstaviť, žeby som choval prasa, zvykli by sme si na seba a potom by som ho zabil, aby som ho zjedol.

Páči sa mi rozprávka o prasati: Majitelia si ho vychvaľujú, že ich zachránilo prasa, ktoré zacítilo oheň a vytrvalo kvičalo, tak upozornilo domácich na nebezpečie. Tak celý dom aj s majiteľmi zachránilo. Poslucháči sa pýtali: ale prečo to prasa má drevenú nohu? Majiteľ prasaťa však ďalej hovorí o jeho hrdinských činoch, že dokonca niekoľkokrát ich zachránilo. Ale prečo má drevenú nohu? - No predsa nezjeme ho naraz!

Pani v Čechách mala kocúra s veľkým K. On bol "pánom domu". On bol stredobodom. On bol alfou a omegou - skrátka - bol miláčikom rodiny. Rodiny, z ktorej zostala len pani "X". Ona zostala len z tej veľkej rodiny a jej miláčik - kocúrik. Kocúr s menom, kocúr dôležitý a dôstojný - vedomý si svojej dôležitosti a dôstojnosti, čo mu tá pani (posledná z rodu rodiny) mu pripisuje, dáva. On, On s veľkým O. Musí mať svoje lôžko, svoje miesto, svoju izbu, svoje obľúbené jedlo, skrátka všetko, na čo je zvyknuté. Jedlo to najlepšie! Mačka si vychutnáva jedlo a "mačka je" a nežerie všetko. Vie si rozpoznať mäso, ako správnu maškrtu.

Psychológia mačky

Keď vyhodíte mačku za dvere, mačka nikdy neprizná "svoju prehru". Bude sa tváriť, ako by sa nič nestalo. Bude sa lízať, obližovať a tváriť sa tak, že ona to chcela. Manželka sedí na stoličke a telefonuje so susedkou. Vždy to trvá hodinu aj viac. Mnohokrát som v úžase, že majú tému. Nielen raz za deň, ale dvakrát, trikrát. Sedí na stoličke a v ruke má nejaký predmet, s ktorým pohybuje horizontálne a pri tom telefonuje. Hovorí, mlčí, smeje sa, zasa niečo hovorí, no asi je to zaujímavé. A jej ruka sa kmitá sem a tam s tým predmetom. A pri jej nohe sedí asi päť mačiek a túto "kinetickú hru" sledujú, ako diváci pri tenisovom kurte. Sem a tam - sem a tam. Ja si sadnem kúsok ďalej. Jednak ten jej hlas vnímam, ako zvukový doprovod k tým pohybujúcim hlavám mačiek - sem-tam, sem-tam. ...Keď pozorujem mačky, vždy je na čo pozeráť, aj keď spia, keď sa zobudia, alebo keď sú v pohybe. Ale nikdy nie sú podriadené. Vždy je cítiť tú ich slobodu. Slobodu, nezávislú na človekovi. Človek je len súčasťou ich života. Keď chcú, tak ho vnímajú, prídu k nemu, keď nechcú, celé hodiny si ho nevšimnú. Keď chcú ísť von, tak idú, keď majú chuť sa hrať, tak sa hrajú a keď idú spať, aj cez deň, tak spia a sladko spia.

Psy sú vznešené psy na jednej strane, ale na druhej strane musia byť podriadené človekovi.

Veľakrát som chcel robiť sochu mačky. Jej polohu by som vymodeloval možno bez väčších ťažkostí, ale ten jej "život" - život som do tej sochy dať nemohol. A to by bola socha bez života, bez bytosti. A u mačky "bytosť" - to je to, čo robí mačku mačkou. Neuveriteľné je, akou snahou si mačka vymáha lásku. Lásku od človeka. To je to, čo sa nedá definovať, čo sa nedá ani pochopiť. Mačka sa "dožaduje lásky".

Trúfam si tvrdiť, že mačka je najvyspelejším zvieratom. Opica je pozorujúca, napodobňuje, ale podľa mňa tú vnútornú silu - "tzv. duševnú silu" nemá. Pes je zviera, ktoré má duševnú silu, a tú si "vybije (uplatní) v okruhu svojho pána". Mačka je nezávislá navonok, ale v skutočnosti je závislá na láske. Lásku k človekovi a lásku od človeka, samozrejme aj lásku k mačaciemu proťajšku.

Cez mačky poznávam ľudí

Chcel by som mať taký čuch, aby som rozoznal každého kocúra, ktorý tu značkuje. Každý kocúr, ktorý vyjde von, značkuje v domnení, že je to jeho rajón. A keď vyjdú kocúri spolu 20.-ti, tak to značkovanie môže mať ohromnú, neopakovateľnú "vôňu". Toto by som rád poskytol vedcom, nech skúmajú značkovanie kocúrov.

Človek, v bežnom živote zdanlivo nič neznamenaajúci, predsa len znamená veľa, lebo od jeho osobnosti, jeho reakcií na podnety, od jeho práce, od jeho záujmov sa odvíja všetko, čo poznamenáva jeho vlastný "život".

A ako je to s obyčajnou mačkou ... Ja tvrdím, že obyčajná mačka neexistuje. Nie je. Mačka je mačka v medziach mačky. Nádherné je sledovať majiteľku mačky, krásnej, šľachetnej, ojedinelej.

Majiteľka hrdá, tiež na "úrovni", prezentujúca svoju mačku. Je to súčasť jej bytosti imidžu. Súčasť oblečenia, súčasť jej výzoru. Mačka a ona.

Filozofická otázka: Čo je lepšie, žiť alebo nežiť?

Nežiť znamená neexistovať, nebyť, nejstvovať, nezasahovať do života, nebyť.

Byť "vygumovaný" nejstvovať, byť neznámy – nebyť vôbec ničím, byť "nebytím".

Byť - narodiť sa a byť, žiť. Žiť, ale ako? Akým životom žiť, v akom prostredí, v akej sociálnej, zdravotnej, talentovej? Do akej kategórie budem patriť? Aké budem mať fyzické a duševné hodnoty? Do akého prostredia sa dostanem, výchovou, ovplyvňovaniam, okolitým "svetom", okolitým prostredím. Rodičia, rodina, príbuzní, škola, pedagógovia, učitelia, dobrí a menej dobrí, vzory, z ktorých si vyberiem, alebo si nevyberiem, ale aj vzory, ktoré si sami vynútili byť vzormi. A ja im podľahnem, ich "vzoru", alebo si vytvorím svoj vlastný svet, svojim vlastným názorom vytvorený "môj svet". Ale na dosiahnutie toho, rozhodne nesmiem byť sám. Najlepšie je, k tomu sa dopracovať tak, aby človek nebol zemskou príťažlivosťou stále pripútaný k zemi "duševne", aby môj "duch" našiel spojenie vo "vesmíre". Je nádherný pocit, ak v tom okamihu potrebujete niekoho, od koho očakávate ... Vyťukáte si číslo a ozve sa niekto, kto vás vypočuje, niečo však povie ale je ďaleko, a tak ho nevidíte, ostáva tajomne schovaný, nič vám nemôže dať ... a tých niekoľko slov ... A to v tom okamžiku stačí ... Pokúste sa hľadieť na oblohu, nemusíte mať telefón v ruke, pokúste sa odpútať sa od "zeme" ... A možno, bude sa vám zdať, že ste ako pierko, bez váhy, bez záťaže ... a letíte a letíte ...

Tá myšlienka žiť - Žiť ale ako?

Mačka sa narodí, a má niekoľko možností.

1. Narodí sa v odbornej chovnej stanici. Tam sa za niekoľko dní vie, či tá alebo oná má "predurčené byť šampiónom". V opačnom prípade je mačka z chovu vyradená.
2. Narodí sa ako mačička od potulnej mačky a má predurčené byť potulnou mačkou
3. Narodí sa s predurčením byť miláčikom rodiny, kde je každé nové stvorenie vítané. Ale dokedy?
4. Malá mačička sa dostane do rodiny, do spoločnosti ľudí, kde ju majú radi. Prostredie ju vychováva. Môže sa stať, že kocúrik bude vykastrovaný a mačička sterilizovaná. A tu sa zastaví rozmnožovanie. Jeden, jedna. Životnosť 12 - 15, max. 20 rokov.
5. A sú takí - najmä ženy, ktoré majú rady mačky, alebo sa dostali k mačkám. A mačky sa rozmnožili. Je ich už 20 - 30 - 40 až 50. A to je množstvo, kde sa vytvárajú vzťahy medzi človekom a zvieratom, medzi zvieratami navzájom - kocúrmí a mačkami, kocúrmí a kocúrmí a mačky s mačkami. Malé s veľkými a malé medzi sebou - malými.

Keď som sám a žijem sám, som iný, keď som ženatý alebo vydatá, moje poslanie je iné, musím rešpektovať toho druhého. V rodine, kde je viac ľudí, tam je situácia zasa úplne iná. A v spoločenstve - formovanie a deformovanie - práca, zvyky, návyky, známosti atď. - a to isté možno pozorovať v spoločnosti mačiek. - Povinnosť, zábava, hra, "práca", činnosť, rôzne, sex, atď.

Najinteligentnejšie zviera je mačka. Ona nešteká ako pes, nechová sa nervózne ako opica, nehľadá ako hlodavce, nevypúšťa smrad ako tchor, negága ako hus, nekikiríka ako kohút, nežerie všetko ako prasa, nebučí ako kravy a nekope ako niektoré kone. Sú to mačky. Mačky, ktoré nežerú všetko, čo im dáte, neprídu k vám, keď sa im nechce, skáču na stôl, na skrine, na kredenc, aby nás videli z výšky a aby mali pocit bezpečnosti. Keď chcú, tak k vám prídu, a možno budú vás obťažovať i keď vám to nebude vhodné. Prídu, aby sa k vám pritúlili a vy tú ich lásku prijmete, alebo nie.

Keď máte zviera, musíte počítať s tým, že je a keď je, tak sa aj vyprázdňuje, keď máte jedného jedinca, tak je to len jedno, keď máte dvoch, tak sú to dve a to sa znásobuje počtom zvierat. Keď máte 30 mačiek, tak musíte počítať s tým, že každý deň budete musieť vyčistiť po nich záchod, alebo zbierať po nich zvieracie trusy. Z mladosti mám zachovaný

tento obraz v mysli: ZOO - levy v kletke. Chceli sme vidieť kráľa zvierat. Najprv sme videli prázdne priestory, zápachom preplnené, pristúpila čistiaca čata. Po dvojhodinovom čistení sa objavil kráľ zvierat, ktorý vychutnával tú čistotu, ale druhý deň sa opakoval ten istý proces, lebo zvierat je zvierat, aj on sa musí vyprázdniť. Rovnako ako človek, ale on má záchod a o tom sa nehovorí, Ale zvierat, i keď je kráľom zvierat, musí jesť, tráviť a s prepáčením aj vyprázdniť.

My nemáme chov, máme spoločenstvo mačiek. Aká sa narodí, ako u ľudí, necháme ich žiť. V spoločenstve, ako u ľudí, sú aj schopné, menej schopné i blbé. Zdravé, nemocné, mocné a úbohé. A necháme ich žiť. Majú právo na život. Právo byť tu na zemi. Vychutnať si život. Život si môže vychutnať len človek (mačka), schopný, zdravý, sebavedomý, šťastný, úspešný. Ja si myslím, že život si môže "vychutnať" aj človek chorý, ktorý sa nevzdáva, a svoj život si podrobí tej chorobe, zápasí s ňou. Zápasí, ale si musí uvedomiť svoje postavenie. Pokora, láska, túžba žiť. Aj u mačiek pozorujeme - každá žije tak, ako "môže". Schopné sú schopné, nemocné sú nemocné, blbé sú blbé. Každá mačka má šťastie, že má inštinkt a nemusí namáhať svoj rozum, i keď má mozog (podľa niektorých vedcov).

Keď si človek predstaví a chce mať to, alebo ono, nikdy nevie, s akým výsledkom. Predstava je iná, ako skutočnosť. Predstavím si, že sa ožením, budem mať to, alebo ono, toľko a toľko, tak a tak, ale v skutočnosti, v reále to môže byť iné, a obyčajne je aj iné. Koľko manželstiev sa uzatvára z lásky, a koľko sa ich rozpadne, koľko ilúzií a koľko dezilúzií je v živote, koľko "snov" a neuskutočnených snov prináša život. Predstavím si, že chcem mať mačku, chcem mať psa, predstavím si, že to bude ono a v skutočnosti to je vždy iné. Nedomyslím si, že zvierat je zvierat, ani ma nenapadne rozmýšľať o tom, ako sa bude vyprázdňovať, predstavím si ho (zvierat živé) ako by bola plyšovou hračkou, kde ju položím, tam je, bez života, bez životných ambícií a životných potrieb, a keď sa objavia problémy, tak ho radšej odložíme na neurčité miesto mimo nášho dosahu. To už nie je moja predstava!

Človeče, pochop zvierat, a keď ho nepochopíš, nemáš právo ho mať

Mačky majú nádherné pozorovacie schopnosti. Pozerajú, ako tečie voda z kohútika, ako tečie a zmizne. Keď chcete mať "zábavu", v bazéne v kúpeľni pustíte vodu a nechajte odtiecť. Za chvíľu sa objaví jedna, druhá, treba i ďalšia mačka (ale za predpokladu, že máte viac ako desať mačiek) a spustíte sprchu, ktorú riadite rukou. Podľa pohybu ruky budú sledovať pohyb vody vo vzduchu, pád vody a odtok vody. Tá nádherná zvedavosť, a schopnosť sa sústrediť a celým telom byť v napätí (hovorím o mačkách) to je nádherný pohľad a nádherná hra, ktorú (môžem smelo tvrdiť) nemôžete s nijakým iným zvieratom zažiť.

Mačky sa dostávajú všade, resp. sa ocitnú v miestnosti (v spálni, alebo v miestnosti, kde nie sú vždy vítanými hosťami) a vtedy sa ich snažíme vyhnať. Niektoré pochopia a odídu, niektoré sa bránia, niektoré sa snažia schovať. Tie, ktoré odchádzajú dobrovoľne sú také, ktoré otvoria dvere samé packami, niektoré sa vrátia z dverí, keď vidia, že sú zatvorené a

vôbec sa nesnažia vyvíjať činnosť, aby si otvorili dvere, ale sa vráti do miestnosti, odkiaľ vyšli pôvodne, a tie, ktoré vynesieme (vyhodíme), sa tvária tak, že predsa oni to tak chceli a pri dverách sa začnú oblizovať a pôsobia dojmom, že práve oni určujú okolité dianie života.

Mačka je zviera - (ako žena) - čím viac ho poznáte, tým viac zisťujete, že ho vôbec nepoznáte.

Ja nežijem preto, aby som žil, ale aby som prežil. To znamená, že žijem preto, aby som zemskú kôru zmenšil, alebo zväčšil. To záleží na sile výkonu, nie telesného, ale od sily ducha. Koľko unesiem, toľko "sa zaryjem" do kôry zeme.

Voda je najdôležitejšia vec. Manželka sa stále pýta - majú vodu? Ja som túto otázku považoval za zbytočnú, pretože som si myslel, že voda je predsa všade a mačka keď potrebuje sa napiť, tak nájde tú vodu, aby si uhasila smäd. Ale časom zisťujem, že to nie je tak jednoduché. Mačka nemôže otočiť kohútik, nemôže si naberať vodu zo studní, môže sa spoľahnúť len na zdroj, ktorý môže dosiahnuť, alebo sa spoľahnúť na človeka, chápe nutnosť vody nielen ako pôžitok, ale ako nutnosť.

Otázka znie: Byť či nebyť? Mať či nemať? Mačky. Mačky choré, mačky postihnuté nejakou chorobou, mačky s jedným okom alebo úplne slepé? Ako znie otázka? Zabiť, alebo nechať ich žiť?

Duševno. Duša - u mačiek. Veda to neuznáva. Prečo? Čo je veda? Veda vedecky dokázala neexistenciu ducha, duševna? V stredoveku pálili "bosorky s mačkami" - s čiernymi mačkami. Prečo? Ja si myslím a dokonca viem, že na farbe nezáleží. Mačka je mačkou i keď je hrdzavá, biela, želvovitá, prúžkovaná, čierna, čiernobiela. Farbou "zakrýva" svoje duševno.

Problém vyprázdňovania u ľudí a u zvierat. Architekt postaví budovu, musí predovšetkým myslieť na sociálne zariadenia. Každý človek je, pije, vyprázdňuje sa, takisto každé zviera je a pije a sa vyprázdňuje. Sex a párenie a plodenie, rodenie - to je podobné aj u človeka ako aj u zvierat. Zvieratá majú pud (tvrdia vedci) a ľudia majú rozum. Niekedy sa mi zdá, že pud je silnejší a lepší ako rozum. Samozrejme hovorím len v bežnej činnosti. Pudom sa riadi ako niečo daného, rozumom musí myslieť a rozmyšľať, čo robiť a ako robiť? Pudom sa nedá nič zmeniť, ale rozumom sa dajú aj zákony (prírodné) porušiť. Rozumom sa dajú vymyslieť gigantické projekty, ktoré slúžia človekovi, ale aj veľké ničivé veci!

Obdivujem mačky, z ľudského hľadiska, že sa lížu, oblizujú. Niektoré to robia i niekoľko hodín!

Čo je drezúra a čo je výchova?

Výchovou chápem ako cestu k dosiahnutiu prirodzeného cieľa, drezúrou však naučím rešpektovať niečo, čo nie je prirodzené. Čo je rešpektovanie silnejšieho slabším. "Slabší" alebo "poddaný" - musí rešpektovať pokyny toho, kto stojí nad nim. Sú dve možnosti, alebo toho rešpektujem, alebo ho "roztrhám na kusy". Boli ste niekedy v takej situácii? Nemôžete nič robiť, je nad vami niekto - úradník, silnejší, ale tu na zemi! A aj my sami sa hráme na silného a rozlišujeme silnejšieho od slabšieho. Pritom je všetko tak krehké, tak pominuteľné, a mne sa to všetko zdá tak, ako na veľkej šachovnici. Všetci ľudia sme figúrkami! Kráľ, kráľovná, pešiáci, kôň, bašta, a všetci sme riadení osudom a Niekym, kto s ohromnou predvídavosťou pozná osud každého pešiaka, strelca, koňa, kráľa ...

Je rozdiel mať jedného, dvoch, troch kocúrov (alebo mačiek), alebo mať 17 kocúrov a 15 mačiek. Je rozdiel mať jedno dieťa alebo mať deväť. To sa prejaví vo všetkom. V každodennom živote, pri jedle kŕmení, v komunikácii s ľuďmi, pri odpočinku cez deň a pri spaní cez noc. Je rozdiel byť sám alebo v malom kolektíve 3 - 4, alebo v tom veľkom množstve nad 30. Pozorujeme mačky, ktoré vyhľadávajú kolektív 10 - 12 mačiek.

Človek - nevidiaci (slepý), mačka - nevidiaca (slepá) - ako sa chovajú vo svete, z ktorého nič nevideli?

Niektu mi vyčítal, prečo používam vo svojom každodennom vyjadrovaní slová ako fantastické, úžasné, nádherné, atď. Myslím si, že niektoré veci, ktoré sú fantastické sa nedajú vyjadriť iným, povedzme lepším, alebo výstižnejším výrazom. Pamätám sa po 40 ročnom odstupe na jedného môjho profesora na vysokej škole. Bol umenovedcom, ohromný človek, veľký odborník a senzačný pedagóg. Na prvej hodine premietal diapozitívy. Jeho asistent i on sledovali bystrým pohľadom s ohromnou zaujatosťou. My sme boli pripravení zošitmi, tužkami, chceli sme zachytiť každé jeho slovo, každú vyslovenú vetu. Objavil sa obraz na stene. My sme boli pripravení písať a dychtivo čakali na jeho slová, na jeho prednášku. To, čo vyslovil, nás ohromilo. - Fantastické! A odmlčal sa. Ja som nestačil namaľovať videný obraz, ale som zaznamenal prvý obraz – fantastický! Druhý, tretí a tak to pokračovalo až do konca hodiny. A ja som mal poznačené v zošite 1) fantastické 2) ohromné 3) vynikajúce 4) nádherné 5) fascinujúce. Až keď sme sa vymotali z tej tmavej miestnosti, z tej tmavej komory, kde sa premietali tie diapozitívy o dielach slávnych majstrov, po čase som si uvedomil, že v niektorých prípadoch viac znamená jedno slovo, napr. fantastické, ako vyprávanie ... právanie ... rávnie ... ávenie ... vanie ... nie...

Majiteľ psa, majiteľ mačky

Už samotný pojem - pes naznačuje, že je to on a vždy sa hovorí o psovi. Keď sa niekto chce dozvedieť niečo bližšie, tak si povie, že je to ten pes, alebo sučka? Ale vždy je to pes - sučka. No a mačka? Je ona. Ja mám mačku. Je to krásna mačička. Vykríkne niekto, i keď tá krásavica je kocúr. A myslím si, že v tom je zakliata určitá nedefinovateľná psychická "trauma". Lev je lev, jaguár je jaguár, tiger je tiger a väčšinou sa povie mačka. Mačkovité

šelmy a nie kocúrovité šelmy. A v tomto význame vynikne tá zvláštna nádherná a fascinujúca mačka.

Porovnanie zo života

Moja manželka Olga nevie pochopiť a už sme spolu viac ako 30 rokov, prečo sa jej opýtam a potom dovoľujem si: či si môžem vziať jablko, banán, zákusok, alebo iné jedlo, keď sme v dome len dvaja a tieto veci sú voľne položené. Nechápe moju výchovu. Som zo siedmich detí, kde každé "sústo" bolo vypočítané a určené tomu a tomu. No a to mi zostalo aj vtedy, keď sme sami dvaja. Na jej otázku: prečo to robím, som odpovedal takto: Pýtam sa ťa preto, aby sa nestalo to, že ja zjem to, či ono, s čím ty počítaš, a aby sa to nestalo, že by si nenašla to, na čo práve vtedy máš chuť. A to je tak aj s mačkami. Keď máme jednu, dve, tak aj mäsičko im "zostane", aj smotana sa dostane na tanier, no, ale keď je ich štyridsať, tak sa to musí rozdeliť. Samozrejme, že existujú vyvolené a menej vyvolené jedince, lebo každý je vyvolený a nie každý je obľúbený rovnakým dielom. Ale to už je tak a nie inak aj v prírode. Túto obľúbenosť sledujeme aj v mačacej matke, ktorá má aj svoje obľúbené mača, aj menej obľúbené.

Prečo máte mačky? A k tomu ešte toľko? No načo? No zato. Znela odpoveď. A ja si myslím, že dosť výstižná a veľavravná. Zato. Aby sme ich mali, aby sme boli s nimi a oni s nami v blízkosti. Aby sme ich mohli pozerať a oni nás mohli pozorovať a s nami žiť. Pán a pani a domáce zvieratá.

Máte toľko, ste blázni. A tento "výrok" ma hreje, lebo sme "blázni" a do jedného vreca sú daní umelci a vedci.

A dobre, že vyzeráme, ako blázni. Blázni nemajú ani svoj čas, ani vymedzenú pracovnú dobu, všetko sa prelína a večer sa stretáva s ránom. Vedec alebo umelec zápasí so svojimi myšlienkami, svojimi skúškami celou svojou vnútornou silou.

Mal som rád škvrnité mačky, lebo mi pripadali, ako verná napodobenina veľkých mačkovitých šeliem. Časom zisťujem, akoby zošediveli, a nič nového (zaujímavého) neprinesú. Zaujímavé sú ich zafarbenia, čierne pruhy, grafické ozdoby od hlavy až k chvostu. Tu si príroda zahráva a každý výtvarník sa môže inšpirovať. Máme mačku "kolečko". Nádherné kolečko na hlave a čiary okolo tejto zaujímavej kresby vytvárajú ďalšie, ako keď kameň hodíš do vody, okolo sa vytvárajú ďalšie a ďalšie opakujúce sa čiary - kolá a kolečka.

Urobíme baránka! Z koho? No predsa z Kolečka!

A ako? No, jednoducho. Predstavte si, že máte pred sebou mačku, ktorá je viac vonku, ako doma a viac na stromoch, ako na zemi a je v strehu, jednak v strehu na živočíchov, ktoré

letia, behajú a pohybujú sa. Táto ostrá mačka má byť premenená na baránka? A ako? Jednoducho. Sklopíte jej obe uši a je z nej "baránok". Ale len na chvíľu, kým ten váš úsmev zanikne, už sa zasa stáva tou ostrou mačkou, akou bola predtým.

Zaznamenali sme pohyb. Pohyb niekoľko mačiek vo veľkej hale. Bola tam krásna čierna mačka, kocúr Sveter a dvaja mladí kocúri menom **Pacík** a **Myslík**. Neuveriteľný zážitok. Mačka zaujala pozíciu "pred sexom" a dvaja mladí kocúri, jeden z jednej strany, druhý z druhej strany ju chytili a ... Manželka povedala, že vypadajú, akoby skákali na motocykel. Neviem, či vedeli, čo a ako. No, bol tam ten skúsený, spomínaný **Sveter**, ktorý ich učil. Neuveriteľné. Keby som to nevidel, a mám aj svedka vo svojej manželke, nikdy by som neuveril. Sveter skočil raz k jednému, potom k druhému. No po dlhšom nepodarenom "výcviku" ich prednými prackami odhodil a ukázal im vlastným telom, erotickým hmatom na krku za šijou a vykoná sex, ktorý vyvrcholí výkrikom mačky - a za chvíľu "hodina výcviku sexu" pokračuje neskúsenými, ale ochotnými kocúrikmi, ako naučiť najdôležitejší prvok existencie pokračovania a odovzdávania života do ďalšej generácie.

Keď máte toľko mačiek, ako my, teda 30 - 40 mačiek, pohybujúcich sa po celom dome, v byte, vo veľkých miestnostiach, spoločenských, v skladoch, máte vždy čo pozorovať.

Niekedy vás niečo prekvapí, niekedy vás niečo rozruší, niekedy vás niečo rozosmeje. A je to ako kolotoč, ktorý sa točí od východu k západu. Je to slnko, z východu až k západu, vietor, oceánsky, zaoceánsky, morský a prímorský, jemný a drsný, vietor, ktorý roznáša semená a vietor, ktorý zničí, prináša a odnáša veci, premiestňuje. Čo obdivujete u mačiek? Znie otázka keď hovorím o mačkách. Čo obdivujem? Je toho dosť. Neviem, či by som mohol zahrnúť do tých desiatich odpovedí. Za prvé, za druhé, atď. Obdivujem to, za prvé, že sú. Že sú to mačkovité šelmy. Že sú to šelmy, a my ich môžeme mať u seba

doma, nám dané pre ich veľkosť, že sú domáce zvieratá. Obdivujem ich, postavu, pohyb, skoky, dravosť a pritom mazlivosť, prítulnosť, oddanosť a zároveň voľnosť, voľnosť pohybu a voľnosť patrí k niekomu a voľnosť z toho sa vymaniť a byť sama so sebou. Mne by sa viac páčilo pomenovanie mačky na "kočky" - ako "kočkovité šelmy" - mačka a kočka. Mačka je tiež výzor mačky maďarsky a neviem, či by nebolo lepšie mačku pomenovať na kočku - kocúra ako mať mačku a kocúra. Ja ako výtvarník, ktorý sa "hrám" s formou, formami, tvarom a tvarmi, by sa viac páčila kočka a kocúr, ako mačka a kocúr. Prečo nie je mačka a mačúr?

Keď sa pýtate veterinára alebo zoológa, alebo odborníka na chov zvierat, na to, či má mačka dušu, pozerajú na vás, ako na blázna. A pritom pozorovaním zisťujeme, že majú vlastnosti, ako napr. sú žiarlivé, a to sa nedá označiť ako pud.

Vyhod' už konečne tú mačku! Ide mi na nervy! Vyhodil som ju za dvere nášho bytu a ocitla sa na chodbe so schodišťom a veľkými miestnosťami, halami, takže mala väčšiu voľnosť a slobodu, do čoho už nemohla zasiahnuť "nervová sústava" človeka.

Ján Amos Komenský hlásal: "Učenie je hrou". A ja hovorím, že práca je hrou, keď ju človek ovláda. Každá činnosť, každé remeslo, každá odbornosť musí byť v človeku jednak dané, a jednak ťažko "vymakané", ako hovorí môj priateľ. Každé jeho uznanie končí slovom - je to vymakané. A je v tom všetko. Ťažko nadobudnuté vedomosti, drina, odriekanie a napokon výsledok.

Chcem mať dieťa! Počujeme od mnohých žien, ktoré túžia po tom, aby mali dieťa. Čo je to? Aké pohnútky vedú k tomu? Je to životné poslanie, alebo je to egoistická túžba a potom náplň - dieťa je šťastie a potom istota na staré kolená. Istota? Možno u niektorých, ale v mnohých prípadoch realita môže byť iná. Vzťahy medzi matkou a deťmi sa môžu meniť, keď syn sa ožení a dcéra sa vydá. V mnohých prípadoch matka a (jej egoizmus) je opustená - už je ako hovoríme "na druhej koľaji".

Nádherná konverzácia s vedcom. Dokáž, že existuje, že je. A ty dokáž, že neexistuje. Prečo má zviera mozog, keď nemá rozum? Nieкто sa rozčúli a vyriekne túto vetu "čo to je za otázka?".

Keď si človek neuvedomí poslanie mačiek, tak by vôbec nemal mať mačky. Mačka je živá bytosť s určitými danosťami (hravosť, mať voľnosť, mať slobodu atď.). Je to asi tak, keď chcem fajčiť, musím vedieť, že cigareta má dym, môžem z toho mať určité ťažkosti, negatívne, ale aj pozitívne (do dymu vložím svoje myšlienky, nervozitu, ukludním sa atď.).

Môžem sa dostať až ku koreňu veci len vtedy, keď to dokonale poznám. Nielen teoreticky, ale zo svojej skúsenosti. Je to tak aj s mačkami. Jedna mačka je jedna mačka, viac mačiek? Tam vidím rozdiel medzi nimi, v pozorovaní a chovaní.

Zabiť, nezabiť zviera? Zabiť, nezabiť - človeka - trest smrti ... ? Čo je morálnejšie? Utratiť (zabiť) zviera zverolekárom - alebo hodiť ho do vreca a vypustiť ho v lese. Nech sa stará o seba. Nie je to nemorálne nielen pre zviera, ale aj pre civilizáciu? To je niečo také, že z domáceho zvieratá urobíme "tuláka". Ako dopadne? To vie len nadprirodzená bytosť.

Čo je horšie pre človeka? Smrť, alebo ťažká fyzická práca a ťažké väzenie? Smrťou končí jeho utrpenie, ale doživotné väzenie je aj pre iných "mementom". Človek, ktorý je neprijemný ako proti (politicky) v dejinách bolo dosť prípadov - radšej sa ho zbaviť, ako ho "mať ako nevybuchnutú bombu".

Každá mačka má svoju povahu. Povahové rysy sú geneticky dané, a niektoré sú nadobudnuté v prostredí, prispôbením k miestu a ľuďom, ktorí ich "vychovávajú".

Mačky a psi sú domáce zvieratá, ktoré spravidla nejeme a preto ten vzťah musí byť iný, ako k chovným zvieratám, ktoré máme pre našu výživu, alebo na našu labužnícku stravu. Alebo chcete - na naše gastronomické hody. My máme zakódované, že nás musia chrániť, a mačky musia chytať myši, aby nás "nezožrali". To je jedna skupina ľudí a dosť početná, ktorá nedoceníla vlastnosti mačky a psov a má ich ako som spomínal na tieto účely. Druhá skupina ľudí má ich pri sebe, ako domáce zvieratá - domácich miláčikov. Nerád vidím psa - domáce zviera, ktoré má na krku reťaz a tak musí prežiť svoj život - domáce zviera priviazané k plotu a má len obmedzený priestor pohybu. Alebo je zatvorený do ohrady ako odsúdený na svoj osud, že je domáce zviera.

Drezúra je tvrdšou formou výchovy.

Moja matka tvrdila, že sex je zvierací pud. A mala 7 detí! Ja tvrdím, že sex mohla vymyslieť len vyššia bytosť a uplatniť ho na rozmnožovanie. Keď sa človek pozerá okolo seba vidí, že celá príroda má zákony a zákonitosti, ktoré sú dané a musia sa rešpektovať! Nie je možné, aby to fungovalo samo o sebe, to fungovanie musí mať svojho Koordinátora. Myslím si, že bez toho by ten život bol iný, muselo by byť úplne iné odovzdávanie života, odovzdávanie krásy, odovzdávanie základných znakov podoby druhu, podoby rodičovského páru, prenos aj dávno nadobudnutých a predsa iných, znovu sa objavujúcich znakov ... a pritom prichádzajú na svet len a len originály, neopakovateľné jedince ... To je ten zázrak stvorenia, a ten zázrak bez Koordinátora, bez Stvoriteľa by sa iste nekonal ... asi by to nemohlo fungovať.

Keď máme okolo seba 30 - 40 mačiek, s ktorými sme celý deň v kontakte a niektoré sú s nami aj celú noc, vznikne medzi nami vzťah, ktorý je viac, ako vzťah človeka ku zvieratú. Človek si uvedomí, že to zviera, ktoré je okolo neho, je súčasťou jeho života a to zviera je žijúci a živý tvor, ktorý má svoju povahu, osobnosť a má právo na život. Pozorujeme to v

tomto spoločenstve tie vzťahy sú "rodinné", každá "osobnosť" má svoje miesto a keď niekto z toho "vypadne" - zomrie - jeho miesto zneje prázdnotou.

Nerobil som nič iné, iba robil, pracoval, vytváral diela z hlíny, z porcelánu a cestoval.

Keď niečo robíte profesionálne, nemáte čas na nič iné, len na svoju profesionálnu prácu. Keďže autobusár hovorí "ja držím len volant" - áno, ale v tom výroku je všetko - zahrnuté profesionálny postoj - ja držím volant a v tom prípade nemôžem robiť nič, iba pozeráť okolo seba - na krajinu, na dievčatá na ulici, na semaforey, na vodičov neprofesionálov, na ich chyby pri jazde v meste a mimo mesta na diaľnici, na frekventovaných miestach ako aj uliciach, ticha a klúdu. "Nerobím nič iné, iba robím svoju profesionálnu prácu - a nemôžem si všímať život okolo seba, farebnosť života, prírodu, nemám čas na nič, nemám čas si všímať život živočíchov a krásu a zložitosť prírody. Ale od tej doby, ako sú okolo nás mačky, strávime veľa času okolo nich a skoro nemáme čas na nič iné. A to prerástlo do profesionálnej činnosti. Chov mačiek. Starosti a radosti a pozorovanie, ale je to činnosť, ktorá zaberie jedného človeka alebo viac ľudí, ktorí sa musia venovať a oddať sa profesionálnej činnosti. Každá profesionálna práca si vyžaduje sústredenosť a oddanosť celého človeka. Malé mačky, keď vyrastú do 3-4 mesiacov sa stanú "generáciou", ktorá vychováva a dáva pozor na malé, 20-dňové až mesačné.

Malé mačky - deti

Väčšie mačky - vyrastené deti

Dospelé mačky - kocúri - sex - a ich život a životný štýl sa zmenia.

Vyznávam dve veličiny: DOBRO a ZLO

Čo je mačka? Podľa definície: živočích, ktorý je označovaný za domáce zviera. Má hlavu, na hlave dve uši, dve oči, nos a ústa a radary (fúzy), štyri nohy, a chvost. To je charakteristika na prvý pohľad. Podľa pozorovaní sa zistí, že každá mačka je iná, proporcie hlavy, uši, nosa, nohy a chvosta, a to dáva fyzické odlišnosti, no a "duševné" - to je to, čo sa viac od seba odlišuje. Verím tomu, že život je "hnaný motorom" a to je srdce a prítomnou dušou, ktorá je súčasťou živého tvora. Do akej miery, to sa asi nikomu nepodarí zistiť. A smrť vyslobodí dušu z tela. A čo sa s ňou stane? To je otázka. Možno, že nikdy nebude zodpovedaná.

Veľmi ma rozčuluje, keď niekto vysloví určitý názor - teóriu - ktorý pokladá za "všeobecný názor" ale v praxi je to úplne ináč. Teória je teória, a skutočnosť môžu ovplyvniť rôzne veci, rôzne okolnosti a rôzne kritériá. Keď mám rád niekoho, tak ho beriem i s negatívami, ktoré má. Patrí k nemu, aj keď mi to vadí, môžem ho upozorniť, ale v podstate ho beriem takého, aký je. A keď niekoho nemám rád, aj jeho pozitívne vlastnosti sa mi zdajú byť "zbytočnými", lebo ani s tými pozitívami sa nedostane bližšie ku

mne. To by musela byť premena, alebo by sa niečo výnimočné muselo prihodiť. A to je tak aj u mačiek. Mačku chápeme ako mačku, alebo kocúra, ale medzi nimi sú niektoré, ktoré sú obľúbené už samou svojou bytosťou, a niektoré patria medzi "neobľúbené", ktoré môžu urobiť čokoľvek, na ich pozícii nič sa nezmení. Muselo by sa stať niečo, čomu sa hovorí zázrak.

Máme štyridsať mačiek. Koľko? Štyridsať! Ste blázni! A pohľadovo sa pozeral na nás a šeptom pod nosom, ale aby to každý počul, vyriekol: sú to blázni, počula si, že majú štyridsať mačiek? A čo im dávajú žrať? Mali by ich zabiť. Radšej by mali živiť také deti, ktoré nemajú čo jesť. A s touto "filozofiou" naplnení dvaja, starí manželia - dôchodcovia, sa strácali v smogu hlavného mesta.

"Vláči, ako mačka mačence". Čo je to za výrok? Čo to znamená? Trvalo mi to dosť dlho, kým som to pochopil. Musel som vidieť, ako berie mačka do tlamy malé chlpaté mačiatko a všetko mi bolo jasné. Mnohokrát mi vrtalo hlavou, ako je to možné, že tomu malému zvieratku neublíži, i keď ju nesie niekoľko metrov. Hmat na krku a mačiatko je "nehybné", ako keby celý nervový systém bol ochromený. Je to úžasné a myslím si, že je to v prírode samozrejmé, ale ja ako pozorovateľ to chápem ako zázrak prírody.

Čo je zmysel života? Som. Žijem. A za tento život som zaradený do živého organizmu života, do určitej oblasti zemepisnej šírky a dĺžky. Prídem do toho života, na tento svet revom, možno preto, aby ma "každý počul", alebo aby každý mal ku mne rešpekt. To áno, prišiel na svet nejaký človek, síce teraz je len človečik, ale budúci človek, ktorý "zasiahne" niečím, a keď ničím, tak aspoň že pribudne jeden človek k tým miliardám na tejto zemeguli. Bude to dobrý, alebo zlý človek? Jeho život sa začína v najmenšom spoločenstve ľudí a to je rodina. Matka, otec. Výchova. Prostredie. Mňa zaráža jedna skutočnosť, že niektorí väčšinou politici sa chvália s tým, že sa narodili na vidieku, čím menšej usadlosti, tým sú na to viac hrdí, a poukazujú na to, čo dokázali a kam sa až dostali. A tí, ktorí sa narodili vo veľkomestách, v bohatých rodinách to berú ako samozrejmosť, že sú tam, kde sú, že majú vzdelanie na najlepších univerzitách, podložené vedomosťami a kapitálom. Kapitálom duševným a finančným. Na tomto svete sú veľké rozdiely - spoločenské, finančné, sociálne, zdravotné atď. ... Ale jedno je nemenné, a to, že človek je človekom. Že sa narodí a zomrie. Že musí jesť a piť, aby prežil. Že sa musí vyprázdniť, a to ho robí

človekom i keď je kráľom, alebo veľkým cirkevným hodnostárom. V tom sme si jedno, či sme "len" človekom alebo človekom, ktorý "dokázal" byť vedcom, filozofom, kráľom, prezidentom, remeselníkom, kňazom, patriarchom, pápežom, umelcom, chovateľom, alebo pestovateľom, alebo "len" žijúcim tvorom, ktorý sa nazýva ako sme už spomenuli - človek.

A čo je živočích?

Neviem, čo sa stalo? Ležal v tráve so zakrvaveným nosom, celou tvárou, na prvý pohľad sa nevedelo, či má poškodené oči. Krv bola zaschnutá, čierna, biely kocúr, s krásnym huňatým chvostom, elegantný v tej svojej bielej farbe ako krásny, drahý kožuch ležiaci na zemi a krvou poliaty. Ten prvý okamžik je hrôzostrašný a trvá niekoľko hodín, kým sa "vyčistí" a hľadá sa príčina a odpovede na otázky, čo a ako, kedy, prečo, kým, atď, atď. Keby bol zahynul človek, tak by mohol byť prípadom pre policajtov, ale keďže je to len zviera, je na majiteľovi, ako sa vyrovná s tým prípadom, ktorý je možno zo sto podobných, ale vždy prekvapujúcich momentov a nepríjemne pôsobiacich.

Z dávnych rokov

Človek si povie - obyčajný chleba. Chleba. A v tomto slove sa skrýva toľko vecí, toľko myšlienok a toľko symbolov. - Mám chleba, môžem žiť, nemusím zomrieť hladom. Chleba je základ bytia a nebytia. Chleba je symbolom života. Chleba v akejkoľvek podobe. Chleba - placka alebo rôzne formy chleba - múka a kvas. Je to pokrm a život. Jem chleba, voňavý, čerstvý, natretý maslom. Je to pochúťka, ktorá stačí na ochutnanie a stačí aj na "potlačenie" hladu. Ja mám z detstva dva veľké zážitky s chlebom, natretým maslom, s maslovým chlebom. Bez papriky, bez paradajok, bez iných pochúťok, bez lahôdok ako sardelové očka a iné dobrôtky. Chleba s maslom! Bol som s mojím otcom na návšteve. Mne bolo asi tak deväť rokov a otec ma vzal so sebou na návštevu. Asi to bola návšteva, ktorá nebola príjemná ani pre jednu, ani pre druhú stranu. Otec to "zjemnil" tým, že si vzal so sebou decko. Jednalo sa zrejme o finančné záležitosti. Mňa ohromilo to "vítanie". "Sluha", ktorý nás zaviedol do miestnosti, kde bolo asi šesť ľudí, starších, vychudnutých, dámy a páni. Dámy boli afektované a páni sa mi zdali zhrubnutí, odmeraní, a nepríjemní. Neviem, čo to spôsobilo. Tá naša návšteva alebo ten "obsah a príčina" tej návštevy. Mne sa zdalo, že každý sedel na svojom mieste, len jedna osoba sa pohybovala okolo stola. Stôl bol veľký, mohutný a pevný, vyjadroval dôležitosť svojho "bytia". Som – slúžim, a okolo mňa sa odohrávajú veci - jedenie a diskusie. Stôl je podľa mňa najdôležitejším nábytkom interiéru. No, a na tom stole bolo prestreté na "popoludňajší čaj". Čajová súprava z nejakého značkového porcelánu a veľká plošná misa, či tácka, na ktorej bolo asi toľko kusov chleba, že by ani nevyšli 2 kusy pre jedného prísediaceho, a do toho nepočítam mňa a otca. Neviem, či o nás vedeli, alebo nevedeli, a či vôbec vedeli, že prideme. Faktom bolo, že sme tam boli, a na tej tácke bolo asi 12 tenkých a malých chlebíčkov, natretých veľmi šetrne maslom. Neviem, ako sa to stalo, možno, že som pozeral veľkými čiernymi očami na tie "opustené" chleby s maslom, ktoré ma fascinovali svojou tenkosťou a malým formátom. Viem len to, že za chvíľu zostalo len pár - jeden pár, t.j. dva kusy. Bol som jednou paňou

povzbudzovaný, aby som si pochutil, no na druhej strane otcom karhaný za svoju nedisciplinovanosť a nevychovanosť. Pripadal som si, ako víťaz, ktorý prekoná aj neprekonateľné prekážky. V tej miestnosti som nevnímal nič iné, len tú starú dámu, ktorá akceptovala moje počínanie. Už som nič nečakal, len to, čím skôr povedať svojim súrodencom, že som zjedol na jedno posedenie osem chlebov s maslom. Aké boli, to viem len ja a možno môj otec.

Druhá nezabudnuteľná spomienka na chlieb s maslom: Mal som asi 13 rokov. Otec nám dal vyrobiť pingpongový stôl, ktorý bol stredobodom nášho pôsobenia vo voľnom čase. Hrali sme sa s bratom a spolužiakmi a známymi, malými aj veľkými. Tento stôl bol pre nás všetkým. Zábava, šport, hra, napätie a oddych. Mali sme dobré tréningové možnosti, každý deň sme hrali štyri až päť hodín. Zaujímavé bolo, že ani ten tréning a cvičenie nestačilo na starších 17-18 ročných, ktorí hrali stolný tenis. My sme boli "len" mladší a oni starší dorastenci a na verejnom podujatí sa s nami nechceli ani len ukázať pri pingpongovom stole. Tak sme sa mohli len na nich pozerieť. Boli sme na kúpalisku, kde bola krytá hala s pingpongovým stolom. Tento bol obsadený na zápasy, ktoré boli označené ako "majstrovské" medziškolské alebo medzimestské, ktoré priťahovali aj divákov. Pri jednom zápase sme boli priamo zainteresovaní aj my mladší, ktorých prišiel navštíviť náš známy z iného mesta. Bol to boj mesto proti mestu, i keď z jednej i z druhej strany mesto zastupoval len jeden hráč a určite ten jeden hráč, v našej hre reprezentujúci svoje mesto, nebol ani z jednej strany výkvetom toho mesta. Ale tí dvaja hrali tento súboj vážne, ako keby išlo o život, či smrť. My sme tento duel dostatočne "povýšili" svojimi výkrikmi a nadšenými ováciami na zápas leta. Bolo leto, tešili sme sa a radovali z každej činnosti, športu a zábavy a vody, ktoré nám dali letné prázdniny. A ten zápas sa hral na 2 víťazné partie. Nevieť koľko to trvalo, ale my sme boli rovnako unavení, ako tí dvaja, ktorí dali do toho všetko, všetko svoje nadanie, silu, energiu a vypätie. Bolo to ako veľké športové stretnutie. A víťaz dostal ako cenu, ako ocenenie viac ako hodinovej driny, ako ocenenie víťazstva, ako neprekonateľný víťaz - chleba s maslom. Keď to dostal a zahryzol do toho, bolo, ako keď tiger sa zahryzne do svojej obete, bolo v tom hryznutí všetko - vychutnanie víťazstva a vychutnávanie toho, čo v tejto chvíli v blízkosti nikto nemal - chleba s maslom. A my sme "závideli" v dobrom, tento pôžitok a aj teraz, keď vidím chleba s maslom, tak mám pocit, že musím niečo urobiť niečo veľkého, aby som si ho zaslúžil.

Tretia spomienka na chleba s maslom, aby to bolo do tretice. Do manželstva s manželkou som dostal do vienka jedno z niekoľkých "zvykov" a návykov to, čo bolo u nich "svätým písmom". Vždy maj doma chleba a maslo! To stačí na to, aby si nebol prekvapený, že nemáš čo jesť... Keď náhodou príde neohlásená návšteva, tak im dáš chleba s maslom a to je "kráľovské jedlo". U nás aj kráľa alebo panovníka, či prezidenta vítajú "len" chlebom a soľou a keby tam pridali maslo živočíšne, alebo rastlinné, možno že by tomu panovníkovi to tak zachutilo, že by mohol hneď jednať s plným žalúdkom. Trocha som odbočil. Tretí zážitok s chlebom potretým maslom som mal trochu odlišné od tých dvoch. Čakal som manželku Olgu z Prahy. Nebola doma niekoľko dní a moje pôsobenie doma bez nej je ako keď ide (beží) stroj bez vedenia, bez ovládania. To a to musím urobiť, mačkám dať zrádlo,

vyčistiť mačacie záchody, pozbierať utratené výkaly, vymeniť vodu na pitie, umyť niektoré rohy miestností, kde sa čpí chcankami s prepáčením za výraz, ale nenahradím slovami "vylučovanie" lebo realita je tak drsná, že ani najdrsnejšie slovo nemôže vyjadriť pravú podstatu vecí.

Potom som nakrojil chleba, pripravil maslo, natrel som ním pripravený chleba a dal som to na tanier. To bude prvý okamžik, prvé privítanie, prvý dotyk s domovom. Prišla. Kým sa dostala do tej miestnosti, kde by sa malo konať to "oficiálne privítanie", musela prekonať 60 schodov, 35 mačiek, privítať ich, každú a každého osloviť, pohladať a konečne sa ocitnúť v bytovej časti. Utekal som prvý, aby som mohol pripravený chleba s maslom podať, ako symbol domova ako symbol určitej lásky a symbol privítacieho aktu. Samozrejme, že som to nechcel v kuchyni, pripravený, že chytím tanier a odovzdám manželke, ktorá alebo len symbolicky alebo z hladu zoberie chutne vyzerajúci chleba s maslom. Na moje prekvapenie tanier bol rozbitý na niekoľko kusov a maslo z chleba "zmizlo" (okúsané, vylízané) a "spustošené dielo" ležalo na zemi a od manželky Olgy som dostal vynadané, že si nemôžem dávať pozor. Nie som tu len niekoľko dní a taký neporiadok, taký čurbes a takú nezvládnutú situáciu som ešte nevidela. A tak z toho privítacieho ceremoniálu nič nebolo, len manželkine výčitky, že aspoň chleba s maslom si mi mohol pripraviť, keď si mi nič nenavariť.

Kto miluje umenie, musí milovať mačky

Keď je niekto chorý z mačiek, iné, zdravé mačky to vycítia, alebo im je nejakým spôsobom dané na vedomie, a sedia potom pri nej, a striedavo "držia službu".

Prístup k mačkám je úplne iný: Žena je nežná, citlivá, pristupuje k mačkám skôr ako matka k tvorovi, ktorý potrebuje pomoc, nehu a lásku. Chlapecký prístup je drsnejší. Samozrejme sa tam objavuje láska, ale chlapecká a taký prístup, že "na mňa sa môžeš spoľahnúť - veď som chlap". A ostatné si zariadim. Keď dáte mačkám jedlo (žrádlo), a keď máte dobré nervy a pritom ešte ich môžete sledovať, tak si všimnete, že po jedle každá mačka (možno sú aj výnimky), si sadne na zadné a oblizuje sa. No a keď máte 3 mačky, je to zaujímavý pohyb, a keď to vynásobíte desiatimi, tak máte pred sebou "celý orchester pohybov". Nádherný spokojný, obrad pojedlový, budú sa lízať, oblizovať..

Dostal som zaujímavú otázku: "dajú sa porovnať mačky s ľuďmi?"

Dajú sa!

Človek má rozum, mačka má inštinkt. Človek si myslí, že môže všetko. Čo všetko? Mačka si nemyslí, je jej dané, že je mačkou.

Hovorím tomu "plastické koberce" - od slova plastika - socha - a nie plastique - plastická hmota. Nádherná kombinácia tvarov a farieb, hra prírody. Keď si ľahne vedľa seba šesť, desať či dvanásť mačiek, vytvoria sa tvary, a keď sa niekto pohne alebo sa "presídlí" na iné miesto, nielenže by sa stratila zaujímavá pôvodná koncepcia, ale sa vytvára nová a zasa nová a dostane to vždy nové a nové dimenzie. 3 čierne, päť bielych, jedna hrdzavá, dve čiernobiele a jeden núrovaný (tigrovaný). Druhý deň sa táto kombinácia mení a možno, že sa mení aj miesto. Niekedy je to kreslo, inokedy veľký kôš, na približne 12 mačiek alebo drevená lavička z devätnásteho storočia. Ľudová, a túto ľudovosť práve "doplní" a zvelebí tento farebno-plastický koberec z domácich mačiek.

Hudba a mačka - keď počúvame hudbu

Robia nám výmenu plynu. Musia vysekať pás na ulici asi 80 cm pruh, do hĺbky 150 cm a keď sekajú asfalt, betón, odvážajú na veľkých nákladných autách, tento zvuk celodenný, nepríjemný zvuk kompresorov drtiča a vysypávania nákladu, je pre človeka 20. storočia silne kruté na nervy. Chcem klud, vytúžený odpočinok vo svojom dome a namiesto toho mám nepríjemný frmol vonku, vo forme uši-trhajúceho zvuku. Manželka radšej odišla do mesta na nákup a pri tom niečo vybavovať, ja som zostal doma, aby som sa pripravil na veľký nákup pondelňajší pre krmivo našich mačiek. Pondelok im kúpime 35 - 40 kg ľadvíniek, ako základ krmiva a to musíme vláčiť domov ako otroci. Tašku na kolieskach ťaháme do trolejbusu. Robíme to azda preto, aby sme ukázali, že naše mačky máme radi a vlastnými silami dopravíme im každodennú potravu. Možno, že im to bude chutiť viac, ako keby sme to zariadili inou, jednoduchšou formou. A ten zvuk strojov je čoraz odpornejší, a odpornejší. A sledujem mačky. Všetky spia, ako keby to bola najpríjemnejšia a uspávacia hudba. Jedna sa preťahuje, druhá leží na boku a na keramickej dlažbe sa vyvaľujú ďalšie, na koberci, na stole, na stoličke, na terase pod stolom a v chládku a neviem kde ešte. Je klud a pohoda, a pritom ja som už nabitý nervozitou tým odporným hlukom a myslím na to, ako je to možné, že niektorí odborníci hovoria o trojnásobne citlivejšom sluchu mačiek oproti človekovi. Počuť tento zvuk trikrát tak silno? To by som sa zbláznil! ... a nie ako mačky okolo mňa spia spánkom kludným a výdatným.

Mám nádherný pocit, že mám mačky okolo seba, mám mačky, ktorým dávame jedlo a s ktorými si rozumieme. A máme ich a nemusíme ich zabiť, ako ľudia čo majú okolo seba niekoľko mesiacov býka, prasa, králikov, kurčatá, sliepky, kohúta, barana atď., krmia ich, zvyknú si na seba a príde deň, keď bez "rozsudku", bez "rozlúčky" a bez škrupulí ich jednoducho zabijú. Samozrejme, že je to jedlo pre človeka. V minulosti to bolo jedlo

obetované bohom, a človek vyšiel z toho vždy ako víťaz. Víťaz nad zvieratami, víťaz, ktorý si myslí, že ovláda prírodu a je najvyšším tvorom - (čo sa týka duševných daností a aj fyzických, ktoré sú zosilnené výrobkami použitými proti zvieratám). To sú revolver, pušky, nože, laná atď.

Keď sledujem majiteľov mačiek, musím konštatovať, že prístup a konanie panej mačiek je odlišný od prístupu pánov mačiek. Tá ženská neha, ženská láska, ženské objatie, ženské slovo, ženská prítulnosť, ženská starostlivosť - to všetko je obsiahnuté v cite k mačkám. A je tu ešte jeden fakt - že je to moja mačka. A muži? Hovorím teraz len o tých, ktorí majú mačku len tak. Pre svoje potešenie, pre to, aby niekto bol s nim, aby necítil svoju opustenosť, aby bola nejaká živá bytosť, s ktorou si rozumie a navzájom sa rešpektujú. Ten obojstranný vzťah je vzácny, nikto si z tých dvoch, muž a kocúr (mačka) nie je pán a sluha, pán a otrok, pán a poddaný, ale rovnocenný partner - človek a kocúr domáci. A ten, kto nemá kocúra, ten si nedokáže tento vzťah ani predstaviť.

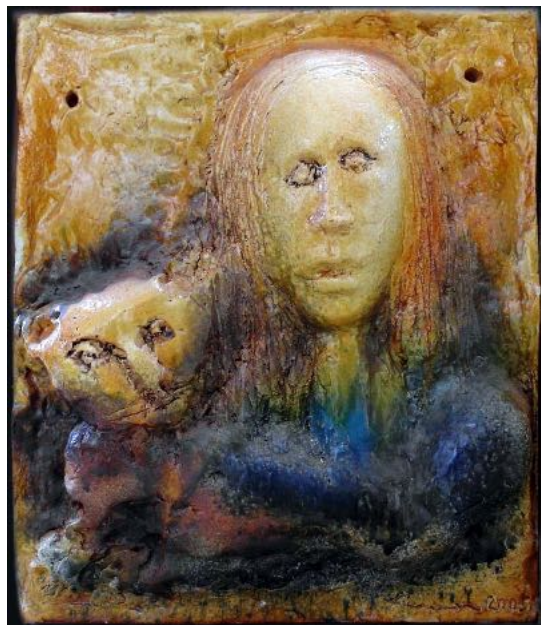
Samozrejme, že chovatelia mačiek, ktorí pestujú mačky pre výstavy, pre odborný chov, tam sa mi zdá a môžem trochu porovnať (dúfam, že nikoho neurazím) s ľuďmi, ktorí sa starajú viac o telo, ako o dušu. Kulturisti, kde každý sval má svoje miesto, svoju dôležitosť v tom súzvuku telesnej krásy. A pri takom výkone nikoho nezaujímam, či ten kulturista má, a aké duševné schopnosti. U kocúrov alebo mačiek, ktoré sú vybrané na výstavy, sú dôležité telesné danosti, držanie tela, výška, zuby, chrup, uši, nohy, chvost, atď., atď. Nechcem zachádzať do podrobností, lebo sa chcem vyhnúť odbornému výkladu a odbornej terminológii. Samozrejme, že nesmie byť poškrabaný, alebo "označený" po bitke s druhým kocúrom. Takýto majiteľ, odborník na chov a na prípravu svojho zverenca, nemôže byť v úzkom kontakte so svojim kocúrom, čo sa týka duševnej oblasti. Tento kocúr sa duševne neprejaví, lebo nemusí žiarliť, nemusí bojovať o priazeň, nemusí bojovať o jedlo a neviem, či vôbec si môže prejavíť svoju oddanosť a svoju lásku k pánovi, keď musí byť v klietke zatvorený podľa odborného predpisu a odborných kritérií. Nemá na to ani možnosť, ani čas, aby sa prejavil ako živý tvor, ktorý má túžby, ktorý má v sebe lásku a niektoré duševné danosti, ktoré sú potlačené - nemá možnosť a nemá čas na to!

Vedecké výskumy, vedecké výpočty, vedecké fakty, vedecké prístupy. Vedec - to je človek, ktorý musí preverovať veci, vedec, keď nevidí - neuverí, vedec keď nemá dôkazy, nemôže nič urobiť, vedec môže skúmať, odhaľovať a mať vynálezy len hmatateľné a vypočítateľné. V oblasti živočíchov môže "zasiahnuť" len v oblasti vývoja, v oblasti genetiky, v oblasti

zaradenia a vývoja nových plemien. Ale nikdy a nikdy som sa nestretol s vedcom, ktorý by sa verejne priznal, že mačku alebo kocúra skúma po stránke duševnej a duševných schopností.

Keby mačka nemala v sebe niečo "duševného", nikdy by nedošlo (podľa môjho názoru) k tomu, aby sa stala v Egypte posvätnou bytosťou a bola mumifikovaná, a v stredoveku pokladaná za bytosť, ktorá má niečo spoločné s bosorkami a zlými duchmi z podsvetia. To nie je náhoda alebo stredoveká anomália, ale je to niečo, s čím by sa mali zaoberať psychiatri a psychológovia a filozofi, lebo mačka je zviera, ktoré prevyšuje ostatné zvieratá svojou komunikáciou a niečím, čo sa nedá vysvetliť. Človek musel dostať do vienka dve zvieratá - psa, aby mal oddaného tvora, a mačku, kocúra, aby mohol s nim komunikovať a odhodiť všetky starosti "ľudské veci" dať stranou a mať niekoho, s kým môže byť blízky "duševne". Samozrejme, že nie každá mačka je rovnaká. Každá je iná a každá má svoju osobnosť (prostredie, výchova, rodinné a vrodené vlastnosti a pod.).

Určitá ideológia neuznáva ani u človeka dušu, duševné javy, nadprirodzené schopnosti a odlišnosti a rozdiely a rôznorodosť. V tejto ideológii nemajú mačky problémy, aké mali v stredoveku. Boli považované len za zvieratá, ktoré nemali a nemohli mať privilégia, a keď sa sem tam objavila nejaká osobnosť (žena alebo muž), ktorá mala niekoľko mačiek, už bola považovaná za blázna. Ale prívlastok hrdinsky znášali, lebo ich miláčikovia dali toľko radostí a zadosťučinenia, že sa medzi nimi cítili obdarovaní láskou a prítulnosťou mačiek. A na tie ľudské nevraživosti sa mohli jedine vykašľať!

Čakal som na nádraží autobusov v Prahe, usadil som sa na lavičku, vedľa mňa stál chlapček asi 7-8 ročný (tlstoprd), chytrý, predstavujem si ho, ako vedúceho chlapčenskej party. Ten chlapec držal v ruke niečo, čo bolo zabalené, ale s takou láskou a starostlivosťou, aby mu, tomu zabalenému živému tvorovi neublížil. Vedľa neho stála jeho matka, mala okolo 30 rokov, venovala sa vlastnej osobe. Zrazu skončila svoju prácu a dala na javo, že už musia ísť, vzala od chlapca to zabalené niečo takou láskou, že ani svoje mimino by nemohla držať láskavejšie. Vtedy som si všimol, že to zabalené je zvieračko, len čumáček bolo vidieť a vtedy som si všimol na okamžik, že je to mačička. Ďalej som len videl to, že tá žena jej dala pusinky. V tom momente som ľutoval toho chlapca, ktorý kráčal za nimi, nesúc nejakú tašku. Predsa matka nemôže nosiť, keď oboma rukami drží to svoje krehké stvorenie.

Máme v kúpeľni pomerne veľký bazén, ktorý sme dali k dispozícii mačkám. Keby boli obojživelníkmi, mali by raj na zemi. Ale keďže vodu moc nepotrebujú, len sem a tam, ale samozrejme na pitie hej, tak bazén majú ako pozorovací objekt: keď kvapká voda, alebo keď ho čistíme po ich výkaloch. Päť - šesť mačiek príbehne, keď počujú tieť vodu a sledujú. To je aj moja zábava, pozerat' na ich hlavičky, na ich zvedavosť a chytrosť. Je to nádherné a veľmi živé.

Osobnosť a osobitosť mačky záleží na mnohých faktoroch. Prostredie, kde vyrástla a kde žije. Samozrejme, že prvý faktor sú jej genetické predpoklady, matka a otec. Potom je dôležitý kontakt s človekom. A podľa môjho názoru to určuje jej chovanie, spôsob života, zvyky, návyky, či bude domácim, izbovým, alebo mačkou na dvore alebo v záhrade, či bude samostatné, alebo bude pri ďalších mačiek a samozrejme, tu treba rozlíšiť mačku a kocúra. Mačka aj kocúr majú už od prírody dané odlišné vlastnosti.

Mačka je také domáce zviera, ktoré nemusíte zabiť. A ani nesmiete! Prečo? Táto kniha nám to povie, ale to musíte prečítať a čítať aj medzi riadkami, kde si musíte nájsť odpoveď na otázky, ktoré nie sú a nemôžu byť zodpovedané. Prečo? Preto, lebo ešte nie sú objasnené ani vedecky ... vedcami ešte neobjavené a vedecky nevysvetlené a nevysvetliteľné. Prečo? Z jednoduchého dôvodu. $2 \times 2 = 4$, ale v tom štyridsiatich kocúrov a mačiek je matematický výpočet nedostatočný na to, aby bol výsledok priamy a predom daný. Tu nikdy a nijakým spôsobom nie je daný výsledok. Myslím si, že sa to nedá vypočítať.

Mačku, vlastne kocúra sme chytili, lebo mal hnis za okom, mysleli sme, že ho niekto trafil kameňom. Možno hnis vytiekol, chytili sme ho, a v tom okamžiku príbehli tri mačky, že čo sa deje? A sledovali nás čo robíme. Je nádherná tá mačacia komunita!

Mňa fascinuje jedna vec. Vždy sa hovorí napr. o mačkách. A nehovorí sa o rôznosti a rôznorodosti. Nehovorí sa o jedincovi. Nehovorí sa ani o odlišnosti. On a Ona. Prečo by sme nemohli hovoriť o žene a mužovi vo zvieracom svete? Prečo by sme nemohli hovoriť o deťoch v zvieracom svete?

Vedec, ktorý má biely plášť a je v určitom priestore a obmedzený časovo, finančne a priestorovo, nemôže mať objektívne nároky a objektívne výsledky, lebo je obmedzený časovo, finančne a priestorovo. Keď skúmame jedného jedinca, je to len jeden, vybraný z celku, celkového pohľadu. Vždy je dôležité sledovať celok.

Každý človek si musí uvedomiť podstatu mačiek. Mačky sú hravé, dravé, prírodou dané určité vlastnosti a keďže sú domácimi zvieratami, tak aj zmysel pre domov a prítulnosť paničke a pánovi v domácnosti.

Hodinu sme sa pripravovali na jedlo a stolovanie. Príprava jedla bola dosť zdĺhavá, ale to je doba, ktorá je potrebná na to, aby sa človekovi nabehli sliny a tešil sa na jedlo a na ten akt jedenia. Manželka Olga pripravila stôl, na stole obrus, taniere, soľničku, misky, v ktorých sú rôzne príchutiny, príbory. Misa (terina), z ktorej sa šírila ohromná vôňa polievky. Vrhli sme sa na tú dobrotu a v tom momente jedna malá mačka skočila na obrus a celou svojou váhou visela na obruse do času, kým celý obrus nestiahla zo stola. Výkriky, zachráňme, čo sa zachrániť dá. Polievka sa vyliala, rozbité taniere na zemi, idylka je preč. Mačiatko zmizlo, akoby nič. A nám to trvalo pätnásť minút, kým sme všetko dali do pôvodného stavu a začali sme jesť bez teriny, bez obrusu a bez toho pripraveného rituálu.

Majiteľka psa a majiteľka mačky

Návšteva priviedla k nám psa. Psa, ktorý je zvyknutý na prvé miesto. Je na prvom mieste, čo sa týka svojho miesta, vytvoreného miesta v obývacej miestnosti. Je "doma" na gauči, na pohovke, na kresle s kožušinami, skrátka on je On s veľkým O. Je na prvom mieste aj v jedle, len po ňom začína život rodiny. A tento pes prišiel na návštevu s paničkou k nám, kde bola naša prvá mačka **Filoméncia**, ktorá v tom čase mala malé. Jednak ju to podráždilo a jednak ako "domáca" chránila svoje teritórium. Pes a mačka išli proti sebe. Pes skákal a štekal a naša mačka sa naježila, vypadala ako kapor, ktorého práve vytiahli z vody. V tomto súboji a z tohoto boja ťažko odhadnúť, kto by vyšiel ako víťaz.

Samozrejme k tomu najhoršiemu nedošlo, lebo tomu zabránili obe paničky. Na celom súboji bolo zaujímavé sledovať tie dve dámy, dve odlišné stvorenia ženy, už aj tým, že jedna vlastnila psa a druhá mačku. Ja som sa vyžíval v pozorovaní tých "ženských tigrov". Jedna chránila svojho psa, druhá svoju mačku, ale pritom nenápadne

nápadne chceli, aby ich miláčik zvíťazil. No, ale keď nie je boj ozajstným bojom, nie je ani víťaz. Ale víťazmi boli tie dve dámy, ako si vzali do náručia svojich miláčikov a vtedy som si uvedomil, že žena je žena a veľmi ťažko je definovateľná jej psychika, azda len podľa toho, koho má radšej, či psa alebo mačku.

Nemám rád, keď sa všeobecne povie, že mačka je taká a taká, že vidí tak a počuje trikrát lepšie ako človek. To nemusí byť pravdou, keď vezmeme ľudské merítka. Samozrejme, že mačky majú sluch na iných frekvenciách naladený, na iné zvuky, piskoty a zvuky, aké my nevnímame, a ony počujú. Samozrejme, keď berieme do úvahy, že sú zdravé a nemajú narušené sluchové orgány. Bohužiaľ v našom "chove", kde ich pozorujeme, vyskytujú sa aj odchýlky, ktoré ale neposilňujú pravidlo. Máme biele mačky, ktoré majú čo robiť, aby niečo počuli. Ja som na nich hrdý, že ich mám, lebo sú pekné na vzhľad a tú slabú nedoslýchavosť nie je vidieť a nikto, kto o tom nevie, nepozná, len ja som rád, keď

manželka Olga mi nadáva, že zasa nepočujem, som na tom relatívne lepšie, ako tie malé chlpaté biele mačky. Alebo že mačky sú mäsožravé a na to majú prispôsobené zuby, špičáky a bočné zuby, ktorými spracovávajú mäso a malé kosti rozdrvivú. To je ale samozrejme vtedy, keď má mačka toľko rokov a vtedy, keď sa ešte jej žiaden zub nezlomil. Máme **Izidorku**, ktorá nemá ani špičáky, ani bočné zuby v normálnom stave. Každý zoológ, alebo zverolekár by nám doporučil ju utraťiť, ale platí to len o vzťahu človeka a zvieratá tam, kde nefunguje to krásne psycho - spojenie človeka so zvieratom, v tomto prípade človeka s mačkou.

Nemám rád niektoré konštatovania, že to sme zistili, to nevieme, to je záhadné, to je už dokázané, že mačka bola domestikovaná v r. 1000 pred Kristom (pred našim letopočtom). Je to opravdu tak? Ja tomu neverím. A môžem tomu neveriť, lebo ten časový horizont je tak veľký, že je ťažko dokázateľné presne, či to bolo o 50 alebo o 100 rokov skôr, alebo neskôr. Mne to pripadá tak, že teraz v r. 1998 vieme o vesmíre, o slnku, mesiaci a vôbec o makrosвете viac, ako o tom, čo je príčinou tej alebo onej choroby u mačiek, alebo prečo je niečo tak a nie onak atď, atď. Vieme už veľa o zvieratách, o chorobách, o (keď redukujem na mačky) mačkách veľa, a keď ide o konkrétnu vec, tak ani najskúsenejší zverolekár, alebo (keď nejde o chorobu) ani najskúsenejší zoológ si nevie rady a nevie nám odpovedať na niektoré konkrétne otázky. Prečo je to tak? Lebo verím v jedno, že mnohé veci nie sú nám dané v danej dobe, postupne objavujeme technické veličiny, technické objavy, televíziu, rozhlas bez drôtov a telefón a rôzne videá, ktoré pred 50- rokmi boli ešte neznáme, alebo len v plienkach. Tento vývoj pravidelným spôsobom napreduje, človek a jeho domáce zviera "stoja na jednom mieste", čo sa týka jeho možností a jeho schopností.

Všeobecne sa hovorí, že ak zviera nemá tie charakteristické znaky, ktoré má mať, tak ho treba utraťiť. Nemá zuby, tesáky, tak nesplní prvú podmienku, aby bolo zviera, ktoré to bezpodmienečne potrebuje. Keď nemá sluch, tak nie je možné, aby bolo nažive, i keď je domáce zviera a žije v domácnosti. My sme tieto zvieratá (mačky) nechali nažive a sledujeme ich jednak v skupine s ostatnými a jednak, či vôbec tieto jedince môžu existovať také, aké sú, aj v spoločnosti mačiek, a ako ich ostatné mačky v skupine berú, ako tieto nestopercentné jedince sa chovajú v tejto skupine, v zvieracej spoločnosti a ako sa chovajú v spoločnosti ľudí ako domáce zvieratá.

U ľudí, v súťaži krásy "kočka" - devätnásťročná krásna dievča, s dlhými nohami, najlepšimi telesnými rozmermi 90-60-90, krásnym úsmevom, krásnymi vlasmi, síce tak aj vyumelkovaná, ale napodiv je to nebadateľné a samozrejme. Niekoľko slov má našprtané a naštudované do detailov, tá, ktorá obsiahne aj neobsiahnuteľné (tzv. talent), tá zapôsobí aj na city. Ona povie "mám rada aj debilov". A v tom okamžiku každý, kto ju počúva, musí dojatím roniť slzy. Od 80-tyky až k najmenším. Síce tie najmenšie ešte nevedia, čo to znamená, ale keď slzí celá veľká hala, tak psychóza síz zachytí aj ich.

Každý človek si musí uvedomiť, že sa narodil. "Som na svete", na svete živočíchov a rastlín. Som človek (vedci nás dávajú do škatuľky, má rozum, má potrebné rozmery, má dve nohy a dve ruky, trup, hlavu, na hlave má x vlasov, ale keď nemá vlasy, má rovnako x vlasov).

Mne sa zdá, že vedec a vedecké metódy len konštatujú, čo je a čo nie je. Konštatujú aj odchýlky a konštatujú, čo je merateľné a hmatateľné. Iné odchýlky - duševné - to je pre vedca nevedecké, i keď je to existujúce.

Vedec. Vedec, ktorý počíta chlpy, myšiam na štvorcovom centimetri. Stáli sme oproti sebe. On vedec a ja výtvarník, majiteľ 35 mačiek. On keď dopočíta chlpy svojho vedeckého výskumu, môže byť "hračkou" môjho výskumu - mačky. Chlpy sú síce spočítané, ak objekt je v tlame jedinca, ktorý je mojim objektom výskumu - mačky - obrazne povedané. V každom človekovi je zakotvený sadizmus, že tomu hovorím sadizmus fyzický alebo duševný. Samozrejme, že môže od 1-100. Nemusí sa to však prejaviť, nemusí to prenasledovať človeka, ale človek má v sebe dobro a zlo, a v tom zle je ukrytý aj ten sadizmus. Intenzita závisí od skutku. Myšlienka je len tieň, ale čierny tieň skutku.

Robili sme so svojim kolegom, priateľom zaujímavý "výskum" na ľuďoch. (Psychicky alebo psychologicky). Urobil som "sekáče" z porcelánu.

Vystavovali sme ich ako "sekáč na hlavu kočky". To bol jeho sadistický "nápad" a čakal na ľudí, ako čaká mačka na myš.

... ako čaká mačka na myš. A nečaká dlho! Boli ľudia, ktorí boli pobúrení, nepochopili, čo tým myslíme, boli takí, ktorí chceli vedieť, či je to tak aj použiteľné a ďalšia skupina sa obrátila stranou a s poznámkou "fuj". Keď som to urobil, vôbec som nemyslel na to, či sa taký predmet dá aj použiť, alebo nie. Ani som na to nemyslel, že mačacia hlava na "sekáči" je tým, čo sa nedá spojiť s funkciou sekáčika. Sekáč, ozdobený mačacou hlavou! A niekedy aj dobre myslený umelecký čin, môže prerásť do negatívnych dimenzií bez toho, aby to človek chcel. A mám radosť z toho, keď naša mačka si sadne na ten "sekáč", ktorý ju chladí, lebo je z porcelánu, a porcelánová hlava a jej hlavička, sú ako dvojčičky a ani nemyslí na to, že ten sekáč by mohol byť použitý proti nej. To si môžu myslieť len ľudia!

Už som bol obklopený svojimi myšlienkami a zahalený tajomstvom budúcich minút, hodín, dní a .... takto by som mohol geometrickou radou skladať na seba dni ... a vyšlo by mi rok, roky a možno aj nekonečno. No! Ale to už je prekročenie človečenstva a možnosti tohoto sveta. Keď sme u toho človeka. Človeka s veľkým Č. Človeka, ktorý kričí, ale jeho krik so slabým zachvením vzduchu. Je silným (dá sa merať decibelmi). Ale je to nula v porovnaní s orchestrom a chórom, piesňou z tisícich hrdiel ... !

Vrátim sa k plniacemu peru. Nenávidím, keď niekto z nedostatku sa robí zaujímavým! Aby bolo jasno! Ja nepíšem plniacim perom preto, že nemám písací stroj, alebo diktafón alebo magnetofón. Nie. Mám všetko, čo dnešná súčasná civilizácia poskytuje. Ale plniace pero držím v ruke a cítim sústredenosť a súčinnosť mojim mozgom a rukou. Cítim to, ako stroj, ktorý je napojený na elektrickú energiu a dômyselnou konštrukciou vytvára harmonický "tlkot" - v konečnom dôsledku vytvára výrobok, hodný svojej konštrukcie.

Chcel by som písať o mačkách. Keď som svoj zámer vyprával svojim známym, videl som u niektorých sklamanie a u niektorých nadšenie. Chcel by som naše porovnanie (s manželkou) tlmočiť iným, vyprávať o ich zvyklostiach, o ich mentalite, o ich živote atď. Chcel by som zhrnúť do uceleného celku ako majiteľ 40-tich mačiek (samičiek - mačiek, a samcov - kocúrov). Chcem svoje (naše) dojmy odovzdať aj inému človekovi - píšem vedome človekovi, lebo chcem postaviť človeka na jednu stranu a mačku (kocúra) na stranu druhú. Chcel by som slovami načrtnúť a vyobraziť (slovami) ako profesionálny výtvarník, ktorý chápe a pozoruje svet iným okom, niekedy "rybím okom", niekedy makro a niekedy mikro videním. Niekedy celkove a niekedy detailne. Chcel by som do tohto "sveta" postaviť človeka (muža a ženu) a mačku (mačku a kocúra). Ja - človek, žena a muž. A je to veľký rozdiel - už Boh sám určil rozdielnosti. Už praotec a pramatka mali ostro vyhranené vlastnosti, povinnosti, schopnosti, vedomosti (tu nehovorím o školenej vedomosti), predvídavosti, osobitosti a osobnosti - keď to rozvíjam na mužov a ženy. Chcem písať o mačkách. Chcem písať tak, ako ich pozorujem, ako ich vidíme, ako ich chápeme, ako s nimi žijeme a žijeme spolu s manželkou. Nie nenormálne, ale volne ako pán a pani domu a domáce zvieratá - mačka - kocúr. Chápeme jeden druhého. Máme (človek) svoj svet, svoje myšlienky, túžby, síce časovo vyhranené - životný úsek, čo viem a vedome si pripomínam každým rokom a ako starnem si viac uvedomujem.

Či si mačka uvedomuje svoje bytie? Uvedomuje si, že žije? Uvedomuje si svoje postavenie? Má myslenie, má svoje uvedomelé pocity, alebo nedajbože aj svoje túžby? Veda mlčí. Vedci majú naučenú vysokoškolskú náuku o anatómií, možných chorobách, názoroch, o liečbe a keď niet pomoci, tak stačí určitá dávka v injekčnej striekačke a "zvieratá" skončí vo voze asanačnej čaty. Je to strašne jednoduché, čo by bolo, keby pán Boh povedal, človeče, ty máš len svoje telo, ty máš len svoj úbohý život. Nevie, ako by to vyzeralo. Ale Stvoriteľ dal (alebo ak chcete príroda dala)

človekovi slobodnú vôľu. A to je to, čo vyvýši človeka nad živočíchov. Zvieratá postavil do zákonitostí prírody. A časom človek využil prírodné zákony, privlastnil si prívlastok: človek - veľký pán - pán všetkého a všetkých živočíchov, jediný s rozumom a vôľou - dané

odniekadiaľ - alebo kým? A zvierá? Zvierá (hovorím o mačkách) nemá vôľu! Tvrdia vedci. Dokázali to? Nevie. Na túto otázku by bolo dobré, keby vedci odpovedali. Čo je to slobodná vôľa? Slobodná vôľa je - nechcem definíciu - , ale keď sme pri tom, môžeme povedať, že slobodná vôľa znamená slobodne sa rozhodovať, konať, ale vždy a všade v určitých dimenziách. V rámci života, v rámci prírodných zákonov, v rámci daných možností. Slobodne sa môžem rozhodnúť, či verím, alebo neverím v niečo, či si privlastním určitú ideológiu, či budem členom nejakej organizácie, strany, cirkvi, sekty (a tým sa končí moja slobodná vôľa), alebo vyznávačom "voľných myšlienok". Ovšem vždy len a len v obmedzenom priestore a čase. Mám slobodnú vôľu - hurá! A čo s tým? A za chvíľu si uvedomujem, že aj slobodnú vôľu som dostal do daru a s tým treba zaobchádzať tak, ako s darom. Možno Darca sleduje, čo s darom urobím. A čo mačka? Má slobodnú vôľu? Môže slobodne skákať? Môže. Môže sa slobodne rozhodnúť o svojom živote? To je otázka nezodpovedaná. Slobodne žiť a slobodne zomrieť.

Slobodne? Už v samotnom začiatku svojho života som daný do určitého časovo obmedzeného priestoru, do určitej lokality - rodina, spoločnosť, štát, zemeguľa. V priestore rodiny je určená matka, otec. Či slobodne si volím miesto, kde sa narodím, do akej rodiny, do rúk akej matky, akého otca? A "výchovou" som vychovaný alebo deformovaný? A na čo sa vzťahuje moja slobodná vôľa? Ani si nemôžem slobodne voliť životné podmienky. Nemôžem si slobodne vybrať, kde sa narodím, či v rodine milionára, vojaka, kozmonauta alebo či sa narodím do rodinného domu, do mrakodrapu, alebo do paneláku 1+1. Nemôžem si slobodne vybrať svojho brata, sestru, slobodne si vybrať svojho životného partnera. Lebo aj v tom platí to, že ak tá druhá strana nechce, tak sa môžem "slobodne rozhodnúť" pri výbere partnera - môžem? Nevie. A čo vtedy, keď tento svet sa mi vidí tak neznesiteľným? Slobodne si skončím svoj život, slobodne, svojou slobodnou vôľou?

A čo mačka? Má samovražedné myšlienky? Myšlienky nemôže mať, lebo nemá rozum. Tvrdia vedci. A keď má samovražedné "úmysly" - čomu, akej činnosti to máme pripísať?

Chcem písať o mačkách. Nie knihu, ktorá dáva návod, alebo prehľad chovateľom, odborníkom. Na to sú iné knihy, ktoré sú písané odborne, o anatómii, o teoretických úvahách od narodenia ku skonu. A otázka v tomto prípade ani neznie tak, čo bolo prvé, vajíčko alebo sliepka? - čo bolo prvé? Mačiatko alebo "láska" kocúra a mačky? Som ďaleko od odborníka, ktorý presne vymenuje mačacie plemená, presne určí naučené schéma. Ja by som chcel čitateľa zaviesť do sveta "slobodných" domácich zvierat podľa našich pozorovaní.

Slobodná vôľa. Slobodne si volí pána - pani? Čo mu zostáva, keď sa narodí do určitej "domácnosti" - ako človek do rodiny. Musí to brať ako samozrejmosť. Nemôže si vybrať! Rodičov - súrodencov. Ani ja. Ale priveľa si vybrať môžem a niekedy aj "musím". A čo mačka? Ocitne sa v "rodine mačky" - otca zdanlivo ani nepozná. Omyl! V "spoločnosti" našich mačiek pozorujeme zaujímavý úkaz - kocúr - otec pozná "svojho potomka". Očuchá ho, olizne ho a ochotne mu robí ležiaceho spoločníka. Mačka rodí mláďatá v domácnosti (na dvore, v pivnici, v kôlni, v maštali, v izbe medzi vankúšmi, v liahni profesionálneho chovateľa atď).

Ako dieťa som "sa hral" v myšlienkach - čo by bolo, keby som sa narodil v rodine kráľa, cisára, prezidenta, obchodníka, v rodine boháča alebo v rodine chudobného. Aké možnosti mám a aké možnosti by som mohol mať, alebo aj nemať nijaké. A idem aj ďalej v myšlienkach. Keby som mal krídla! Ale to už predviedol Ikarus - a dopadol tak, ako dopadol. A dopadol tvrdo. Apropos, krídla! Ako deti (neviem, kto dal k tomu podnet), sme chceli vyskúšať dospelými formulovanú teóriu, že "mačka vždy a v každej situácii dopadne na štyri nohy". Je to tak. Boli sme zvedaví, neskúsení, ale v podstate neskazení. Chytili sme mačku, vyniesli sme na terasu asi do 4 metrovej výšky a hodili dolu. Vždy naozaj padla na štyri nohy. Mala možnosť si vykormidlovať veľkým pružným chvostom "let" a dopad bol jednoznačný. Vždy na štyri nohy. To bolo tak fádne, že nás to prestalo baviť. A tak skončili naše "výskumy" a radšej sme išli hrať futbal.

"Mačka je viazaná na miesto a nie na ľudí" - Blbosť - bez ľudí mačke miesto nič nehovorí. Mačka domáce zviera, ktoré potrebuje človeka.

Keď sa objaví nejaké zvláštne zviera, pátra sa po predkoch. Aký bol otec s veľkým O. Aká matka? Obyčajne otec je s veľkým O, a matka musí prežívať svoj osud. Pôrod. A niekoľko týždňov odriekania, trápenia, nervozity a možno aj radostí. Radosti s novým pokolením. ... Ja to vidím tak. Je to dané. Matka sa musí starať o mladé. Je to radosť - starosť - trápenie, osud, ohromná vymoženosť? - Už 14 dní po pôrode "matka" je ochotná dať seba kocúrom. Plazivým pohybom ponúka seba, a určite si neuvedomuje, že zasa bude otrokom vášní v podobe rodiacej a oddanej matky.

Odmietam tvrdenie ľudí, ktorí možno ani nevlastnia mačky, že sú mačky "falošné". Čo je to faloš? V stolnom tenise falošná lopta, ktorá sa dotkla siete a padne na druhú stranu, sa počíta, falošná lopta, ktorá sa dotkne hrany stola a je nechytateľná, sa tiež počíta ako bod.

A čo u mačiek? Čo je to faloš? Že sa otiera? Že sa uchádza o priazeň? Že sa chce mazliť? Že sa hlási k paničke a pánovi? Že v tej chvíli chce byť v spoločnosti ľudí? Teraz. Ja to chcem. Ja som to zvolil a vy to musíte akceptovať (mačka). A či akceptuje aj jej pani, pán? ...

Má rešpekt u mačiek aj u kocúrov (až na **Svetra**).

Chcel by som hovoriť o ohromnej sile, schopnosti, húževnatosti atď. ... a keď príde choroba, kocúr je zmenený na nepoznanie. Nie je ten fešák, ten obdivovaný, ten hrôzostrašný, ale tvor plazivý, ušliapnutý a je rád, že je rád. To platí aj o človekovi.

Dilema: Čo je pre majiteľa hrejivejší pocit. Mať krásnych kocúrov - je to vôbec možné? Krásnych bez šrámov, bez krvavých rán, bez pohryznutia? - Alebo mať kocúrov dravých, do bojov odhodlaných a bojovať na život a smrť! Keby som nevidel, neuverím!

Čítal som v novinách správu, že v ZOO, nejaké zviera (nie je dôležité v tomto prípade, že aké) usmrtilo človeka, ošetrovateľa, ktorý sa staral o zvieratá celým srdcom, celým svojim bytím spolu s manželkou. Ona potom, napriek všetkému, prevzala starosť o zvieratá. Neuveriteľné, nepochopiteľné do tej miery, kým nepoznáte vzťah človeka ku zvieratú a zvieratá ku človeku.

Človek by mal vedieť, čo si môže a čo si nemôže dovoliť.

Myslík Kocúr čierny, s dlhými nohami, pýcha "chovu", pýcha paničky, jediný, ktorý zdraví, naučil sa vysloviť "ahoj" a pri každom návrate a odchode opustí "ahojom" miestnosť, terasu a skokom na stenu a "plastiku" pristane na zemi, t.j. asi zo 6 m výšky. Ohromný kocúr!

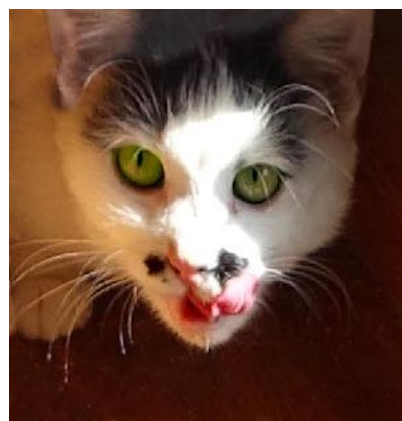
... teraz leží na zemi. Všetko sa mení, vzťahy a spôsoby života, ale človek v podstate ostáva rovnaký. Má hlavu, dve ruky, dve nohy, trup a sexuálne orgány. "Milujte sa a množte sa". A mohol by som pokračovať ďalej - má čuch, má sluch, má ... má ... má ... atď., atď., atď. Má telo a má ducha. A má rozum. Ale nechcem sa dostať ani do anatómie ani do špiritizmu. Chcel by som len naznačiť veľkosť ducha človeka a pritom aj jeho malosť, ohromnú "slobodu ducha" a pritom ohraničenú v prírode dané prírodnými zákonmi. Je vychovaný, alebo nevychovaný, výchovou vychovaný alebo deformovaný, má svoje názory alebo naučené, privlastnené návyky... Rozumom môžem pochopiť veľa vecí, ale čo "diktuje srdce" to je cit, láska, viera, a to sa niekedy nedá vysvetliť rozumom.

Filozofia rozumu a filozofia srdca

Nechcem nikomu vnútiť svoju filozofiu, životný názor, nechcem nikoho uraziť, chcem len, aby to, čo hovorím, píšem, bolo prijímané ako pozorovanie a rozprávanie človeka, ktorý už piaty rok žije v jednej domácnosti so štyridsiatymi mačkami.

Niekedy ich počet klesne, alebo stúpne. Príčinou je nejaká mačacia nemoc (ani veterinári nemôžu určiť, o akú nemoc ide), alebo nemoc civilizácie - usmrtenie "konskými silami" pod kapotou štvornohých gumových tátošov pneumatík.

Chcem sa vyhnúť teoretickým úvahám, ktoré sú napísané v každej odbornej knihe. Chcem sa vyhnúť odbornej definícií. Budem hovoriť o tom, čo pozorujeme, čo spolu zažijeme, a v tejto veľkej spoločnosti denno - denne sledujeme. Budeme hovoriť samozrejme o tom, akú schopnosť má tá a tá mačka, čo robí tá a tá, ktorá mačka nás privedie až k úžasu. Budeme hovoriť o povahe tej a tej mačky obecné.

Nie je možné definovať mačku určitou definíciou, ako napr.: Mačka je falošná. - A niekto k tomu dodá - mačka je falošná ako žena! Akým právom? Čo je to faloš? Keby to bola pravda, museli by sme pripustiť vlastnosť, ktorá je

- a) vrodená
- b) získaná návykom
- c) získaná v určitej situácii
- d) získaná vedome a vypočítavo.

A mačka má psychiku? Dušu? Áno - možno má.

Mali ste niekoho, koho ste milovali natoľko, že jeho, alebo jej odchod, jeho alebo jej neprítomnosť vám vadila natoľko, že ste už neboli schopný ani zbaviť sa myšlienok, v ktorých by nebola prítomná vaša obľúbená osoba? Krásne chvíle spolu strávené, jej úsmev, a celá jej bytosť. A keď vám zazvoní telefón a v slúchadle hlas, ktorý je vám tak milý, tak blízky, tak príjemný, známy a pritom tak nevšedný ... keď ho počujete každú chvíľu, každú hodinu, každý deň, atď, atď. ... A myšlienka, sled myšlienok je preč ... (fuč). A keď odíde navždy, je to ako pretrhnutá niť dobre upleteného svetra, ktorý sa začína párať a nie a nie zostať celý. I keď nájdete nejaké riešenie, už nie je to ono.

Alfonz zči-voči - sadol si na môj zošit a koniec myšlienok.

Chcem napísať knihu o pozorovaní mačiek. O tom, ako sa nám javia, ako sa mávajú, ako žijú, ako sa chovajú v mačacej spoločnosti v jednej domácnosti niekoľko - 7, 12, 15, alebo aj viac kocúrov a 5, 7, 11, alebo aj viac mačiek. Samozrejme potom pribudnú malé mačence a ich život s mačkami - matkami a asimilácia v tomto prostredí. Ako sa správajú matky, ako sa správajú kocúri, atď, atď.

Čo je vôľa? Chcem, usilujem, snažím sa, je výsledok rozhodovania - pred činom.

Mám priateľa sochára, ktorý nikdy nechcel cestovať. Hovoril, že by sa mohlo stať, že by sa menil na človeka, ktorý by porovnával všetko, čo by sa porovnávať dalo. Nechodil na výstavy preto, že by veci na výstave ho mohli inšpirovať a už by potom nebol on, nebol by sám sebou. A pritom tento človek, ktorý žije v dvadsiatom storočí, si neuvedomuje, že všetko pôsobí na neho aj vtedy, keď to sám nechce. Musí ho inšpirovať technika, technické vymoženosti, televízia ako tok informácii, a nová generácia s novou výchovou. Sú dve alebo tri generácie v jednom storočí. Otec, syn a jeho syn. Otec sa narodí na začiatku tohto storočia, v malom meste malého štátu v Strednej Európe. Nie je elektrika. Svetlo je denné - slnko, vo tme sviečka, olej, petrolej a oheň, ktorý zároveň oteplí a osvetlí okolie. Píšeme rok 1900. V umení nastupuje generácia "rozbitie tvaru" - kubizmus a neskoršie "Avignonské sestry", nové výrazné možnosti a nová estetika v umení. A ohromný rozmach. A človek výchovou z 19. storočia sa veľmi ťažko orientuje vo všetkom, čo sa v jeho starobe okolo neho deje. Miesto koní v zápachu sú tu konské sily v motore auta, sily sa stupňujú až k silám turbín raket, ktoré sa už toľkokrát odpúťali od zeme a vydali sa na cestu poznania vesmíru. Prvá zastávka - Luna - Mesiac. No, ale vidíme ...

Vzťah človek - mačka. Vzťah človek - pes.

Človek, ktorý je mimo - "nad vecami".

Psychológovia: Vraj človek podľa vlastnej povahy si vyberie psa.

Mačky (kocúri) sú osobnosťami. Každá má svoje vlastnosti, osobitné chovanie, no samozrejme je to zviera, ktoré má prírodou určené svoje špecifiká: skáče, mačka je mäsožravá, mačka je samostatná a pritom na človeku závislá, a nielen na miesto viazaná, ale viaže sa hlavne na človeka, i keď sa to zdá práve naopak.

Naše mačky majú takú slobodu, že my sme sa stali ich väzňami, ich otrokmi – tých mačiek je viac ako dvadsať.

Aký máte pocit, keď niečo vlastníte? Keď je to predmet,

dom nábytok, záhrada, koberec, umelecký predmet, ktorý má cenu. Každý odborník "určí" hodnotu. Obraz od maliara, ktorý má meno - Je to ako diár - nedá sa v tom mýliť. A čo, keď vlastníte niečo, čo nemá hodnotu, čo nie je evidované, čo je považované za "nepredajné - bez ceny". A už sme u mačiek. Nemá ani rodokmeň, je obyčajná. Možno ľuďom (niektorým) aj protivná, ale pre vás je to milý tvor, milé stvorenie, milé zviera, niečo tak milé, čo ani pomenovať neviete, rozumom popísať nie, ale srdcom cítite tú jeho nehu, jeho blízkosť, oddanosť, lásku.

Skúste urobiť z mačky baránka. Stlačíte obidve uši smerom dole a máte mačacieho baránka. Ale pozor! Nie každá mačka sa "stáva" baránkom - nie každá mačka sa "podobá" na baránka. My máme mačku, s krásnou, malou tváričkou, malým telom a pomerne krátkymi nohami - volá sa **Kolečko**. A keď leží v košíku na ovocie na chladničke (kde je teplo, prúdiace z motora chladničky, je ako veľkonočný baránok so sklopenými ušami (ale tie uši musí niekto pridržať).

Sedemročné dieťa sa triaslo, možno nervovými kŕčmi, možno neschopnosťou uchopiť neuchopiteľné, možno chcelo len pohľadiť niečo, čo nebolo jeho, čo sa objavilo a zase zmizlo, a zase sa ocitlo v jeho blízkosti a on nie a nie ho chytiť. Bola to mačka. Mačka a dieťa. Nebola to jeho mačka a nebol to ani jej "majiteľ" - človek". A v tom zúfalom pokuse „chcem ju chytiť a mať“ a ktovie čo potom - otec tohoto dieťaťa chytil pušku a - výstrel a obeť ležala neďaleko 7-ročného chlapca, ktorý chcel chytiť mačku, ale živú a teraz ju už ... nemohol, lebo otec zastrelenú mačku hodil do kontajnera. A susedia jediného miláčika - kocúra darmo čakajú, aby ho pohladkali, svojimi rukami, rukou, ktorú má znetvorenú po mŕtvici.

Když opakují v knize situaci (napr. nevěru - xy-a) to není opakování, ale gradace a situace se může gradovat...

Mačka môže chrápať, keď spí

mačka pradie, keď je spokojná,

mačka prdí, keď sa jej uvoľnia vetry,

mačka kašle,

mačka kýcha,

mačka si brúsi drápy,

mačka žiarli,

mačka "plače" - to som raz videl

mačka sa raduje a dáva najavo svoju spokojnosť, alebo nevôľu

mačka "saukuje" takzvané po sraní

Pozorovanie sexuálneho aktu u mačiek.

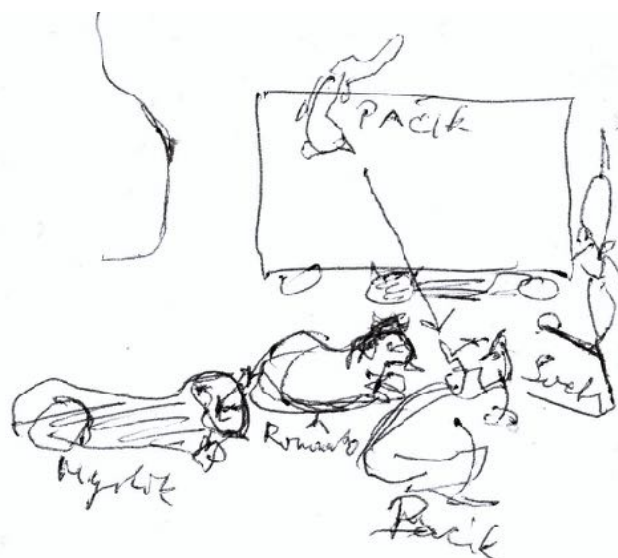
Romanko - prítomný len ako pozorovateľ.

Myslík z diaľky,

Svetr vedľa komody,

Pacík na komode

Očko - mačka

Keď pozorovanie preruší niektorý kocúr, ostatní (kocúri) ho vyženú a potom vrátia sa k miestu "číhania na mačku".

Vydržia hodiny takto čakať.

Čím bol **Diogenes** pre nás? Naša živá mačka a pýcha nášho chovu. A je po ňom. Zabil ho človek, rútiaci sa autom rýchlosťou, pri ktorej sa nemohol, alebo nechcel uhnúť. Bol večer 22:05 hod. a auto zanechalo svoju vizitku - mŕtvu mačku na zemi.

Čo budeš robiť? Písať. O čom? O všeličom. A to je tak jednoduché? Je. A čo je k tomu potrebné? Dobré pero. A to stačí? Alebo diktafón. A to je čo? Alebo písací stroj, alebo trochu alkoholu a kniha je na svete. O čom? O všeličom. To je prvá zvedavá osoba. Druhá zvedavá osoba je mačka, ktorá si sadla na môj písací papier a hľadá na mňa.

O čom budeš písať? Tak o čom asi? O mačkách. O mačkách? O mačkách? Áno o mačkách. O mačkách tak, ako ešte nikto nepísal, o mačkách, ktoré vytvárajú neopakovateľné situácie, prinášajú nové a nové poznatky. O mačkách, ktoré sú okolo nás a my ich predsa nepoznáme. O mačkách, ktoré sú domáce zvieratá, a niektoré domácnosti ich vôbec neprijmu. O mačkách, ktoré sú anulované a zároveň odvrhnuté, o mačkách, ktoré sú ešte stále nepoznané a nepoznateľné.

Apropo alkohol. Myslím teraz na pivo alebo víno. Dám si pohárik a myslím si, že ma vzpruží, že moje myšlienky budú bravúrnejšie, rozvinuteľnejšie, ako krajina, ako lúka plná kvetov, budú rozmanité, s inými dimenziami "nasiaknuté", budú priamo excelovať. Omyl! Za chvíľu na mňa padá únava, nálada pomaly stráca svoju razantnosť a veselosť, prichádza "čiastočné zatmenie slnka". Videl som zaujímavé fotografie, ktoré znázornili pavúka v jeho sieti, v pavučine, umelecky upletenej, pavučina neobyčajne presná, krásna, neuveriteľná! A ďalšie fotky ukázali jeho prácu pod vplyvom alkoholu. Nevie, koľko vypil, nevie, či mu to chutilo, nevie či mal potom dobrú náladu, ale čo dokázal - to bolo pod psa. Aby sme zostali pri zvieracích výrazoch! Zaujímavé bolo to, že tá perfektná profesionálna zručnosť a bravúrnosť prešla do neovládateľného chaosu. A o všetko pre alkohol. Nevie, ako by to dopadlo u remeselníka - drotára, krásne drotárske "pletence" - umelecko-

remeselné kreácie, pevnou rukou urobené, a či by dostali "deformáciu" vplyvom alkoholu? Ktovie?

Robím si kávu. Ráno na vzpruženie, na zobudenie sa, ako liek do nového dňa. Na plyne bublá voda, ja odmeriavam lyžicou dávku kávy a v tom momente, keď už pociťujem smäd, náhle vidím mačku obalenú dymom a plameňom, šokujúco skáče nad šporákom a nevie, čo sa stalo. Chytím ju do ruky, rukami som zahasil horiace kľbko chlпов a chvíľu som ju držal v objatí. Ohorené chlpy dorastú a smrad sa vytratí za hodinu. Epizódka sa skončila. A takýchto sa prihodí denne neúrekom!

Rozmýšľal som, akou formou písať túto knihu? Aby bola pútavá, zaujímavá, stále vzrušujúca, od začiatku až do konca "jedným dychom, od prvého vdychu až do vydýchnutia". Aby čitateľa zamestnávala novými a novými vecami, myšlienkami, novými a novými obratmi. Ako detektívka? Detektívka, ktorá je vzrušujúca? Ale bravúrny čitateľ, ktorý sa vyzná v trikoch a detektívnych figľoch už hádam od začiatku sa vie, kto je vrahom. Čitateľ, ktorý je netrpezlivý a chce vedieť hneď na začiatku koniec tragédie a poznať "hráčov" tragédie, ten si zalistuje na posledné dve strany knižky a raz-dva sa dozvie, kto je ten zločinec, ktorý je ešte neodhalený, skrytý a maskovaný v džungli rôznych situácií a zvrátov i zauzlení, ktoré sa vždy rozuzlia na konci knihy a čitateľ s úľavou si vydýchne, knižku odhodí takým gestom, ako by bol vylúštil skoro nevyľúštiteľné. Alebo bude to kniha, ktorá by mala byť taká, ako počasie. Dopredu ťažko odhadnúť. Aby tam bolo všetko.

Jas i temno, teplo a zima, ako to býva v živote ľudí a takisto aj v živote zvierat. Radosť a smútok, plač a smiech, kľud a nepokoj, láska a nenávisť, šťastie a tragédie, viera a sklamanie - skrátka pozitív a negatív denného života.

Píšem na stole. Predom nou leží mačka. Vedľa ležia ešte tri, na stoličke dve, na druhej stoličke jedna, na telese ústredného kúrenie tri, na zemi jedna, akoby vedeli, že píšem o nich. Aby to nebolo o nich bez nich, tak len s nimi. Keby boli vždy také, tak by som mohol konštatovať, úžasný kľud, harmónia, spokojnosť, a mohol by som končiť tým, že sa nič nedeje a odložím si pero.

Ale táto idylka trvá len určitú dobu, to rešpektovanie toho, že píšem, je úžasné, rešpektovanie pána, že on má tiež svoje právo, iné povinnosti, úžasnú ticho. Každá kočka si iným spôsobom "vychutnáva" ten kľud a ticho. A občas sa "objekt" obližuje - obraz pohybu mačiek, ako výtvar, určený na kinetiku, na pohyb.

Boli ste už v situácii, kedy ste vychutnávali a počuli ticho? Ticho okolo vás, ticho vo vás. Ticho, ktoré sa predieralo cez všetko a zahalilo všetko. Ticho. Teplo. A bolo vám hej. Nádherne spojenie - ticho a teplo! Vychutnávajte. Zdá sa vám, že ste vo vzduchoprázdnom priestore, vznášate sa, ste medzi nebom a zemou, nemusíte nič robiť. Ani krídlami si zamávať ako vták, ani rukami víriť vzduch, ako plavec okolo seba rozháňa vodu. A vy ste pokojný. A vychutnávate pokoj a ticho. A v tom momente "výbuch", ohromný rachot, cengot, praskanie, zlomenie, rozbitie. - Vy vyskočíte, zistíte príčinu. A s hrôzou zisťujete, že spadla krištáľová váza. Hodnotná rodinná pamiatka, niekoľko generácií uchovávaná a chránená. A naraz je na zemi a je preč. Príčina? Vaša mačka. Vaša milá mačička, ktorú v tú chvíľu by ste najradšej zabil. A sme tam, kde sa stretne s podobným prípadom u detí. Dieťa niečo rozbije - zabijete ho? Hádam nie. A takisto to máte u mačky. Zabijete ju? V tom momente sa narušila rovnováha medzi vami a s ňou, v tom momente by sa zrútilo všetko - láska, pocit spolupatričnosti a pocit harmónie. Po zabití by bol v duši chaos, nepokoj a bola by neláska, ktorá by sa prevrátila až do samého vnútra, do samého srdca.

Nechcel by som porovnávať mačku s dieťaťom, lebo mačka je zviera a dieťa je človek. A je nesprávne tvrdenie - veď vy nemáte deti, takže máte mačky. Hlúposť! A nevedomosť toho, kto môže niečo také i len vysloviť. A

nehovorím o tom, že aký veľký rozdiel je medzi malou mačkou a dospelou mačkou a kocúrom. Keď píšem tieto riadky, som v pohybe, raz sedím pri stole, za chvíľu vstanem, lebo 3-4 mačky mi "robia spoločnosť" tak, že musím meniť svoju polohu a usadiť sa na kresle v domnení, že budem mať pokoj, ale o chvíľu sa usalaší kocúr vedľa mňa a hrá sa s

mojím písacím perom a láskyplne sa oddáva v mojom náručí, hýbajúc, lebo píšem, a on si myslí - no teraz som v rozpakoch, lebo kto vie, čo si myslí? Ale už hlavu má sklonenú a tvári sa, akoby spal. Ale veľmi dobre vie, čo sa deje okolo neho. A chce lásku. A chce prítomnosť človeka, chce byť pohladený a chce byť milovaný. Aj ďalší kocúrik si dobýva pozornosť. A chce to isté. A teraz som u toho, čo som chcel napísať. Porovnávaním sme zistili (s manželkou Olgou), že mačky sú závislé nie na mieste, ale na človeku. Mnohí odborníci tvrdia, že mačky sú zvyknuté na miesto a nie na človeka. Je to absolútna nepravda, a neznalosť vecí. Kto to tvrdí, alebo mačku nikdy nemal, alebo má tak silne našprtané školské učebnice, že tomu nemôže vyvrátiť ani kocúr, ktorý sa práve usalašil a sedí mu v náručí. A nechce prijať ani jedlo. A to je tá druhá oblasť "vedeckého výskumu". Mačka je falošná, robí všetko možné, len aby nás obmäkčila, prítulnosťou, len aby nás upozornila na seba. Lebo "ona chce jedlo". Blbosť! Ďalšia neznalosť, ďalšia chybná teória.

Čo je to faloš? Falošná žena, falošná mačka. Ja tvrdím niečo celkom iné. Neverím, že existuje falošná žena, a neverím, že typickou vlastnosťou u mačiek je faloš. Podľa mňa u žien je to otázka ženskej logiky, ženskej vlastnosti, ženskej vynaliezavosti, dané prírodou a danosťou ženy, a podľa mňa to nie je faloš. Rafinovanosť? Vypočítavosť? Zastaňme sa ešte

u slova faloš. Falošná lopta stolného tenistu je dobrá, správna. Dostala falš, "prepáčte", doplatí na to tá druhá strana. Keď faloš víťazí - to je len malá odchýlka od správnosti, ale skutočnosť, i keď je zafarbená falošnosťou - platí ako v pingpongu. A hráč to musí tolerovať. Tak falš je umenie!

A jedlo? Keď mám hlad, tak priam siaham po jedle a nemám myšlienku na to, aby som získal stravu rafinovanosťou, falšou, vypočítavosťou. Som dravý, a jedlo mám blízko, tak priamo bez okolkov zaútočím, ako na myš a keď ju chytím, môžem sa s ňou hrať, kým ma neprestane baviť jej kinetickosť. Tak by to asi povedal dravý kocúr.

Ešte jedna otázka. U mačiek je faloš takou istou vlastnosťou, ako útulnosť, dravosť, hravosť, spokojnosť, rivalita, žiarlivosť, pozorovacia schopnosť, teda taká istá vlastnosť ako aj iné vlastnosti. Umývam nádoby po mačkách. A pritom rozmýšľam, napr. teraz. Čo je to hrdinstvo? V Guinnessovej knihe rekordov sú zaznamenané napríklad hrdinovia v skoku z výšky tej a tej, padákom alebo bez, stačí vesta, ako sa hovorí, šitá na mieru, s rôznymi záhybmi, ktoré počas skoku vytvárajú vzduchovú bublinu, a dá sa pri tom dokázať odvaha, hrdinstvo. Hrdinstvo skokana, hrdinstvo skoku. Podľa mňa hrdina je vtedy hrdinom, keď dokáže hrdinské činy, skoky, neuveriteľné výkony, výkony priamo pre Guinesovu knihu, ale musí aj po výkone ostať živý. Darma budem svetovým skokanom, keď dopadnem tak, že tým svetovým skokanom budem in memoriam. A tak isto hodnotím aj výkony mačiek. Darma bude skákať cez ulicu, frekventovanou cestou, pred šialenými vodičmi rôznych značiek áut, vodič - šialený hrdina rýchlostí, ktorý nedokáže v danej chvíli zabrzdiť, a hrdina - mačka, ktorá má všetky predpoklady, aby sa vyhla rútiacemu sa kolesu, lebo je chytrá, bystrá, ovláda skoky, cíti nebezpečenstvo a nakoniec predsa zlyhá, lebo príroda ju stvorila do prírody a nie do sveta kovových kolies a kovových motorov dvadsiateho storočia. Aj hrdina niekedy zlyhá. A zlyhá aj človek, hrdina pri kormidle, pri volante auta a možno ani netuší, že mačku, ktorú zrazil, bola mačkou nemocného dieťaťa, alebo jediným priateľom starého človeka, alebo starency, ktorá chystá pre svoje milé zvieratko jedlo, ktoré ich spája.

Nemám rád človeka, ktorý "horí" za svoju vec, je zapálený, nevidí ani vpravo, ani vľavo, ide len za svojou víziou "byť hore a mať pravdu aj vtedy, keď tú pravdu nemá. A ako horí

za ideu, ale len za tú svoju, za svoje, a len za svoje presvedčenie, za svoju a len svoju pravdu a "horí". A horí! Horí! Čo horí? Horí človek, ktorý si myslel, že musí byť zapálený a horieť za vec. Za svoju vec. A za svoju pravdu. Pravda je jedna, ale chápania pravdy sú rôzne.

Pozorujem náš chov. Jedincov v našom chove, v našom spoločenstve. Je to iné pozorovať v pokojnom čase, z určitého nadhľadu, a iné zas pozorovať ich v určitom napätí, a iné je zase ich sledovať a vnímať, keď človek má svoje vlastné problémy a je nervove vyčerpaný. Je to iné, keď človek vníma svet tak, ako je, a úplne iné, keď je človek pripútaný k vozíku, a z toho daného uhla vníma svet a jeho okolie. A keď si ľahnem na zem, a okolo mňa sa pohybujú mačky, tie sú iné, mohutné, 1:1 a keď vstanem, vzorec sa mení na 10:1 v neprospech mačiek. Veľkosťou. Ale mačka vždy zostáva mačkou a človek človekom.

Začnem od začiatku. Na začiatku bol byt v paneláku. Na novom sídlisku. Ani cesty vydláždené, ani obchody fungujúce, ani fungujúci výťah. Všetko nové, ale nedokončené. Kočíkárne na detské kočíky boli v tom čase prázdne, nevyužité, zdalo sa, že sú zbytočné. Do menších bytov sa nasťahovali starší ľudia, a mladí, ktorí alebo nemali prostriedky na veľký byt, alebo väčší byt nedostali. Boli mladí a nemysleli na budúcnosť. Na budúcnosť, ktorá sa rysovala už druhý, tretí rok, keď sa začali zaplňovať kočíkárne s kočíkmi a byty s deťmi revúcimi, usmievajúcimi sa, milými a zároveň neznesiteľnými, podľa toho, čo práve robili. Keď sa usmievali a smiali, tak boli milí a znesiteľní, keď urobili svoje potreby, tak boli "znesiteľní", ale prirodzení. A rodičia im začali obstarávať hračky, plyšové neživé, ale aj živé, kožuštinové. Psi aj mačky. A sídlisko dostalo novú tvár. Živú s dvojnohými a štvornohými obyvateľmi. A človek, rozmýšľajúci tvor mení tvár sídliska. Mačky sa začínajú rozmnožovať a v bytoch už nemajú miesta. A sú vonku, na priestranstvách sídlisk. A hľadajú nové skrýšy, kde by sa ukryvali pred ľuďmi, ktorí ich mali radi a naraz ich jednoducho nepoznajú. Nemôžem pochopiť logiku a city tých ľudí, ktorí mali živého tvora "vo vlastníctve" - je to môj pes, moja mačka a keď mi prekáža, tak ju vyhodím. A už sa viac o ňu nestarám. A je mi jedno, čo sa stane za určitý čas. A možno som jeden z tých, ktorí svojim činom, veľmi neuváženým počínom spôsobím, že sa naplnia pivnice a skrýšy panelákov mačkami a tak sa stávajú nepríjemnými obyvateľmi sídlisk. A ja človek - obyvateľ sídliska začínam nadávať a som jeden z tých, ktorí bojujú za likvidáciu "neznesiteľných", skrývajúcich sa mačiek. Psi, ktorí sa dostali na ulicu, sú pochytaní, alebo zastrelení a zlikvidovaní. Mačky sa "postarajú" o seba a možno prežijú na základe príslovia - radšej

mačky mať, ako myši v pivnici. Jeden názor, ktorý sa drží medzi ľuďmi, že mačka je preto, aby chytala myši. Čo dávate mačke jesť, alebo žrať? Mačka je, alebo žerie?

Žer! Hovorí milujúca manželka svojmu milovanému manželovi, keď mu prinesie jedlo a hodí ho na stôl v chvíli, keď tá spomenutá láska - láskavá manželka je v tej chvíli indisponovaná nervovou sústavou svojho bytia.

Jedz! Jedz, miláčik! A tieto milé slová môžu skončiť v tej rovine, kde by sa nemuseli skončiť na jednej platforme. Totiž záleží na obsahu jedla a nielen na spôsobe stolovania. To isté platí aj u mačiek. Jedz miláčik! A hodíme našej milej mačičke predvčerom uvarenú ryžu s omáčkou, ktorú by sme ináč vyhodili. A čo si myslíte, ako zareaguje vaša mačička. Keby mohla hovoriť - tak radšej je lepšie, že mňauká.

A pokračujem na sídlisku, mali sme byť na prízemí v paneláku. Moja manželka Olga svojou milou povahou a osobitosťou, a osobitou láskou jej danou, prilákala k sebe a k našim oknám túlavé a usalašené mačky z okolitých pivníc a skrýš a nenápadne nápadne posypala pred oknom kuchyne trávou tvarohom, syrom, rôznymi mäsovými rezancami, že niekedy - a to bolo skoro vždy - vypadalo pred oknom, ako farebná vegetácia prírody do tej doby, kým to nekonzumovala tá "hústka" hladných 30 - 40 mačiek. Bolo to oživenie ináč tichého sídliska. A vtedy to začalo. Začali sme sledovať, pozorovať a vnímať mačky, ale v prostredí, kde žili, kde nikde a nikomu nepatrili, žili voľne, samostatne, ale bez lásky človeka, ktorý už od nepamäti priznáva u psov, a mačiek prívlastok - domáce.

Aké je to domáce zviera bez domácnosti, bez domova? Človek bez domova je tulák. A zviera? Túlavé? I keď sa netúla, lebo sa skrýva v skrýši pod domami "slušných" ľudí. Slušných? Možno. Aká je to slušnosť, keď je mi jedno, kto sa "pletie" pod nohami v blízkosti môjho domu. Slušný, ale nevnímový na to, keď z nevinného zvieraťa sa stáva tuláčka roznášajúca epidémiu, bacile, blchy, svrab, roztoče? Zabijem ju, alebo ju praštím, zraním a nechám ju umrieť vo svojej skrýši. A keby to urobil, každý obyvateľ sídliska, celé sídlisko by bolo za krátku dobu jedno veľké smetisko. Ale - vráťme sa k tým mačkám a kocúrom, ktoré si zvykli na stravu, hodenú pravidelne a na rovnaké miesto a zvykli si na to nielen zvieratá, ale aj ľudia. Niektorí tak "objavili" pre seba iný "rozmer" svojho života. Keď som pozeral na tie mačky, rôzne: farebné, biele, čierne, bielo-čierne, sivé, so škvrnami, každá s inou kresbou, od hlavy až k chvostu. Pozerám, a napadla ma myšlienka, či je to možné, aby každá mačka (kocúr) mali odlišné tváre, ako mávajú ľudia. Keď som položil túto otázku ľuďom, ktorí pracovali vo vedeckom ústave živočíšnom, mi odpovedali, prečo nie? Niekoľko mi povedal, že pre bielych ľudí sú ťažko rozoznateľné tváre černochoch. A predsa každý je iný. Pozerám von z okna. Na hrajuce sa

mačičky a mačky, pozorujúc ich hravosť a dravosť, a je mi dobre. A počujem buchnutie okien, ktoré naznačujú že majiteľ toho okna sa v tom momente cíti zle. Veľmi zle, a kvôli mačkám, ktoré nemôže pochopiť a nemôže obdivovať ani ich pohyb, ani ich farebnosť, ani ich hravosť, ani ich bytosť a vôbec, že sú. A prečo? Lebo nevníma svet dychtivým obdivom a obdivným dychom. Akoby tento človek nechápal prírodu a ktovie, či východ slnka, ktorý sa postupne dostáva k jeho oknu mu tiež nevadí. A možno, že buchne oknom a vyletí sklo, ktoré padne na hravé mačky a zraní ich. Ale to je už reťazová reakcia vecí. Z toho pozorovacieho miesta, z okna vyhodím jedlo, aby sa nasýtili a mám pocit, že tvor, domáce zviera, ktoré je odkázané na človeka, dostal od človeka to, čo je nezbytné potrebné - jedlo. A možno v tom jedle je namiešané aj trochu lásky, ktorú každý jedinec dostane rovnakým dielom. Tu sa ešte neobjavilo typické výberové konanie: toho áno, a toho nie. A toho trošku a toho? No, to sa ešte uvidí!

"To je zlaté" - vysloví a zastaví sa pani, pozerajúc na chumeľ mačiek a pozerá na mňa v okne. Ale to nepomohlo. Pozerám na ňu a v tom momente som nerozumel slovu "zlato".

Prečo je to zlaté, keď mačky sú rôznofarebné, ale zlato sa neobjavuje a prečo nepoužíva výrazy, ako hravé, milé, roztomilé, pôvabné, rozkošné, obdivuhodné atď. Ale zlaté? Toto by som chcel to slovo "zlato" - zlaté, rozvíjať na inom mieste a v iných súvislostiach. Zatvoril som okno a sklo, ako priehľadná bariéra medzi mnou a mačkami, sa zatvorila a mal som pocit, že som urobil dobrú vec, lebo som sa cítil, že som jedným článkom reťazca - manželka Olga - mačky - ktoré miluje bezo zbytku, bez hraníc a bez výnimiek. Pre ňu každá mačka je mačkou, ktorú miluje. No a tretím článkom reťazca som ja, ktorý ešte netuší, čo ho čaká a neminie v priebehu niekoľko ďalších rokov. Hovorím o láske, láske k zvieratám. A keď sa porozhliadnem po okolí, po sídlisku, zistím, že z lásky k mačičke, ktorú priviezli domov, do

paneláku za niekoľko mesiacov sa stáva neláska. Vyhodenie, odmietanie a v niektorých prípadoch zlikvidovanie. Keď spisovateľ kriminálnych románov "odhalí" vraha jedného človeka "potrebuje" na to 200 - 300 - 400 stránok, zamotaných epizód a zamotaných situácií. A tu predo mnou sa odohrávajú rôzne spôsoby nelásky - aj vraždy, ale vo svete zvierat, a spôsobené človekom. A to žiaľ, nie je trestné. A bolo by zaujímavé takého "vraha mačiek" vytipovať a podrobiť ho psychotestom. Možno, žeby sme prišli na to, že takýto človek má veľmi blízko k sadistickým úmyslom a možno aj činom. Človeče, nekopni do toho nevinného zvieratá, ktoré sa ti pritúli k nohám, ono za to nemôže, že je na svete, na sídlisku, nekopni ho, lebo na to nemáš právo. Jedno porekadlo hovorí "nerob to iným, čo nepraješ sám sebe" a to platí aj o zvieratách - hovorím o psoch a mačkách.

Človek je zaujímavý tvor, sám seba považuje za najvyššieho tvora, najväčšieho vládcu prírody a sveta. Je dobré, že svet sa scvrkol na planétu, na malú planétu a tento velikán - človek nemôže ovládnuť vesmír. Čo by bolo, keby to dokázal - nechcem to ani rozvíjať, ani si predstaviť.

Láska

Ešte tú lásku by som chcel rozpísať, o nej trochu rozmýšľať. Láska. Čo to je láska? Definíciu lásky by som mohol vyjadriť takto: láska je, keď milujem niekoho, alebo niečo bez toho, aby som čakal protislužbu. Keď sa láska stretne s láskou, je to dobré, v opačnom prípade je rozčarovanie. Je zaujímavé, že láska je spojená so srdcom. Srdce je orgán, ktorý symbolizuje lásku. Stačí ho nakresliť a každý vie, čo to znamená. A prečo práve srdce? Chcel by som vedieť, keď sa transplantuje srdce, či nedochádza k určitým odchýlkam v láske? Pôvodný majiteľ srdca mohol byť krutý, neláskavý, a nový majiteľ pôvodne láskavý. Srdce - symbol lásky - aké má v tomto duele úlohu? Možno len technickú - dúfajme.

Láska je, keď milujem, milujem bez hraníc. Milujem človeka i zviera aj napriek negatívam, ktoré v sebe nosí, alebo negatíva, ktoré spôsobuje. Milujem mačku - milujem psa, a je mi dobre, keď sú u mňa. So mnou. A existuje aj láska k zvieratám, domácim zvieratám, ktoré sú na dvore, tiež okolo mňa, v blízkosti môjho domova. Mám ich z lásky k sebe. Mám ich preto, aby som ich láskou vykrmoval a ošetroval, miloval do tej doby, kým príde čas ich zabiť. A radujem sa z toho, že moja špajza sa naplní, moja chladnička a mraznička dostanú mäso a výrobky, ktoré dostanem z lásky k zvieratám. Alebo k sebe? Ale, to je život v prírode. Ešteže človek nemá nad sebou obra, ktorý by nás vykrmoval a radoval sa z toho, že jedného dňa sa dobre naje. Príroda sa postarala ináč o likvidáciu človeka. Kruto trestá nelásku, nenávisť, závisť - je to vojna. Človek - proti človekovi.

Sme v panelákovom byte. Hlavná, najväčšia izba má balkón, je tam asi 1 m od zeme. Je to dosiahnuteľná výška bez problémov aj pre človeka. A bez problémov sa tam môžu dostať aj mačky. Skokom, pohybom, ktorý je pre mačky typický. Avšak nie každá mačka je rovnako pružná a šikovná. Ale o tom by som chcel hovoriť podrobnejšie. Na inom mieste popisujem naše pozorovania za niekoľko rokov. Ale teraz sme len na začiatku, v paneláku, s mačkami, ktoré nie sú naše a ani nie sme si zvyknutí na seba. Lásku pozná len povrchne, možno cíti v strave, ktorú im dávame už pravidelne, keď sme doma. Sme výtvarníci, ktorí nie sú "priviazaní" na jedno miesto, naopak, sme odkázaní na cestovanie, pracovné možnosti a realizáciu svojich myšlienok a výtvarných snáh, kým si nepostavíme ateliér, nezbytný pre našu výtvarnú existenciu. A tak cestujeme. Cestujeme a pohybujeme sa medzi Prahou a Bratislavou, žijeme kočovníckym životom, a v tom našom panelákovom byte hľadáme niečo, čo nás naplňuje radosťou, a pozorovaním rozširujeme naše poznatky.

Do pokoja všedných dní sme postavili "nepokoj" - pohyb vo forme mačiek. Ako ju chytiť? Ako ju získať? Ako ju navyknúť k domovu? K jej novému domovu, ktorý je aj pre nás len čiastočným domovom, kam prídeme a odkiaľ odchádzame v dvojtýždňovom intervale. Do toho bytu nemôžeme dať kyticu, zeleň, žijúcu vegetáciu, lebo náš nepravidelný príchod,

odchod a nepravidelné bývanie nezabezpečuje rastlinám prísnu, k životu nevyhnutnej vlhky, vodu. A to platí aj o mačkách. Privykneme ich, ukážeme im pohodlný, teplý, útulný, láskyplný život - a druhý, tretí alebo štvrtý týždeň ich opustíme, vyhodíme ich na balkón. Síce im dáme handry, košíky, jedlo, čo vydrží pár dní, kým ho nezjedia. Je to normálne? Alebo je to kruté? Bolo by lepšie si ich nevšímať? Nestarať sa o ne? Neexistuje útulok pre zvieratá, pre potulné mačky a psov. Zaužívaná prax je už taká, že sa nasype do určitých miest "jedovaté jedlo" pre hlodavcov a na každých dverách do panelákov sú nakreslené potkany, krysy, a s červenými písmenami napomínajú rodičov, aby si dali pozor na deti. A čo mačky? Nevedia ani čítať, ani ich nikto nevaruje. A možno, že sa stanú obeťami "starostlivých" ľudí, ktorí usilujú o hygienu a paradoxne sú šíriteľmi rôznych chorôb a baktérií v dôsledku zahynuvších mačiek v pivniciach a v skrýšach domov.

S manželkou Olgou sme formulovali teóriu: Keď pohladíš mačku, je tvoja. Lenže ako ju pohladíš, keď:

- a) bojí sa ľudí
- b) nedôveruje ľuďom
- c) nevie, či je to myslené tak, ako je to urobené.

Pohladenie nie je začiatok chytenia, týrania? Alebo začiatok vzťahu - priateľského vzťahu. Keď sa stanem priateľom svojho priateľa, tak obaja sme na rovnakej úrovni. Ale vezmem mačku za priateľa, nikdy nie sú kritériá a nie sú známe "pravidlá hry". Počul som názor, že pes alebo mačka nikdy nemôže byť priateľom človeka. Ten, kto to vyslovil, alebo nemal psa alebo mačku, alebo sa drží určitej idey (kresťanskej? Pochybujem!). Ani to by som nemohol pochopiť, lebo keď beriem všetko ako tvorstvo Tvorcu, prečo by som nemohol mať priateľa psa alebo mačku, tvora Tvorcu. Samozrejme, že na inom základe a v inej rovine. A keď sa povie že dobrá kniha je dobrý priateľ, tak by som rád počul vysvetlenie tohoto známeho a stále používaného porekadla.

Nechcem do tejto knihy napísať niečo, čo by niekoho urazilo, nechcem nikoho menovať, nikoho chytať za slovo, nikomu prebrať jeho myšlienky. A keď sa to náhodou stane, znamená to, že súhlasím s tou myšlienkou a prosím o prepáčenie, že autora tohto výroku, citátu, alebo myšlienky nebudem menovať.

Zašiel som na balkón. Balkón je z inej svetovej strany ako naše kuchynské okno. Už som spomenul, že asi vo výške 1m od zeme a tak môžem porovnať, čo sa stane predom, že práve čakajú na chvíľu, keď ich niekto osloví, otvorí im dvere domácnosti a domáce zviera pustí tam, kam patrí. Do domácnosti. Ale k tomu je treba:

- a) otvorené dvere,
- b) otvorené srdce,
- c) vzájomná dôvera.

Dôvera človeka a mačky. Tu vonku ako mačka mám slobodu, voľnosť, ale nemám postarané o jedlo, o byt, o miesto, kde môžem v pokoji zaspáť a byť sama sebou - by si hovorila mačka, ktorá sa má rozhodnúť o tom, čo si vyvoliť. Mám sa nechať skrotiť a stratím určitú slobodu, ale získam lásku, alebo vykašlem sa na ľudskú lásku, ktorá je nestála, ktovie, či tá láska nebude neláskavá pre mňa. Panička ma pohladí, privinie ma k sebe, keď bude chcieť a keď nebude chcieť? Ja som ja a ona je ona, a každá máme svoju "hlavu". "Tvrďú hlavu". A vôľu. Keď chcem, urobím a keď nechcem, neurobím. Pri "skrotení" obe strany strácajú určité slobody, ale zároveň získajú nové možnosti a určité povinnosti.

Zatvorím okno kuchyne a idem na druhú stranu bytu, kde je balkón. Za chvíľu sa objaví jedna, druhá, tretia mačka a vytvárajú svorku, ktorá čaká, pozoruje a "uvedomuje si", že človek, ktorý bol v okne, za chvíľu sa objaví na balkóne. A už trochu sme si zvykli na seba. Ako ich prilákať na balkón? Stravou, slovom, alebo postupným zvykaním na seba? Ja som, ty si, a obaja máme si čo "povedať". Jeden ľudským hlasom, druhý (mačka, kocúr) mačacím mňaukaním. Ten "mačací jazyk" je tiež mnohostranný. Niektorí ľudia si myslia, že mačka len mňauká. A je to zase len omyl! Medzi sebou sa dohovoria. Mačacia matka vydáva zvuky malým mačiatkám, ktorým oni rozumejú. Privolá ich k sebe, "mačacím slovom" ich upozorňuje na nebezpečenstvo, a pokarhá ich, alebo ich pohladká, keď malé mačky sa stratili z dohľadu matky-mačky.

Prvá mačka, ktorá sa odvážila priblížiť, resp. sa dostala na balkón, bola čiernobiela, asi 6-ročná, ktorá bola zvyknutá na domov. Pôvodní obyvatelia malých domov a chatiek okolo závodov boli vystáňovaní a domy, chaty, záhrady zlikvidovali. Ťažkými strojmi, buldozermi boli "prevalcovaní". Psi boli zlikvidovaní, zastrelení, alebo v lepšom prípade majiteľa ich vzali so sebou. Mačky zostali tam, bez ľudí, bez majiteľov a bez domova. Tak z krotkých mačiek sa naraz stali túlavé mačky, zvieratá nikomu nepatriace. Za niekoľko mesiacov začali "vyrastať" zo zeme prvé paneláky a za rok, dva už boli sídliská, nové mestské útvary, bez ulíc, bez obchodov, bez výkladov. Chýba to, čo robí mesto mestom, chýba obchod vedľa obchodu. Nie je to mesto. Paneláky a paneláky. A časom ale pribudli parky a obchodné centrá, centrá kultúry a centrá, kde sú budovy, materské, základné, stredné školy. A za niekoľko rokov už to je živý organizmus – nová obytná štvrť. Štvrť s mnohými nepredvídanými okolnosťami. Mesto, ale predsa celkom nie je mestom, ale len miestom, kde sa činnosť obyvateľov sústreďuje len na život v panelákoch. Ráno opustia svoje obydlia, večer sa vrátia, aby sa vyspali a tento kolobeh sa točí a točí. Kino, divadlo, kultúrne miesta sa objavujú až nakoniec, s niekoľkoročným oneskorením.

Ľudia začnú žiť a konzumovať, naplňovať kontajnery a vytvárajú nové možnosti života živočíchov. A postupne sa objavia myši, potkany, krysy. A potulné mačky majú svojich susedov, už nie sú samé. Myši sa stávajú ich hračkami a možno aj určitým pokrmom, možno len jedinou stravou, alebo v lepšom prípade vylepšeným jedálničkom.

Nepriateľmi týchto mačiek sa stávajú ľudia, ľudia ktorí sú každodennými starosťami "ubití" a pribití na jeden problém, a to, ako žiť a prežiť vlastný život. A keď začínajú mať pocit domova v panelákových bytoch, začínajú myslieť na to, ako sa dostať na víkend niekam, kde nie sú ľudia, s ktorými sa stretávajú na sídliskách, v úradoch, na pracoviskách, v obchodoch, v podnikoch a závodoch. A začínajú šetriť na auto. Je to niekoľkoročná úspora a nové auto "celoživotné dielo" - celoživotný poklad. Na dedinách miesto koní a kráv sú "ubytované" autá v chlievoch a maštaliach, samozrejme upravené, vyčistené, vybielené a možno niekde aj vymaľované kvetinovými ornamentami, ako sa patrí na majiteľov štvorkolesových tátošov. A človek sa stane krutejším a možno pocitom aj mocnejším. Zrejme motor a na sídlisku môžu pred nim skákať ľudia, aj mačky. A mačky neraz pod autami nájdu aj svoju smrť. A majiteľ mačky darmo čaká svoju milú mačku, nájde ju na zemi už len ako "vizitku necitlivého šoféra". A nikto ju nezodvihne a neodstráni. Trpí tým ekológia aj etika. A autá zaprešujú kolesami, a obrazne povedané ulice sú vydláždené "mačacími (kočičími) hlavami".

Vrátim sa k tej čiernobielej mačke, ktorá sa odvážila skočiť na náš balkón. Prvé impulzy vyšľú od nás. Otvoríme dvere na balkón a mačke sa otvorí väčší priestor prostredia, kde by sa eventuálne mohla vyspať a nájsť svoj domov ako domáce zviera a začínajú obojstranné problémy: skrotiť a byť skrotená, problém a starosť krotenia. Priateľstvo za priateľstvo. Dobré slovo a pohladenie za prítulnosť a oddanosť. Obojstranná výhoda a nevýhoda zároveň. Strata určitej slobody na jednej i druhej strane a určité povinnosti na oboch stranách. - "Mačka sa postará o seba" - to je častá reakcia ľudí. Tých, ktorí určite nemali veľké skúsenosti s domácimi zvieratami. "Nie je to celkom pravda" - hovoria tí, ktorí majú alebo mali mačky, alebo mali s nimi nejaké skúsenosti. Mačka je domáce zviera, ktoré musí aspoň cítiť domov. V domácnosti byť, ísť do kuchyne, izby, chodby, pivnice alebo na dvore, v kôlni, niekde, kde by mala nad hlavou strechu. - A čiernobiela mačka sa priblížila tak, že prvé kontakty, pohladenia a dobré slovo "boli urobené" a po dôkladnom očuchaní jedla, ochutnávaním začali obojstranné náklonnosti. Zoznámenie s nepoznaným terénom, izbou, kuchyňou a celým interiérom. Za niekoľko dní už sedela na kožuchu na vŕandě a vyzerala spokojne a samozrejme, akoby už patrila k tomu interiéru od samého začiatku.

Mám Ťa rád - ako mačka myš?

Mám Ťa rád - ako krysa kanál?

Mám Ťa rád - ako tvorca svoj výtvor?

Mám Ťa rád - ako nezávislý poslanec svojich závislých voličov?

Ona určovala, čo chce a čo nechce robiť. Keď chcela ležať na perzskom koberci, tak ležala, keď chcela ležať na foteli, a zabrala naše miesto, nemali sme inú možnosť, ako ju rešpektovať a hľadať stoličku, alebo - no prosím ťa, vydržíš aj stáť - hovorila moja manželka Olga. A je to lepšie, aspoň si pohyblivejší, nie si priklinovaný k tej stoličke, aspoň môžeš priniesť vodu, možno **Micka** má smäd - ale **Micka** smäd nemala. A nemá hlad? Ani hlad nemala. A nechce sa hrať? A nechcela a nechcela ani piť, ani jesť, ani sa hrať. V tom momente chcela nerušene spať a ležať a vychutnávať domov.

Trvalo to len niekoľko dní, lebo sme mali povinnosti, odcestovali sme na 400 km od domova, aby sme sa venovali výtvarnej činnosti. Je to údel výtvarníka, ktorý berie povolanie ako svoju prvoradú povinnosť. A zase sme na cestách, ako kočovníci, ktorí svoje pohodlie a pohodlný život vymenia za niečo, čomu sa nedá hovoriť normálny život normálneho človeka. Je to utrpenie, strádanie, odriekanie za vec čistou užitočnú a pre spoločnosť prospešnú - za umenie. Ale to nikto nemôže pochopiť a človek, ktorý je zvyknutý na určitý štýl života, označí nás za bláznov. Áno. Za bláznov, bez ktorých by nebol svet rôznorodejší, ani svet farebnejší. To je to, čo nás obklopuje, ale si to ani nevšíname. A to je umenie. Umenie, ktoré rozdáva do všedného života, do šedého, unaveného sveta trochu tepla, farby a ľudskosti. Je to umenie, ktoré sa ukazuje a na ktoré je každý národ hrdý, na "svojich", ktorí za rôznych okolností, pri odriekaní, pri živorení, vytvorili dlhotrvajúce hodnoty. Hodnoty, ktoré sa nedajú vyčíslieť ničím. A keď som unavený a únavou "zdeptaný", v hlave mi prúdia myšlienky, či to má vôbec zmysel. Robiť a prekonať sám seba, vytvoriť niečo, robiť umenie - a vynára sa otázka:

Čo je to umenie?

A pozerám okolo seba - pozerám na ľudí, na zvieratá, na stromy, kry, kvety - a zdá sa mi, že v prírode je všetko dokonalé, dokonalejšie, ako výtvor človeka - umelca - subjektívneho tvorcu, ktorý čerpá z nevyčerpatelnej studnice prírody a okolitého sveta, chodiaceho s otvorenými očami a obdivom nad divmi sveta.

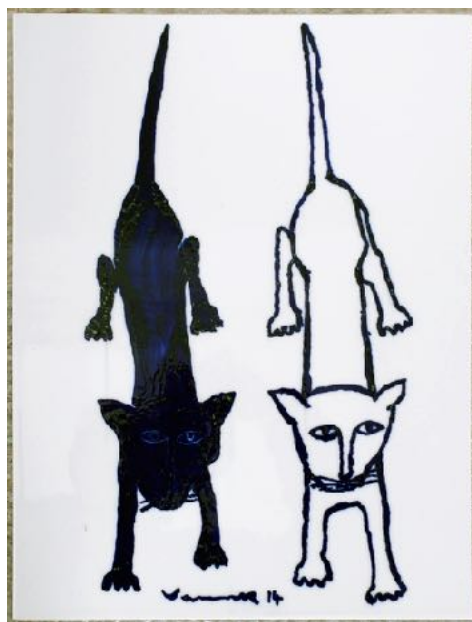
A vrátime sa domov. Hľadáme našu mačku, ktorá sa však za krátku dobu ukáže, zase naviažeme s ňou kontakt. Akoby tie dva - tri týždne nič neznamenal a nenarušili naše ťažko vybudované vzťahy. Vzťahy? Alebo priateľstvo? Alebo len vzťahy medzi človekom a domácim zvieratkom.

A pozorujeme.

Vidíme, že **Micka** je "v inom stave" - nech mi prepáčia odborníci, že nehovorím odborne a nepoužívam odborné výrazy ako napr. "kotná - okotiť" atď. Mne sa lepšie páčia slová, ktoré naznačujú a opisujú to isté, ale sú trochu viac "ľudské". "Bude mať malé", alebo "čaká svoje malé". Keď je mačka súčasťou rodinného života, v mnohých rodinách sa stáva členom tej rodiny. Samozrejme, že diferencovane od ľudí, lebo predsa je to "len" zviera. Ale to slovíčko "len" môžeme vynechať, alebo môžeme nahradiť slovom "naše". Vráťme sa k našej **Micke**. To by ste mali vidieť ten úžas, tú radosť a mali ste počuť ten výkrik, ktorým moja manželka Olga privítala mačku, ktorá sa objavila v "inom stave". Vankúšiky, deky, hebké hodvábné prikrývky a všetko sa točilo okolo **Micky**. **Micka** nemá hlad? Nemá smäd? A to sa opakovalo a mliečko, a smotánka, a mäsičko a - čo ja viem, čo ešte? Ale viem, že to bolo od rána do večera. Nikdy som na to nemyslel, že to domáce zviera potrebuje pomoc a potrebuje starosť od ľudí, kde žije. Vždy som myslel, že mačka, ktorá je na dvore a chodí len na stravu, sa postará o seba. Mačka? Tá sa postará o seba, keď má hlad, tak chytí myš keď má nejakú nemoc, tak sa z toho vylíže - to je názor "normálnych" ľudí. Ľudí, ktorí možno v živote ani mačku nemali. To bol aj môj názor, lebo rodičia mačku ako takú, nikdy nemali a nemali mačky radi.

Nikdy ma nenapadlo mačku ani kresliť, ani modelovať. Bol to tvor, "ktorý si ani nezaslúži" byť umelecky stvárnený.

Tento názor som mal dovtedy, kým som sa nedostal do Vatikánu, do Vatikánskej galérie, a nevidel Egyptskú expozíciu, tak už ináč hľadím na egyptské umenie. Na sarkofágy, na múmie, na múmie krokodílov a mačiek. Mačky? Múmie? Ako je to možné? A prečo práve mačky? Tých krokodílov som chápal, lebo pre nás boli vždy zvieratám, ktoré od malých rozmerov počnúc, dosahujú veľké až obrovské, niekoľkometrové. Samozrejme tie zabalzamované boli malé, ale aj tak vzbudzovali rešpekt. Ale mačky? Prečo mačky? A to bola otázka, ktorá ma fascinovala a nenechala na pokoji. Síce som videl na egyptských reliéfoch a kresbách mačky, ktoré boli súčasťou života Egyptčanov, ale tie nenapovedajú ani o tom, prečo práve mačky boli tak blízko k človekovi. Nikde som sa nič nedočítal o tej problematike. Viem len to, že egyptská mačka existuje, je to vznešený, krásny tvor a Egyptčania ich uctievali ako posvätné bytosti.

Píšem. Predo mnou na stole sa usadí mačka, líže sa, leží, mám dojem, že si mňa ani nevšima. Ale vidím a cítim, že veľmi dobre vie, že som v jej blízkosti a táto obojstranná "nevšímavosť" je nádherná. Nič nechceme od toho druhého, hádam ho (ju) len cítiť - a v tom okamžiku je to dobré a postačujúce.

Majiteľov mačiek by som rozdelil do týchto kategórií:

1. Majiteľ, ktorý má jedného kocúra. Je to majiteľ, alebo majiteľka, ktorý(á) je sebecký(á). Musí mu dať slobodu, ale očakáva od neho návrat a absolútnu oddanosť. On si môže "užívať", ale sa musí vrátiť domov, možno pohryzený, zničený a v šarvátkach kocúrov dokaličený. Panička ho uvíta, urobí prehliadku celého tela, od hlavy až ku chvostu, zabalí ho do rôznych handier starých a niekedy aj nosených, a chudák kocúr, ktorý bol niekoľko dní pánom okolia a všetkými mačkami obdivovaný, musí sa podrobiť láske svojej paničky.
2. Majitelia - majiteľky mačky, ktorí majú mačku alebo kocúra, čo je pri dome, chodí na jedlo rád(rada) pospí si vedľa paničky, alebo pána. Občas chytí myš, ktorou sa pochváli, a je pohoda a obojstranný rešpekt.
3. Majitelia mačiek. Odborníci na slovo vzatí, ktorí chovajú mačky podľa odborných pokynov, odborných znalostí a odborných uznávaných metód. Sú to ľudia, ktorí sú oddaní mačkám, ktorí mačky vychovávajú, šľachtia, vyberú si nejaký druh, a ich cieľom je vychovať jedinca, ktorý má všetky atribúty stať sa šampiónom. Celá rodina žije len tým, a celý rodinný tím sa točí okolo mačiek. Týchto ľudí môžete vidieť na výstavách mačiek. Mačky sú čistučké, vyčesané, pripravené na súťaže a oni sú vyčerpaní, nevyspatí, a s prepáčením špinaví (neumytí a neokúpaní) niekoľko dní, a keď ich miláčik dostane vytúžené ocenenie, ich radosť nepozná hraníc.
4. Sú majitelia (väčšinou sú to majiteľky, ženy), ktoré majú jednu mačku, ktorú nesmierne milujú. A keď sa ich opýtate, prečo, ani nemusia odpovedať a vidíte, že mačky milujú bez výhrad. Milujú preto, lebo sú to mačky. So všetkým, čo mačke patrí. Nevadí im, že mačka je samostatný tvor, že mačka má svoje negatívne a pozitívne vlastnosti - to všetko dáva to, čím je mačka. Tvorom samostatným, ktorý rád vypadne z domu a rád sa vráti domov ku svojej paničke. Panička ju obklopuje láskou, jedlom a ona rada lásku opätuje. Potom prídu potomci - a za rok, za dva už mačky a mačičky dosahujú viac, ako desaťnásobok tej jednej pôvodnej mačky. A na otázku, aké mačky máte? Obyčajne znie odpoveď, a prečo ich máte toľko. No, prečo by som ich nemala? A keby tá láska, ktorá je medzi mačkami a paničkou, bola aj medzi ľuďmi ... To by bol svet krásny a láskou naplnený.
5. Človek umelecky nadaný, esteticky vnímavý a obdivujúci prírodu, mačku chápe ako živé pohybujúce sa stvorenie, ktoré má zaujímavé zafarbenie, ladný pohyb, nádherné vlastnosti - prítulnosť a opätovanie lásky.

Rozmýšľam, prečo mačky majú mozog, keď nemajú rozum. Len tak. Len tak, aby bola vyplnená lebečná dutina, len tak pre "formu". Keď človek má mozog, prečo by nemohlo mať aj zviera, ale pozor - mozog u človeka je centrálnym orgánom, ktorý riadi a dáva impulzy. Som laik, preto sa nechcem púšťať do rozsiahlejších odborných alebo filozofických úvah. Ale niekedy mi prejde hlavou myšlienka, či mačka má dušu alebo nemá. Alebo, či prevtelenie do mačky je absurdné, nemožné, alebo možné až normálne? Ktovie?

V New Yorku? Každý sa nás pýtal, a vzbudila táto fotka väčší záujem, ako tie mrakodrapy, lebo to každý poznal. - To patrilo k New Yorku. Ale toto? Nepomýlili ste sa?

Bol som s manželkou Olgou v New Yorku, USA. Prvý dojem bol očarujúci. Z letiska do mesta autobusom. Tie mrakodrapy sa každým metrom zväčšovali, až nakoniec nás "objali do náručia". Boli sme malí a pritom veľkí. Človek v tom okamžiku cíti, že nie je taký malý, i keď je ako

blcha na stole, obklopená pohármi rôznych veľkostí. Ale ten dojem, že to vytvoril človek, pre človeka je ohromujúci a fascinujúci. A v tom labirinte architektonických monumentov, architektonických a technických "zázrakov" sme uvideli malý - pomerne malý - vedľa architektonických gigantov pseudogotický chrám, ktorý pôsobil v tom odľudštenom svete ako oáza v púšti. Fotoграфovali, ako diví. Nie preto, že by to bol skvost architektúry, ľudského ducha, ale preto, lebo to bol pre ľudský duch, pre ľudskú dušu zastávkou, prameňom čistej vody. A videli sme krajšie a mohutnejšie chrámy a kostoly a slohove čisté, ale tento bol "čistý" v tom prostredí.

Bez manželky nie som nič. Tomu nehovorím "pod papučou", ale pod ochranou mojej manželky Olgy.

Nechcel by som túto knihu obmedziť na určitú oblasť, na poučky, na určitú rovnobežku, na určitý kontinent. Chcel by som, aby to, čo je napísané, bolo chápané celoplošne na celej zemeguli. Nechcem, aby v Anglicku vyšľachtené zviera - mačka bola len anglickou záležitosťou, pekinský izbový pes len v Pekingu, ani nie v Číne, atď. Chceme, ako v knihe kníh "Biblii" boli veci každému zrozumiteľné. Človek je človekom, mačka je mačkou, pes je psom. O akú rasu ide, to je otázka už iná. Černochoch, beloch, Číňan, Japonec, a rôzne kmene a iné rasy sú len zaujímavým "zafarbením". Skutočnosť je tá, že žena je ženou a chlap je chlapom. Mačka je mačkou a kocúr je kocúrom. A nezáleží na tom, v ktorej zemi, v ktorej časti našej zemegule je. Základné veci sa nemenia ani za tisícročia, možno len zvyky, spôsoby, ale láska a sex odjakživa je láskou a sexom.

Ja som celý život v praxi nevedel, necítil, čo je to "nadstavba". Robím niečo, čomu sa oddám celým svojim bytím, celým svojim životom a myslím si, že mi stačí, keď sa venujem svojej profesii, svojmu vyvolenému odboru. Venujem sa mu 10 - 20- 30 rokov a na otázku

"čo si robil celý život", odpoviem "celý život som nerobil nič iné, iba pracoval a cestoval ...". Cestoval, aby som nebol ako vták v klietke, ktorý pozná svoje okolie len cez mreže svojej klietky. "Doma je najlepšie, najkrásnejšie, najzaujímavejšie", - môže tvrdiť len ten: 1) komu vystačí to, čo má, alebo 2) kto nepozná nič iné, alebo 3) kto nechce nič iné, len to, čo ho obklopuje a ktorí ho obklopujú doma.

Išli sme na vernisáž mojej výstavy. Po otvorení sa stretneme so známymi, priateľmi. Samozrejme vystavujúci je osobou, ktorú sledujú, a očakávajú od neho nejakú činnosť, ktorá by v danom čase nadväzovala na výtvyry, ktoré sú vystavené. A hrdina večera - to som v tom okamžiku a čase a v priestore ja. A odo mňa sa očakáva geniálna myšlienka, geniálne zvraty, geniálne rozuzlenia. - Hovorte majstre! - a majster začína hovoriť. A hovorí a hovorí, až naraz pocítim na tvári stekajúce vajce. A hneď ďalšie a koniec. Koniec sebakontroly. - Všetko dopadlo dobre. Nikto nezbadal nič. Každý sa bavil príjemne, každý si pripíjal na zdravie toho druhého a celá spoločnosť mala dojem, že sa tu odohráva spoločenská udalosť. - Moja manželka Olga bola spokojná, lebo nemusela hodiť do hry ďalšie vajíčka.

A v tom prišla moja manželka Olga - ona má rada biely golier, biele rukávy, biele ponožky, čierno - biele módné doplnky. A koniec môjho sochárskeho obdivu jednoliatej nerovnosti. A naše mačky začali mať potomkov - čiernobiele - prúžkovito-biele, s bielymi pacičkami, bielymi podkrkmi, bielymi ornamentami. Nevie, ako sa to dosiahlo, ako sa to stalo. Viem len to, že to bola cieľavedomá práca mojej ženy s mačkami (kocúrmami) a samozrejme aj prírodou. Je to ako umelecká práca vytvorená človekom, ktorý vie a počíta s prírodou a javmi okolo nás. Možno, ich ani nepoznáme, alebo podaktorí ani nechceme poznať, a nechceme o nich ani vedieť.

Mám rád čisté, sochársky vymodelované telo mačky, nerušené farbou. Biele, sivé. Tá jednofarebnosť zvyrazňuje hlavu, telo, nohy. Žiadna farba neruší, nepôsobí rušivo na tvári, na tele, na celkovej konštrukcii, Čierny kocúr vynikne krásne vymodelovanými vysokými nohami (**Mystík**), mohutnou hlavou, širokým nosom, inteligenciou, ktorá je viditeľná celým svojim bytím. Je to kocúr s veľkým K. Biely (**Puccini**) je typ, ktorý je adekvátny svojim menom. Je to čistokrvná rasa, ale bez papiera, oči šedoblede-modré a druhé žltozelené, je to ako sneh, v ktorom sa ligoce slnko a krásne modrá obloha. - Je to úžasné, inšpirujúce a fascinujúce. A mourkovaté - príroda im dala zaujímavú farebnosť, čierne pruhovanie, od hlavy až k chvostom čiernym ornamentom a každá mačka, každý kocúr je originálny, osobitný. Úžasný. Príroda sa nepotrebuje opakovať - vytvára iné a iné vzory - čierne pruhovanie na kožušku. Je to obdivuhodné a inšpirujúce.

Jedno zviera-mačka sa správa ako jedna, a jeden jedinec, úplne ináč, ako keď je pohromade 20-30 mačiek rôznych pohlaví.

"Erotický finiš" - říkala ...

V jednom filme sa jednalo o záchranu posádky rybárskej lode, ktorá sa ocitla v situácii, že každý člen posádky až na jedného zjedli jedlo, ktoré bolo životu nebezpečné. Prvému dali miláčikovi posádky - mačke. Nič netušiaci. A potom každý jedol. Až na jedného, ktorý sa urazil a druhý jedol len málo. A títo dvaja zachránili pomocou S.O.S - zapájal sa celý svet - posádku s výnimkou mačky, ktorá zahynula. Bolo to nečakané a strašne bolestivé. Stratil toho, koho mali za talizmana.

Výchova a drezúra - Čo je to výchova, a čo drezúra

Meno - reaguje na svoje meno. Až tak ďaleko sme došli, že pred kocúrom (**Pacíkom**) spomenuli jeho "protihrača" - **Svetra**, že príde, tento kocúr sa pomaly odplazil. Je to náhoda, alebo? A to sme opakovali niekoľko krát a vždy s rovnakým výsledkom.

Majú svoj svet. Vy ho môžete sledovať, pozorovať. Je to svet zvierat, domácich zvierat, ktoré zvyky, zvyklosti, správania sú dané jednak, že sú domáce zvieratá s danými okolnosťami.

Čo je to krása? U žien 90-60-90? alebo hmota, ktorá pre sochára znamená krásu, hmota, ktorá...

Výchova. Ostych na znaky ženskej, mužskej.

Dve slušné paničky sa stretli na ulici, pozdravili sa a čakali na trolejbus, ktorý sa za chvíľu zastavil a obe dámy nastúpili a pokračovali v konverzácii, ktorú si ešte na stanici nemohli rozvíjať. A čo robí tvoj Romanko? Ale prosím Ťa, ani sa nepýtaj. Predvčerom sa nažral a nemôže sa ... prepáč za výraz, ale nemôže srať už dva dni. Naozaj? Čuduje sa druhá dáma, ktorá hneď na to referuje, že jej Rudolfko saňkoval po kuchyni po tom, ako sa vykadil v kuchyni na stole. No a predstav si, že to nie je všetko. Ten "sviňár" si po saňkovaní sa mi vymočil priamo do čaju. A to bol vrchol. No čo k tomu povieš? Už tá druhá dáma nič nemohla k tomu dodať, lebo musela vystúpiť a tá prvá dáma pokračovala a sedela v trolejbuse ďalej, možno že na svoju otázku dostane odpoveď, keď sa opäť stretnú.

Pozerám na vec podľa profesie. Automechanik ináč, ako kováč, poľnohospodár má iný uhol pohľadu, z ktorého vychádza a vedec má iné teoretické a praktické vedomosti - naučené a nadobudnuté. Proporcie výtvarné a v súkromí - proporcie v prírode. Hlava k telu ... atď.

"Celý život som neurobil nič iné, iba robil" ... robil som svoju profesiu, ktorú som miloval, nenávidel, celým srdcom a bytím oddaný a niekedy celým svojim bytím rezignovaný nevedel som si predstaviť inú prácu, ako svoju profesiu, nebolo možné z toho "zväzku" sa vymotať, bolo to ako láska. Láska bez hraníc, alebo láska zauzľujúca. Láska, ktorá bez "nabitia" nevydrží. Láska k človekovi. A láska k zvieratú. Láska k svojmu psovi alebo mačke - a láska k zvieratú, ktoré milujem, vychovávam, s láskou ošetrujem aj potomstvo ...

Vždy som mal pocit, že musím robiť, vytvoriť niečo, ísť za niečím, čo by prekročilo rámec bežného života. Mal som pocit, že musím prekonať "sedem divov sveta" a vytvoriť ôsmy v odbore, v čom robím. Mladý človek plný elánu, plánov a odhodlaní, nepozná únavu, nepozná nemožné a nemožné je mu bežné. Urobí niečo, prekoná sám seba a nemusí to byť ani nič svetové, ani jedinečné. Čo som si uvedomil, že príroda a v prírode sú vytvorené veci, ktoré nie je možné prekonať. Vytvorím niečo, čo je stabilné, nehybné, síce v hmote "zabudovaná myšlienka" - celé je to strohé bez pohybu, bez života. A pozerám na mačku. Dokonalá harmónia tela a pohybu, dokonalá v samotnom bytí zvierafa.

Ferko si vzal pušku a išiel von. Bolo pološero. Mohol rozoznať len pohyb a kľud, pohyb mačiek a pokojnú strechu domu. Namieril. Trafil. Mačka sa kotúlala zo strechy. Bola mŕtva. A táto mačka sa už nikdy nevrátila domov. Domov, kde ktovie kto ju čakal. Už som túto myšlienku vyslovil v inej súvislosti - pri zrážke auta - Východiskový bod je iný. Kto spôsobí smrť - ale smrť je jedna. Koniec života - hovorím o mačkách. Možno ju čakal človek, ktorý kompenzoval svoju smolu v láske ... láskou k mačke, k tej, ktorá sa už nikdy nevráti.

A zasa sme u **Micky**. A prišiel deň s veľkým D - pôrod. Manželka Olga bola v blízkosti, sledovala každý pohyb, bola pripravená zasiahnuť, pomôcť.

Kde prišli na svet malé mačiatka, nastahovali sme ich do predsiene, samozrejme s otvorenými dvermi do obývacej miestnosti, aby si **Micka** mohla "oddýchnuť" od svojich cicavcov. Obyčajne si ľahla na váľandu s kožušinami a cítila sa ako v raji, kým ju nezobudila materská povinnosť. To, čo ma už fascinuje niekoľko rokov. Ako je možné, že mačacia matka vždy vie, kedy sa má vrátiť k malým, i keď je v záhrade, alebo v noci si vybehne, ale v tom okamžiku, keď malé potrebujú, ona je pri nich. Zdá sa mi, akoby mala v sebe budík. To je ten pud, alebo cit pre povinnosť? Pri tejto myšlienke si nemôžem nespomenúť na veľký zázrak prírody, na život, ktorý začína v mačke a stane sa skutkom pri pôrode. Matka a dieťa. Tá pupočná šnúra sa roztrhne, ale tá láska trvá nepretržite. Matka a jej malé, človečia matka, či aj zvieracia - Materinská láska a materinská povinnosť, myslím si, že v tom bode príroda postavila každého žijúceho tvora do jednej roviny. Je pravdou, že aj zvieratá cítia lásku a cítia i bolesť. A myslím si, že aj duševnú bolesť! Videl som malú mačku "plakať" a pritom slzila. Možno, že zoológ túto vetu by najradšej vymazal z tejto knihy. Ale to malé mačiatko, po niekoľkohodinovom mňaukaní sa nemohlo dostať z asi 4 m. výšky strechy garáže. Ako sme ju dostali odtiaľ s manželkou, to nebudem opisovať, len toľko, že nám to trvalo asi hodinu. V tom momente, keď sme ju chytili, som nevedel,

kto je šťastnejší. My, alebo ona. A slzy v očiach sme mali aj my, no neviem, či z vyčerpanosti alebo z radosti, že sme to zvládli.

Samozrejme, tá zvieracia láska materská trvá len určitý čas, u mačiek 2-3-4 mesiace. Mačacia matka sa osamostatní od svojich mačiatok a mladé mačky začínajú žiť svojim životom. Za niekoľko mesiacov 12-14 sa môže stať, že syn sa stane otcom dieťaťa svojej matky.

Pozorujeme tento "nenormálny" vzťah - matka a syn a ich deti mačacie. Keď sa to opakuje viackrát - že nepríde do toho chovu nová "krv" zistíme, že tie mačky majú rôzne nemoci alebo rôzne deformácie fyzické aj duševné. Nikdy by som nepovedal, že u mačiek sa môžu vyskytnúť jedince "duševne choré", ktoré by chovateľ alebo zoológ alebo zverolekár neoznačil za neschopné normálneho života. A my sme toto zvieratko sledovali, a nám to zviera pripadalo ako prítulné, nesamostatné, odkázané na pomoc, bolo prítulné ale bez "životných ambícií". Ako keby všetky mačacie vlastnosti boli odopreté, a len vlastnosti, ako prítulnosť a oddanosť boli silnejšie vyvinuté. Vtedy sme pochopili, že príroda im to vynahradí v podobe citového vzťahu a oddanosti k ľudským bytostiam. Keď to človek pochopí, zvieratko má vyhraté.

Jedna pani povedala: "Človek je človek, zviera je len zviera". V tejto vete je vyjadrené všetko. Človek - vládca prírody môže všetko. Človek môže všetko, môže zasahovať aj do zákonov prírody? Myslí si, že môže, ale kým v prírode nenastali zmeny, katastrofy, ktorých následky sa ťažko dajú odstrániť. Človek má moc zabíjať zvieratá? Vychovám - zabijem. A čo s mačkami a so psami? Rozmnožujem a vyhodím. "Stratil som ich" - hovoril môj známy, keď asi 6 mačiek dal do svojho auta a cestou "ich stratil". Kde je tu zodpovednosť? Voči sebe, voči zvieratú, voči ostatným ľuďom a voči prírode? Príroda ich jednoducho musí prijať. A čo bude s nimi? Možno, že ich niekto - človek - zastrelí, ako potulné zviera. Človek je človek, a zviera je "len" zviera. Ja by som z tejto vety odstránil slovíčko "len". Táto veta znie tak, že dajme človekovi čo je ľudské a zvieratú, čo zviera potrebuje. V tejto súvislosti mi pripadá názor druhej pani: "Pud je zvierací, a človek, ktorý má vyvinuté pudy sa dostane na úroveň zvieratá" (napr. sex). Človek, ktorý sa riadi prírodnými zákonmi, normálnymi etickými a inými zákonmi vie, že bez sexu nemôže byť život a bez lásky pud nestačí a bez lásky by neexistovali šťastné manželstvá a šťastné rodiny a šťastný život na zemi. A čo zvieratá? Cítia lásku k tomu druhému? Mačka ku kocúrovi a naopak? Alebo mačacia matka má lásku k svojim mláďatám? Keď ich pozorujem, u mačiek nie je len pud zvierací, ale tam musí existovať aj vyššia hodnota. Možno, že je to láska.

Myslím si, že najväčším darom v prírode je život a jeho "príčina" - sex. Myslím si, že nie je pravdou ako tá pani povedala, že sexom sa človek dostane na úroveň zvieratá. Opak. Ja si myslím, že sex bol "vymyslený" ako dar, aby bol život zachovaný. Samozrejme, že aj sex sa dá zneužiť, ako všetko, čo človek dostane. Záleží na tom, ako si človek uctí ten dar, ako si ho cení a váži, pre život svoj, a pre život rodiny. U zvierat je daný pudmi?

Náš chov je postavený na emocionálnom základe. Mali sme mačku - mačka mala malé mačiatka, tie dorástli a žili s nami. Mačičky odrastené, sa stali mačkami a kocúrmí a cyklus sa opakoval, tiež mali malé a tak sa celá mačacia rodina rozrástla do veľkej mačacej rodiny ... Keď to počítame, je to hra - hra naša, hra mačiek a hra čísiel. A samozrejme aj hra farieb. Farebné odtiene kmitajú, je to tiež hra prírody. Čo by bolo, keby neboli tie rôznorodé odlišnosti fyzické, i duševné, sa neprejavili aj vo farebnosti? Ja zastávam názor, že mačky tiež majú svoju dušu, a činnosti duševné sú riadené mozgom? Možno. Kto vie? Má mozog. A načo?

Aká je mačacia matka? Sú rôzne. Jedna je taká, druhá je iná a tretia a štvrtá - skrátka - ako matky z rodu homo sapiens. Nemám rád šablónovitost'. To znamená: matka je taká, a taká, a punktom. Bol by to veľmi pústy, šedý život, šedé nazeranie na život a vôbec na svet, keby sme nebrali do úvahy rôzne veci, možnosti, odchýlky i zmeny oproti normálu, keby sme postupovali ako v gramatike jazyka a sem - tam priznali výnimky z pravidiel. Bolo by to veľmi jednoduché a bolo by to veľmi nepresné. Prečo? Lebo život je trochu komplikovanejší a keby len spektrum nebolo tak rôznorodé, tak by náš život bol plošný a nič, vôbec nič by nemalo svoj zmysel. Ani veda, ani umenie, ani filozofia. Bola by len jedna teória a jedna prax. "To je tak, a nie inak". Ale život je predsa farebnejší a rôznorodejší a rozvrstvenejší, chvalabohu! A to je dobré, vytvára predpoklady, prečo je "nutné" žiť!

Prečo máte malé mačky? Prečo? Aby sme im mohli dať meno. Aby sme ich privítali, aby sme ich videli, aké sú, ako sú zafarbené, ako sú "pripravené" k životu, to znamená aj aké budú ich vlastnosti, atď. atď. Ale to sa ukáže až za niekoľko mesiacov. "Zabite ich". Predsa sú to zvieratá a vy ich môžete zabiť? Tak ich stav môžete redukovať a kontrolovať. Zabitím? Prečo nie, predsa sú vyvinuté prípravky, ktoré zabezpečujú sex aj u zvierat bez možnosti oplodnenia. Keď môžeme zasahovať u ľudí, prečo nezasiahneme u zvierat skôr, ako sa narodí?

Dá sa prirovnať mačka k človekovi? Dá sa. Každá mačka je individualita. Takže je ako človek. Každý človek je iný, každý človek je subjekt, ako každý kocúr, každá mačka. Jeden je individualista, druhý má rád spoločnosť a spoločenské hry a zábavy, tretí je intelektuál, a k tomu patrí aj intelektuálne chovanie bez toho, aby ten človek - alebo mačka - kocúr to "hral". Je to tak. A punktom! Niekomu je jedno, čo je, každé jedlo je jedlom i jemu, pretože je hladný a hlad treba zahnať jedlom. Pijem, lebo mám smäd a je mi jedno, čo pijem. A je to tak aj u mačiek. Jednej je jedno, čo zje a akú chuť má to jedlo, druhému zasa chutí viac to, ako to iné jedlo. Niektorí jedinci sú až labužníkmi.

Sú výroky, ktoré pretvárajú celé storočie, ba tisícročie. Môžu byť "len" tri slová, alebo jedna veta, alebo výrok, ktorý osloví každého, v každom veku, v každej dobe na každom mieste zemegule. Sú to večne živé výroky.

U ľudí - nie preto, aby boli iní, ale preto, aby to labužnícke jedlo vychutnávali "Ja nejem preto, aby som sa nažral, ale preto, aby som si pochutil". A je to tak aj u mačiek. Mal som

jedného kocúra, **Myslík** sa volal, a ten sa tešil na to, že budeme spolu "jesť". To nebolo žrádlo, ale jedlo. A jedli sme hovädziu pravú sviečkovú obalenú čiernym korením a vysušenú tak, že ten obal bol posypaný čiernym korením a celý bol čierny, a keď človek to mäso nakrájal, tak vo vnútri bolo svetlé. Mäso sa nakrájalo na tenké plátky, k tomu červené víno, nuž je to labužnícke "labutie jazero". Samozrejme, že ten "obal" patril mne a **Myslíkovi** to mäso surové, usušeným obalom ale vo vnútri mäkké, labužnícky dobré. Ocenil to jednak tým, ako to vychutnával a jednak gestom, ktorým "vyslovil" svoju vďaku. Potom sme ochutnali olivy a v tom okamžiku som necítil, že je ten stolovník u mňa, s ktorým spolu jeme, bol to "len" môj kocúr.

Chcel by som každého človeka osloviť, kto má mačku alebo psa. Chcel by som sa ho opýtať, prečo ho má? Chcel by som ho sprevádzať týmto textom, opýtať sa, či vie, čo znamená mať zvieratko, či vie, čo to obnáša, či vie, že zviera je živý tvor, ktorý potrebuje opateru a ktorý potrebuje dobré zaobchádzanie, či vie, že každé domáce zviera reaguje ako živý tvor. Či vie, že potrebuje stravu a vodu, že potrebuje miesto na život, i miesto na spanie, miesto, kde sa cíti dobre a k tomu lásku, lásku človeka. Aj ten zvierací tvor má právo na život, a nielen na živorenie, ale na dôstojný život a to nemôže si domáce zviera zabezpečiť samo, ale len ten človek, ktorý ho chová, ktorý ho má na starosti, v opatere. Keď ho človek chce mať, je to jeho povinnosť postarať sa a zabezpečiť mu všetky podmienky k životu, ktoré potrebuje. Keď to nemôže, alebo nechce, tak nech taký človek potom ani psa, ani mačku nemá, aby nebolo len týranie zvieráťa človekom. Nádherné sú výroky spisovateľov, vladárov, umelcov, vedcov, básnikov, ktoré sú bez hraníc, bez časového a priestorového ohraničenia a sú vždy platné, v každej dobe a vždy môžu osloviť každého človeka, žijúceho na ktoromkoľvek kontinente na tejto zemeguli. Jeden výrok, ktorý som už spomenul je od spisovateľa ... Antoine de Saint-Exupéry, čo vyslovil Malý princ na inej planéte, keď videl líšku a chcel ju pohľadiť. A vtedy mu líška povedala: „Princ, uváž si to, lebo keď ma skrotíš, budeš mať starosti. Budeme spolu, a to vyžaduje aj od teba, aj odo mňa určité záväzky". To som samozrejme necitoval doslova, lebo nie je správne vytrhávať určité vety z celku, ale tu ide o to, že ak niekto chce niekoho mať, musí si vopred uvážiť, či na to má, alebo nemá. A keď niekoho mám, tak s nim musím vydržať v dobrom i v zlom, v zdraví aj v chorobe a mať "silné putá" a vtedy si uvedomíme ten život, ktorý žijeme i keď je ťažký, predsa aký je nádherný v tej celkovej starostlivosti. Keď si vyberiem psa alebo mačku, je to

môj alebo moja, a ja sa musím oň postarať. A keď na to nemám po každej stránke - tak sa s tým musím zmieriť, že budem sám, a musím byť sám, lebo inú možnosť nemám.

Veľmi dôležité je nenudiť sa. Keď som sa nenudil, rozmýšľal som o tom, koľko ľudí sa nudí. Nuda je nenaplnený čas, ktorý žijeme. Keď som o tom rozmýšľal, napadla ma myšlienka, či mačka alebo pes sa nudí? Nie je nudou, keď človek odpočíva, keď si sadnem a som sám so sebou. Nuda je stav človeka nenaplneného činnosťou duševnou alebo fyzickou. Niekedy sa mi zdá, že sa nudia niekedy aj mačky. Nie je možné vždy vyplniť čas činnosťou. Možno, že nuda je stav organizmu, ktorý sa vzoprie proti "činnosti" a chce byť jednoducho v klude. Aj človek sa "duševne" nudí? A čo zvieratá?

"Veni, vidi, vici" - kto to vyslovil, bol prvý a tí, ktorí vyslovujú v rôznych súvislostiach, sú druhí a sú aj tretí, a tí už sú len plagiátori. V umení, filozofii a vo vede ten prvý je ten, kto by mal dostať uznanie a tí, ktorí tieto výroky alebo výskumy preberajú, možno sú zaujímaví len tým, že tieto názory šíria ale bez toho prvého "dotyku" s faktami. Prvý je prvý a ostatní sú len "masa" ľudí bez názoru.

Chcel by som rozviesť túto myšlienku. Mám jedného – syna, dcéru. Mám dvoch, troch atď. a čím sa zvýši počet, tým sa primerane líšia aj rozdielnosti a kvalita. Kvantitou sa mení kvalita. A tak je to aj s mačkami. Jedna alebo jeden kocúr je úplne iný, ako dve tri a viac a keď ich je tridsať, tak sa vytvára jednak medzi nimi vzťah a rivalita, a jednak vzťah človeka a mačky a vzťah mačky k človekovi.

Hrali ste sa už s mačkami? Malými? Veľkými? To je rozdiel, ako sa hrať s dieťaťom, či sa hrať s dospelým. V prvom prípade ide o hru ako takú. Vy to koordinujete a hru ovládate a dáte hre zmysel. V druhom prípade hráte s dospelou mačkou, kocúrom a v tomto prípade sily sú 1 : 1. Ani jedna strana nevie, čo urobí strana druhá. V hre je tá nedôvera. Nikdy nemôžete vedieť a predvídať zvieracie pudy a inštinkty a nikdy neviete, kedy sa váš miláčik prejaví ako zvieratá. Strčili ste ruku alebo prsty do tlamy mačky? Nikdy vám nepohryzie prst, nikdy vám neublíži a stačilo by tak málo. A neurobí to. A prečo? Človek má medzi mnohými zlými vlastnosťami jednu - zlomyseľnosť. Keď to použije, doplatí na to. Zvieratá zlomyseľnosť nemá. Zlomyseľnosť je ovládaná rozumom? A čo pud?

Veľkým byť - pocit voľnosti, pocit slobody. Veľkú budovu s veľkým bytom možno zmenšiť. Čím? Jednoducho. Chováme mačku. Mačka bude mať mačiatka. Mačiatka keď vyrastú, tiež budú mať mačiatka. A vy zistíte, že ten váš dom, váš byt je malý. Ale nikdy sa necítite utlačený. Tie živé bytosti vytvárajú iné dimenzie. Dimenzie životných možností iného života, než na aké sme zvyklí.

Hra mačiek

Pozorovať hru mačiek jednak je obrovský zážitok, jednak si človek uvedomuje, že mačky sú hravé, dravé a pohybove zdatné. Myslím si, že v ríši zvierat sú ojedinelé. Sledujete mačky, ktoré majú k dispozícii malú loptičku, okolo nej, alebo s ňou, sa hrajú mačky malé aj väčšie, je ich asi päť. Jedna sa zmocní tej lopty a ostatné pozorujú, akoby táto hra mala

svoje pravidlá. Tá, ktorá sa zmocnila lopty, odskočí s ňou, a potom ju obíde. Opustí ju, ale zároveň ju sleduje. Hneď k tej lopte skočí druhá, ktorá loptu zas dá do pohybu. Ale za chvíľu ju opustí, a skočí na ňu ďalšia a celú túto hru sleduje a aktívne sa zapojí do hry každá mačka až kým sa lopta neodkotúľa za skriňu, a tak hra skončí a zároveň aj zábava. Pre mačky hra a zábava končí a pre vás zas končí zaujímavé pozorovanie.

Žrádlo, krmivo, jedlo pre mačky. Nieкто si myslí že mačka sa postará sama o seba, že jedlo, žrádlo pre mačky je druhoradá vec. A je to omyl, s ktorým sa stretáme u tých, ktorí majú mačku len tak. Len tak, alebo preto, aby chytala myši, alebo len tak na doplnenie živočíšneho stavu. Ten, kto chová mačky pre potešenie alebo pre chov, alebo pre výstavu, dobre vie, že mačka, ako živý tvor potrebuje svoju stravu. Stravu pestrú, stravu, ktorá jej dá všetky predpoklady k tomu, aby bola zvieratom zdravým, odolným, krásnym. Keď prelistujete odborné knižky, veľkú pozornosť venujú problematike jedla, stravy. Výberu, aby bola pestrá a aby obsahovala vitamíny, živiny, ktoré organizmus mačky potrebuje. Je to omyl, keď si nieкто myslí, že mačke stačí mlieko a odpad z kuchyne. "Je to škoda vyhodiť, nevyužiť" hovoria často, ale mačka by bola iná, keby dostala mäso alebo hodnotnú stravu. Nieкто vyslovil názor, že je to hriech dávať mačke šunku alebo mäso dobrej kvality. Je to rovnaký názor ako ten, že škoda dávať do sekanej prvotriedne mäso, lebo "keď je zomleté, je to jedno, aké mäso tam je. A je to obrovský omyl".

Keď sme kupovali vnútornosti, srdce, ľadvinky, pľúca, jazyk z bravčového alebo hovädzieho dobytká, sme ukladali do mrazáku tak, aby to vytváralo "výtvarný objekt" a tak sme užitočné (kŕmenie a príprava) spojili s našou výtvarnou činnosťou. Manželka a ja sme pred kŕmením vybrali zmrznuté "objekty" z mrazáku a kochali sme s tými tvarmi a farbami, a niektoré sme odfotovali. Bolo to zaujímavé spojenie - výtvarné a užitočné. To prvé sme ocenili my, to druhé ocenili mačky ako dobrú stravu. A po žrádle nasledoval ten krásny pohyb, 30 mačiek sa začalo lízať a bezstarostne oblizovať ako neodmysliteľnú činnosť po dobrej strave. A vtedy sme si uvedomili, že to je umenie - umenie prírody, ktoré sa nedá prekonať. U mačiek je fascinujúce to, že každá mačka je iná, každá mačka má svoju osobnosť, že každá mačka má inú tvár, ktorá je prispôbená veľkosťou a tvarom hlavy, osadenie a veľkosť uší, očí a nosa. Oči, uši a nos určujú vonkajší charakter mačky. Vnútorň charakter je zložitý a trúfam si tvrdiť, že psychika mačky existuje. Predsa by neexistovalo toľko rôznych udalostí od staroveku, stredoveku, v rôznych krajinách až do súčasnosti. Prečo mačky? Mačky záhadné a nevypočítateľné ešte neprebádané a vždy sa môžu stať nepredvídané situácie. Nebudem hovoriť o tom, že mačka niekomu odisla, stratila sa, a po niekoľkých týždňoch sa vrátila, alebo bola mesiac "zamúrovaná" a keď ju našli žila, zachránila sa tak, že kvapky vody a jej húževnatosť a ktovie čo ešte (jej mňaukanie, ktoré sa zdajú niekedy rozoznať, či ide o výkrik, alebo o inú formu "výpovede".) Tu sa chcem zastaviť a trochu rozobrať jej

schopnosť "reči". Mačacia matka "hovori" so svojimi mačiatkami, privoláva ich, napomenie ich, vynadá im a ja sa len čudujem nad tým, ako je možné, že tie sú len 14-denné a riadne rozumejú tej mačacej reči, ktorú matka vydáva vo forme rôznych zvukov.

No a samozrejme by sme mohli hovoriť o mačkách, ktoré sa dorozumievajú so svojim pánom, človekom chovateľom. A človek so svojou mačkou? Ohromnú silu majú mačky v hlave. Keď si nedáte pozor a pijete labužnícky kávu, pritúlená mačka hlavou vám vyrazí z ruky šálku, alebo aspoň vás poleje a zistíte len ten vyliaty mok na celom tele. Čo urobíte? To nechám na vás, na vašu fantáziu a na každého, čo v tom prípade urobí. Mám to rozpísať? Hádám netreba. Tou hlavou vás môže privítať, keď ste v jej blízkosti. Buc - buc!

Láska človeka k mačke, láska mačky k človekovi

Prečo potrebujem mačku alebo psa? Myslím tým človeka, ktorý hľadá niečo, čo nedostane od ľudí, ale hľadá to v živých tvoroch, ktorou by obohatili jeho život, alebo by mu dali duševné uspokojenie. Ale tu je nutné pristupovať tak, ako pri hľadaní partnera, partnera, ktorý by bol na celý život, bez toho, aby človeka neznervózňoval, neroztrieštil jeho záujmy, ale doplňoval jeho schopnosti a vytvorili spolu jeden celok, harmonický a vyrovnaný. To platí aj o zvieratách, ktorých chceme mať okolo seba, s ktorými chceme spolu tráviť život a s ktorými chceme rozdeliť svoj drahocenný čas a mať nielen radosť, ale aj povinnosť k tomu tvorovi, ktorý má tiež svoje vlastnosti svoje prania a právo na vlastný život.

Mačky - matky majú svojich obľúbených - miláčikov. Viac sa im venujú, materinskou láskou nešetria. Je to tak aj u ľudí? Asi.

Je zaujímavé sledovať ľudí, ktorí majú radi psov, ľudí, ktorí majú radi mačky a ľudí, ktorí ich alebo "nepotrebujú" alebo ich z rôznych dôvodov odmietajú. Zistil som, že človek, ktorý má rád mačky má aj zmysel pre krásu, zmysel pre estetiku a cit, no v neposlednom rade sú to ľudia, ktorí nemôžu byť egoisti a netolerantní. Lebo mačka si vyžaduje slobodu, svojbytnosť a tolerantnosť od ľudí. Mačka je bytosť, ktorá odmieta poslušnosť, odmieta poddajnosť a odmieta "drezúru". Odmieta v tom zmysle "to musíš", "to nesmieš". Ona určí, čo chce, čo dovolí a čo je jej "proti srsti". Stane sa, že si ľahne k nohe paničky alebo pána, na koberec, nezávisle na nich, ale najradšej si sadne alebo si ľahne na kreslo, pohovku alebo komodu, aby z výšky mala dosah na ovládanie svojho okolia vrátane ľudí.

U majiteľov psov je to trochu iné. Pes je miláčik, alebo mohutný strážca domu a majetku, pritom oddaný svojmu pánovi. Pán je naňho hrdý a hrdý je aj on na svojho pána. To je

určite väzba. Ja som pre teba a ty pre mňa. A vytvára sa medzi nimi určitý vzťah, "zákon", ktorý musí rešpektovať aj pes ale aj pán. Pri nerešpektovaní tohto "zákona" sú narušené vzťahy a dôsledky by si mal domyslieť každý človek.

Keď ste u zverolekára, môžete sledovať ľudí, ktorí prichádzajú k nemu svojimi "miláčikmi". Človek, ktorý má psa, je sebedomý a táto sebedomosť je znásobená vzácnosťou plemena. Nemusí byť ani najväčší, aj malý čínsky pes ... dáva svojmu majiteľovi dostatočnú sebadôveru, i keď sa vmestí v objatí do jednej ruky. Psi si ani nevšimnú tú ...

A mačka? Neverím tomu, že by sa dalo definovať určité plemeno po stránke povahy. Podľa môjho názoru a pozorovania, každá mačka a každý kocúr má odlišnú povahu. Povaha môže byť dedičná ale aj získaná výchovou. Na povahu každého jedinca aj človeka pôsobí aj prostredie. Sú ľudia, ktorí nemôžu žiť bez spoločnosti ľudí, a naopak sú takí, ktorí sa uchýlia do samoty, sú to samotári. Také jedince nájdeme aj u mačiek. Aj také mačky, ktoré majú radi spoločenský život, i také, ktoré sa boja a radšej sa zdržiavajú mimo tohto spoločenstva mačiek

Na túto otázku: prečo máte mačky som nedostal nikdy jasnú odpoveď. Jední sa hanbia za to, že mačky majú, iní hovoria, že preto, aby chytali myši. A pani, ktorá má mačku preto, lebo má ju rada, ju schováva pred ľuďmi, aby ju neohovárali z toho, že sa stará o mačku a sama by potrebovala pomoc. Zbytočne utráca za pokrmu pre mačku a pritom ona sama si "odtrháva od úst". Aj takúto vetu som počul: "Dávate mačkám a koľko detí a ľudí hladuje". Toto vyjadrenie je "vytrhnuté" z kontextu myšlienok a z kontextu života. Ja mám na túto myšlienku dosť tvrdú odpoveď. Kto má dieťa, nech sa stará oň, a kto má zviera, jeho povinnosťou je o to zviera sa postarať. Je to moja vec, či mám jednu mačku alebo tridsať, samozrejme im musím zabezpečiť k životu potrebné podmienky. Nielen jedlo, ale aj prostredie, ktoré im dáva domov, kde je zaručená sloboda pohybu a pocit istoty.

Príroda je nevyspytateľná! Chceli sme obstaráť zdatného kocúra, ktorý by "oživil" náš chov. Zdatného, zdravého, aby "zafarbil" náš čierny, biely, čiernobiely, strakatý chov nejakou žemlovitou farbou. A výsledok? Na pohľad je to zdatný jedinec, krásny, dvojfarebný, biely a žemlovitý, no, čo sa týka sexu, je to asi pedofyl. O mačky záujem nemá, a celý deň naháňa malé mačky, hlavne malých kocúrikov. Časom sme zistili na ňom čierny fľak asi 2x2 cm. Je to trojfarebný kocúr, aj keď tretia farba je malá. Kocúr v takom prípade nemôže mať potomka.

Žiadne zviera sa nemôže hrať tak, ako mačka! Videli ste sa hrať 15 mačiek naraz? To je pôžitok! To by ste neverili, keby ste to nevideli. Ja mám to šťastie, že to môžem vidieť, pozorovať, vychutnávať, obdivovať a tešiť sa z toho, čo dokáže príroda. Pohyb a dokonalosť pohybu. Kam sa "hrabe" ľudský organizmus, ľudské telo a ľudské možnosti pohybu.

25.4.2002

Moja dilema. Napísal som to, alebo nenapísal, len som to chcel písať, alebo ani nechcel, a predsa som niečo uviedol? Je to zaujímavé, zábavné, alebo fádne? Niektoré veci poznáte a nemusíte o tom ani čítať, ani písať. A sú veci, ktoré síce poznáte, ale rád si prečítate o tom niečo, aby ste si rozšírili svoj obzor. Sú veci zaujímavé, menej zaujímavé. No bohužiaľ taký je život. Sledujem mačky niekoľko rokov. Je to časový priestor, v ktorom sa opakujú veci, niektoré veci môžem potvrdiť, alebo vyvrátiť a niektoré sa za určitý čas menia. Včera to bolo tak, dnes je inak. Ale to sa stáva aj v živote človeka. Teraz som pozoroval dvoch kocúrov. Pacíka a Sonyho. Ten prvý má 10 rokov a ten druhý má dva roky. Starý a mladý. Obaja bojujú o svoj rajón - dvor, celý dom a celý byt. Samozrejme, že obaja značkujú. Všetko. Aj nás. Nevie, komu patrí viac, ale si myslím, že som tak napol 1:1. S oboma som "kamarát" a zároveň "pán": Musím mať rešpekt, a hlasité slovo je vždy rešpektované. Títo dvaja kocúri začali do seba dobiedzať. Začalo to veľkými mačacími výkrikmi, odhodlaní sa do seba pustiť a biť, a zvíťaziť a tak dokázať, kto je pánom "revíru". No a stalo sa to, čo som nečakal. Medzi kričiacimi a zúriacimi kocúrmami sa naraz objavila mačka, t.č. matka malých mačiatok a svojím čelom a hlavou znemožnila bitku rozzúrených kocúrov. Na druhý deň sa to opakovalo s tým rozdielom, že medzi kocúrov sa dostali dve mačky, jedna jedného, druhá druhého "znemožnila" k útoku. Keď to nevidím, neuverím!

Spolupatričnosť

Kto to nepozná, musí byť strašne sám. Bez bytostí, bez živého tvora, bez lásky. A ten život stojí za prd! ...

Život a smrť

Lekár gynekológ má králikov nie pre potešenie, ale pre stravu. Vychováva - a zabije. Pre jedlo. Tento gynekológ ako môže pomôcť životu? Narodenie dieťaťa, keď pred tým zabil králika? Síce zviera, ale živého tvora, o ktorého sa staral. Život "dáva" a život "berie" - je to len rutina? Je to len profesia a nič viac? Kde je hranica medzi živým tvorom a živým tvorom - človekom. Prečo sa môže bez hraníc zabíjať zviera? Bohužiaľ vidíme aj zabíjanie ľudí. Na niečo sa príde, na niečo nie. Mám obavu, že ten gynekológ keď drží narodené dieťa, aby si ho nespľietol, že je králik. A možno by sa nič nestalo! Len etika a morálka a ľudskosť voči iným je narušená. Voči ľuďom. A čo voči zvieratám? Som otec, som matka - keď nám sa narodí dieťa a bude mať veľké uši, ten gynekológ si ho nepopletie s králikom? Ktovie!?

"Vím, že 90% ľudí na zemi neví, čo je kočka! Někjak vypadá, někjak ji zařadit do skupiny zvířat, ale jaká je, jak se chová, jaká je ke člověku, a jaká je "duševno".

Máte pocit, že niekto vás miluje. Živý tvor. A nemusí byť ani človekom. Stačí, keď je to mačka alebo pes. Tieto zvieratá prejavujú svoju lásku nie kombináciou čo za to. Čo za lásku? Ale lásku za lásku. Bez výpočtov. Bez toho, koho, ako a kedy? Teraz. Teraz Ťa mám rád. A zato nič nechcem, len pohladenie a opätovanú lásku. A ty ako človek, môžeš to pochopiť? Možno áno, možno nie.

Inštinkt a rozum

Keď sa riadite inštinktom, tak zachránite seba, a keď sa riadite rozumom, tak zničíte svet!

Ja si myslím, že žiadne iné zviera sa nevie tak hrať, ako mačka. Vlezie pod koberec, pod deku,, pod obrus, a vytvára neobyčajné, nepredstaviteľné plasticko - kynetické "obrazce". Tá hravosť a dôvtipnosť u mačiek je pozoruhodná a myslím si, že v živočíšnej ríši skoro ojedinelá.

Čo je prehra života? Prehrám, keď ma otrávia? Či je to prehra? Kto z koho, ubránim sa pred tým, kto by ma otrávil? Ako sa tomu môžem ja, ako tvor, živočích zabrániť? Je to v možnostiach pudu, alebo rozumu? U toho, kto používa otravu nie je rozum, ani pud, ale je to sadizmus. Dá sa tomu sadizmu zabrániť? Veda, technika, umenie. Veda pohltí techniku a umenie? Technika pohltí umenie a vedu? Umenie pohltí vedu a techniku? Kiež by!!!

Mačka obkresľuje, kopíruje svoju osobnosť podľa jej majiteľa - výtvarníka, herca ...

"Určiť pravidlá hry"

Človek si myslí, že on môže určiť pravidlá, a jeho musia rešpektovať všetky zvieratá. Predsa on je s veľkým O, je jediným tvorom, ktorý je najsilnejším a rozumom obdarený - a len niekedy si uvedomí, že človek nemôže určiť "pravidlá hry" - nemôže podmaniť svet zvierat. Medzi človekom a zvieratom musí byť nepísané pravidlo, obojstranná "dohoda". V

opačnom prípade sa môže stať, že človek doplatí na svoj namyslený precenený stav nad zvieratám. A keď to človek zistí, že to nie je tak, spravidla je už neskoro. Doplatí na to.

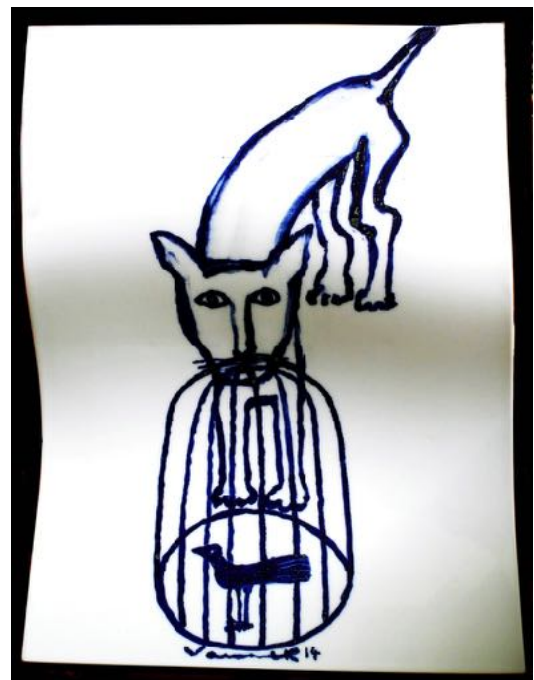
Nádherne zistenie :

- a) zvieratá morské - vodné - podzemné
- b) zvieratá na zemi - domáce a neskrotené
- c) zvieratá nad zemou - vtáci. K človekovi je najbližší živočích domáci - pes a mačka.

Je koniec decembra. Naše mačky akoby sa zobudili a "stratili hlavu" - ako sa hovorí o zaľúbených ľuďoch. Ony mačky - sú nositeľkami a iniciátorkami ľúbostných akcií - sexu. Každá sa plazí na zemi, každá si vystrkuje zadok, každá mačka chce byť iniciátorkou sexu. Máme päť mačiek a dvoch kocúrov, ktorí ťažko vládnu nad požiadavkami kočiek.

Zvláštny pocit je očakávanie malých mačičiek. Stále a netrpezlivo pozeráme na malé slepé živé stvorenia. Aké budú? Ako výtvarníka ma zaujíma farba, zafarbenie a neskoršie to už o pár mesiacov "duševná kvalita". Keď volne žijú mačky, nie je možné počítať s určitou genetikou - otec - matka. Tu je nemožné určiť otca, keďže v tej komunite je niekoľko kocúrov, ktorí sa striedajú pri párení a to trvá niekoľko dní. Ktorému kocúrovi sa podarí oplodniť mačku, to je otázne.

Boli sme na sympóziu v porcelánovej fabrike, dvadsať výtvarníkov, dvadsať jednotlivcov, dvadsať krát dvadsať nápadov. Od rána do večera. Dva týždne. Úmorná práca. Sústreďenie od nápadu až ku konečnému výsledku. Urobiť, vyformovať, sušiť, 3x páliť, glazovať, farbiť, zlatiť a hotovú vec vystaviť. A večer. Večer na pivo! Tam človek príde na iné myšlienky, poprípade každý podľa svojho naturelu pristupuje k svojej reprezentácii nie ako umelec, ale ako človek. Človek, ktorý má doma svoje záujmy, s ktorými môže reprezentovať (rečami) alebo sa vyťahovať. Sedíme pri veľkom stole, máme pred sebou pivo ako dopingový nápoj k svojmu vyprávaniu. Vtedy sa mi zdá, že sa podobáme mačkám. Jeden vedie monológ a ostatní načúvajú. Večer tu človek hovoril o svojom

kocúrovi. Keby jeho kocúr o tom vedel, určite by mal radosť z toho, čo všetko o ňom chválenkár hovoril. Pivo za pivom a po piatom pive a dvojhodinovom rozprávaní jeho kocúr už v očiach počúvajúcich vyzeral ako lev, ktorý ovláda všetko, krajinu, vtáctvo, živočíšnu ríšu, no skrátka všetko. Nikto z nás sa nedostal k slovu, dopili sme posledný dúšok piva a ten náš rečník nás potom viedol ako plejádu mačiek a kocúrov, ako vodca dominantného postavenia. Na druhý deň som sa ho opýtal: „ ten tvoj kocúr, keď je tak naj-

naj ... má aj potomkov tak zdatných, atď..?" Dostal som stručnú odpoveď: „Je vykastrovaný“. A ja som dodal: „Je kastrátom, takže všetky tie kocúrove činy v tom momente sa rozplynuli“.

Opice - napodobňujú človeka. Jeho pohyb - sú napodobňovateľmi, čiže plagiátormi. Čo vidia, to napodobňujú? Sú plagiátormi! Mačky nepotrebujú nikoho napodobňovať. Sú svojské. Sú mačkami. Sú originály!

Keď máte psa, mačku, alebo domáceho potkana, tak je majiteľ psa aj trochu pes, majiteľ mačky je tak trochu mačka, trochu potkanom sú majitelia domácich, vyšľachtených potkanov. Keď som videl majiteľku potkanov a okolo nej tých vyšľachtených potkanov, mal som pocit, že by som mohol s kľudným svedomím ich zožrať - ako môj kocúr. A nevadilo by mi, že sú vyšľachtené. Ba práve naopak.

Pokora je vlastnosť, ktorú musíte mať, keď chcete mačku. Bez pokory nikdy mačku nemôžete mať.

Viete, čo je prítulnosť? Prítulnosť človeka, prítulnosť zvierťa, milovaného tvora? Pritúli sa a vy cítite jeho tlkot srdca, jeho prítomnosť a oddanosť. Je to úžasné. Nič na tom zvierati nevadí. Nevadí nám jeho zvierací pach, jeho chovanie, jeho samozrejmé správanie - výkaly. U človeka, aj u toho najbližšieho, keď nemáte lásku - nekonečnú lásku, vám vadí jeho (jej) ... i blízkosť, čo moja matka nazvala: "zvieracie činy, zvieracie pudy".

Mal som problém niekomu vysvetliť, hovoriť aj u zverolekára o tom, že mačka má problémy - s čím? Nadýchaním, sraním, chcaním. Ako to povedať? Ľudsky, inteligentne, decentne? Myslím si, že tieto veci patria k živému tvorovi a je to jedno, či hovoríme o vylučovaní alebo o močení ako o fyzickom uvoľnení moču. A o vylučovaní je to - čo? Hovno, alebo slušne povedané – výlučok, výkal?

Ľudia, ktorí majú radi mačky, sú:

Ľudia, ktorí niečo v živote dokážu

Ľudia, ktorí majú v sebe pokoru,

Ľudia, ktorí majú nadhľad,

Ľudia, ktorí nemajú byť vždy prví, ale predsa sú

Ľudia, ktorí nemusia za každú cenu ...

Ľudia, ktorí sú citliví,

Ľudia, ktorí sú vyrovnaní,

Ľudia, ktorí majú radi estetiku, farebnosť a krásu prírody,

Ľudia, ktorí majú radi nehu a lásku,

Ľudia, ktorí sú tolerantní.

Keď nemáte psa alebo mačku, domáce zviera, nie ste celým človekom! Ste len poločlovekom!

Čo je život?

Prídem na svet nechceme, a ten život mám pred sebou. A čo s nim? Prídem do určitého priestoru, do určitej komunity (rodiny), v určitom čase, storočie, rok, mesiac a deň. Priestor - mesto veľké, malé, dedina, usadlosť, atď. To všetko musí pôsobiť na mňa, na moje city, na moje vonkajšie aj vnútorné pocity. Na môj imidž. Či ako dieťa som na perzských kobercoch, alebo na piesočnatom podloží. Či ma obklopuje bohatstvo - umenie a krása, zlato a myrha alebo prievan z prirodzených odpadov - močoviek a (hovna.).....

Černá kočka má asi zvláštní "poslání" (Olga Vaneková).

Zaujímavé slovo: "poslanie". Je to opravdu na zamyslenie!. Mačka - poslanie. Od Koho a s Kým?

Mačka + človek = spolupatričnosť!

20 mačiek + človek = súdržnosť.

Zaoberal som sa s otázkou: mačka sa nudí alebo je pre ňu nuda neznámym pojmom? Nudiť sa? Pozerať sa do blba? Sedím a nič nerobím. Nerozmýšľam - nemám s čím - nemám rozum!". Je to tak? Alebo inak? Je zaujímavé, že nás vždy niečím prekvapia. Aj tým, že "rozmýšľajú"!

Motto: Človek zbožňuje mačku, alebo ju nenávidí!

Túto knihu píšem pre tých, ktorí majú radi mačky, aby:

1. sa nebáli to priznať, a

2. aby prostredníctvom tejto knižky sa dostali bližšie k nim.

Moje životné krédo: Človek má byť človekom a zvieratá zvieratami

Ten náš kočovný život

... aj **Micka**, ktorá síce využila možnosti, ktoré sme jej poskytli. Dlhé hodiny pospávala na hebkých miestach. Na gauči, na kresle alebo na koberci. Ale nikdy nebola a asi nikdy necítila byť len domácou mačkou, zostala naďalej slobodnou a samostatnou od nás nezávislou. A kedy sa okotí a kde? Manželka síce jej pripravila kôš, pripravila miesto na balkóne, aby nemusela byť odkázaná na nás. Ale ona sa okotila niekde inde, v pivnici alebo v miestnosti pod poklopmi, kde vedú kanalizácie a ústredné kúrenie a vodovodné rúry studené a teplé, v miestnosti, kde je šero a pomerne ticho. Keď sa objavila, videli sme, že štíhla a hladná sa nažrala, ihneď odišla. Materinský pud ju nútil byť pri jej nevidiacich a neohrabaných tvorčekoch..

Čo by ste ľutovali, čo ste neurobili v živote?

Položil som túto otázku jednému bačovi, ktorý v horách mal svoje "sídlo" - kolibu s košiarom a ovcami. Čo? A hlboko si vzdychol, vzápätí sa nadýchol čerstvého vzduchu, potiahol z dymu svojej fajky, pobafkal fajočku, a potom sa zas zahľadel do vypúšťaného dymu fajky, dym sa pomaly rozprestieral nad nami. A v tom ohromnom tichu bolo v bafkaní "počuť" jeho myslenie ... za hodnú chvíľu, po treťom nadýchnutí vyslovil svoju odpoveď. „Čo by som ľutoval?... že som neurobil v živote?“ A tu je jeho odpoveď: "Keby som dakedy nevydobil ani jednu ovcu" - a jeho hlboký výdych sa predral a on sa pokojne rozhliadal po ovciach, pasúcich sa v stráni krásnej krajiny...

A čo by som hovoril ja? Keby som nepoznal mačky, a nesnažil sa ich chápať?

Rozlejem farby na papier, umožním im pohyb, dotyk jednej k druhej, alebo prikrývanie a kochám sa výsledkom. Takisto chápem v prírode rozmnožovanie mačiek. Čierna, biela, žemľovitá, trojfarebná, chlpatá, dlhosrstá, krátkosrstá, nakoniec čakám výsledok ako výtvarník a kochám sa rôznorodosťou zaujímavosťou, ... čo všetko vytvorí príroda. Určite mi budú oponovať odborníci, ktorí úzkostlivo dbajú na čistotu rasy. Krásu vidia v rasovej kráse. Aj to sa mi páči. Ale neutratím mačku vtedy, keď nemá dostatočne vyvinuté to, či ono, pre nejaký telesný nedostatok, ...keď nemá takú hlavu, zuby, nohy, dĺžku chvosta, osadenie uší, kostru vyvinutú do takej krásy, ako vyžadujú normy pri odborných prehliadkach, pri výstavách. Ale mi to pripadá tak, akoby prišiel nejaký obor a nás, ľudí, by vybral a sortíroval podľa kritérií krásy a dokonalostí. Dokonalosť u ľudí je v niečom inom. V kráse a čistote ducha a v rovnováhe tela. A u mačiek? Majú dušu? Ktovie. Ale jedno je isté: že majú v sebe niečo, čo mnohí ľudia, vedci nechcú a možno ani nemôžu uznať, lebo vedecky môžem dokázať len to, že jedna a jedna sú dve.

Robím experiment. Celý život som "nepokojný" - vzrušuje ma nový a nový pohľad na veci, nové a nové spôsoby vyjadrenia a nové a nové prístupy k výtvorom v umení. A rovnako ma vábi experimentovať s mačkami a pozorovať ich v rôznych situáciách! Vždy

pristupujem k určitému experimentu u mačiek ako pozorovateľ - laik, ktorý nechce byť "zaťažený" profesionálnymi a vedeckými znalosťami, a pristupujem k experimentu s mačkami, ako tzv. nedeľný maliar alebo insitný umelec, ktorý nemá škrupule pri tvorbe, ako výtvarník - profesionál - študovaný a zaradený do určitého času a priestoru. Musím vytvoriť dielo, súčasné, odrážajúce dobu, v ktorej žijem a musím byť súčasťou trendu, ktorý vytvára doba a ktorým dobu my vytvárame.

Ja ako laik, môžem porovnať mačky, ktorým neuberiem možnosti "rozmyšľania" - lebo si môžem dovoliť aj to, že pri sledovaní mačiek môžem myslieť, že mačka nemá len pud, ale má aj niečo iné. Schopnosť mačaciu. Čo to znamená? Má zmysel pozorovať, má schopnosť niekoľkými spôsobmi overiť možnosti. Otvoriť dvere. Keď takto nie, tak skúsím ináč. Keď ani takto, tak - a "musím na to prísť". Čo to znamená? Nechcem prirovnať mačku k dieťaťu, lebo je to nezmysel. Cestovali sme spolu s jedným vedcom, ktorý pracoval ako vedec v oblasti zootechniky, výživy hydiny. Dali sme sa do reči, niečo ja o mačkách, niečo on o zvieratách a zhodli sme sa v názore, že zviera nie je len pohybujúci sa stroj, nikým nezriadený. Je trochu viac! A rozprával o pozorovaní orangutana, že ten pri pohľade do zrkadla pozoruje sám seba, a je to asi taký výkon, ako výkon päťročného dieťaťa. Ja by som si vzal päťročné dieťa do mojej kúpeľne, kde mačka pozoruje kvapkanie vody, každú kvapku padajúcu od kohútika do odtoku, a celý dej. Mačka je schopná pozorovať celú hodinu. Dieťa by odišlo hneď. Je to tým, že mačka nikdy nepríde na koreň vecí a dieťa áno? – Pochybujem!

Robím, aby mi neboli zbytočné moje ruky, chodím, aby mi neboli zbytočné moje nohy a rozmyšľam, aby mi nebola zbytočná moja hlava?

Poznám pána. Je hrdý. Je starší, ale hrdý. Nevie, na čo je hrdý. Možno len preto, že to je jeho povaha. A má psa. Psa, ktorého si vybral ku svojej hrdosti. Je to najväčší pes, mohutný, možno, že nemám pravdu, že je to najväčší zo všetkých psích rás. Je to bernardín. Krásny a hrdý. Možno, že je hrdý na svojho pána alebo tú hrdosť od pána prevzal, alebo ten pán je hrdý, že má hrdého psa. Veľkého a krásneho. A tento pán má manželku, ktorá nie je hrdá, nie je vôbec hrdá na to, že má hrdého manžela. A táto manželka nemá psa, ale má mačku. Kocúra. A kocúr či je hrdý, alebo nie, to neviem. Ale viem, že kocúr i keď nie je veľký ako bernardín, je voľnejší. Je voľný kedykoľvek sa mu zachce. Ide preč a nemusí ukázať, že je hrdý, a v podstate byť otrokom pána. Ale dojem je dojem - hrdo kráčame ulicou, nech na nás pozerajú všetci psi, a všetci majitelia psov.

Niektó má názor na istú vec. Tento názor má, keď sa pozerá na vec z určitého zorného uhlu a v určitej situácii, v ohraničenom alebo voľnejšom priestore. Keď pozoruje jednu vec, povedzme zviera, vždy to pozorovanie závisí jednak od pozorovateľa a jednak od

pozorovaného. Postavím akvárium s vodou, pieskom, rastlinami a dám tam jednu malú čiernu rybu (jej odborné latinské meno by som mohol uviesť, aby to pôsobilo odborne) ale práve tu o to neide. Pozorujem jednu čiernu malú akvárijnú rybkú. Druhý deň pridám do vody 10 či 15 ďalších. Pozorovanie bude určite iné, bohatšie, ale už nie je sústredené na jeden pozorovací objekt, ale na viac 11 - 16. Tretí deň pridaním ďalších 15 rybičiek už obohatím vodnú nádrž a pozorovaním zisťujem: prvá, jedna rybka sa stáva súčasťou kolektívu. Kolektív rýb svojim pohybom mení vodu, vegetáciu medzirybacie (toto som prebral zo slova - medziľudské vzťahy) vzťahy, a ďalší deň naplním akvárium rybami malými a čiernymi tak, že už vo vode ani nevidno iné, len čiernu "masu" - ani nerozoznám rybu jednotlivu, lebo ryba rybu kryje. A keby niekto chcel v tomto akváriu pozorovať a opísať pohyb a chovanie rýb, tak jednoducho by nebol schopný, lebo tá masa rýb by vytvárala nenormálne prostredie a znemožnilo by serióznym prístupom k pozorovaniu. Do tejto "masy" by som dal jednu dravú rybu, ktorá by žrala tie čierne malé ryby, tak by to pozorovanie zas bolo iné. Kruté. Za chvíľu by vo vode bola zdatná dravá ryba, a niekoľko malých čiernych rybičiek, ktoré ešte nestihla, nemohla, nezvládla zožrať. A z toho pozorovania môžem vyvodiť jedno: Príroda sama vytvára rôzne situácie, premeny, rozmnoženie, vyhynutie, vznik a zánik. Samozrejme, ak do tej prírody zasadím človeka, ktorý je "vládcou" a krutým ovládateľom, niekedy však nezvládateľom danosti prostredia, ten človek sa stáva ničiteľom prírody! Príroda sa vymyká z jeho rúk! V jednej krajine žije 200 mil. obyvateľov, panovník vyhlásil, aby každý občan denne chytil 5 múch. Za mesiac zistili, že múch síce nebolo menej, ale zahynuli aj vtáci a iné zvieratá, ktorým boli muchy každodennou potravou. A potom zasa vyhlásili zákaz zabíjania múch. V škole sme sa učili o vtákoch. O užitočných, a o tých, ktoré zničia úrodu, ovocie atď. Do tejto kategórie sme zaradili aj vrabcov. Ja som ich nenávidel. Tú nenávisť som dostal ešte v školských laviciach. Túto nenávisť som mal v sebe, a vždy som mal pocit, že musím niečo urobiť, aby som ich zabil, aby medzi nami neboli škodné bytosti. To isté som cítil u myšiek a potkanov do tej doby, kým som si neuvedomil, že tieto zvieratá sú tiež živé tvory. Samozrejme ich likvidáciu teraz už nechám na prírodu.

Chcel by som hovoriť o zraniteľnosti živých bytostí. Je človek - zraniteľný? Ako? Kedy? Psychicky a fyzicky?

Každému starému človekovi odporúčam, aby mal mačku, kocúra.

Iste to nebudú osobitné výdavky. Napríklad, ak nemá zuby, alebo aj keď má zubnú protézu, ale ani tak nemôže dobre rozhrýzať jedlo, potravu dobre prežúvať ako zmladi. Je nútený vyhadzovať. Kocúr mu pomôže k tomu, aby nevyhadzoval zbytky potravín, pomôže mu k tomu, aby potraviny v domácnosti spotreboval bezo zbytku. Ved' všetky tie kúsky, čo by inak len vyplával, môže kocúr zožrať, namiesto svojho majiteľa

spotrebovať. A kocúr si pochrumká, špicákom a zubami, zlikviduje aj tie kúsky s chrupavkou! A človek súhlasí, nebude už sám, človek sa dobre znáša so svojim kocúrom!

Jeden režisér ma oslovil: „majstre, čo teraz robíte?“

„Píšem“ Pozeral na mňa ako vyjavený, s vyvalenými očami a dodal: „to musí bolieť!“ Neviem, ako to myslel. Možno tak, že výtvarník by nemal alebo nemôže písať - lebo to nevie! A keď niekto niečo nevie – tak to bolí. A tento režisér ma priviedol k zaujímavému zamysleniu. Rozmýšľať o bolesti!

Bolí to, čomu nerozumiem. Bolí vypočítať matematický príklad, keď mi nie je jasný prístup, nepochopím postup. A čo ešte bolí? Aká je bolesť? Fyzická i psychická!

Fyzické bolesti cítim pri zranení, pri chorobe, pri únave.....

A bolesť psychická?

Keď stratím niekoho blízkeho, keď sa sklamem v niekom, kto mi je blízky, keď si "postavím niečo, predstavu, cieľ, veľmi vysoko, a to sa mi zrúti...

Cítim bolesť. Ale táto bolesť sa spravidla nerozrastie do neznesiteľných dimenzií.

A čo bolesť matky pri pôrode? Bolesť, ktorá je začiatkom radosti a neopísateľnej spokojnosti. A to je aj u mačiek. Niektorá to zvládne bez problémov, niektorá má problémy a niektorá bez pomoci človeka pôrod ťažko zvláda.

Čo je domáce zviera? Domáce zviera má svoju príslušnosť v dome.

Postavenie, alebo právo na dom alebo na domáce prostredie je dané človekom, majiteľom alebo obyvateľom domu, v ktorom je domáce zviera. Mačka sa neviaže, nie je fixovaná na dom, ale na domácnosť ľudí a môžem tvrdiť, že naozaj sa viaže na ľudí, na pána a paničku.

Niekedy sa zdá, že ona (mačka) určuje s kým a kedy a ako bude komunikovať.

Poznám 4 kategórie ľudí, ktorí majú mačku:

Prvá skupina sú ľudia, ktorí majú svojho miláčika (kočku alebo kocúra) a sú s ňou v závislom vzťahu, ktorý určuje skôr mačka než človek.

Druhá skupina ľudí majú mačky pri dome, majú ich ako živý inventár s určitým poslaním. Nech chytajú myši, môže robiť spoločnosť pri krbe, pri odpočinku. Či príde, a či nepríde - tak sa nič nedeje.

Do tretej skupiny patria chudáci, u ktorých mačky nesmú do domu, ostávajú len vonku

Do štvrtej skupiny patria tí, ktorí majú svoj chov. Chov na odbornej úrovni, majú o mačkách odborne vedené záznamy. Kedy sa mačka narodila, rodičovský pár, od ktorého mačka pochádza (pri zámernej plemenitbe), z ktorého vrhu mačka pochádza, či v tom vrhu bola prvá, druhá alebo tretia, tie ostatné mačky sú už mimo záujmu.

Mne táto kategória ľudí pripomína zberateľa obrazov, alebo sôch. Presne vie, od ktorého autora dielo pochádza a veľmi dobre vie, akú hodnotu má ten alebo onen obraz. Tá alebo oná socha. Bez toho, aby sa vytvorila medzi majiteľom a predmetom umeleckej hodnoty určitý vzťah.

Vzťah medzi chovateľom-odborníkom a vypestovaným jedincom určitého presne definovaného základnými charakteristikami: tvarom, srsťou, farbou, postavou a presne bodovanou hodnotou, je daný fiktívnou cenou mačky. Som na ňu pyšný, hrdý, celá rodina je okolo takého jedinca a od neho sa odvíja celý život, celé dianie rodiny. Keď sa blíži deň výstavy mačiek, tak sa všetko točí okolo tej udalosti, napätie, odriekanie, čakanie na výsledok a nakoniec možno i sklamanie. Cieľom je ale vytúžený úspech. Niekedy by sa zdalo, že šampión, ktorý má niekoľko medzinárodných uznaní, musí byť uznaný aj na tej danej výstave, na ktorej sa zúčastňuje. No, je to jasné - hovoria diváci, ktorí majú niekoľko sekúnd na každú mačku. Niekedy mám pocit, akoby tá mačka nemohla ani ospravedlniť ten môj pocit, že viem akú dá prácu, čo odriekania, koľko odbornej vzdelanosti a šikovnosti potrebuje chovateľ, aby mohol vychovať a udržať niekoľko rokov chov na tej úrovni, aby mohol vybrať jedinca, čo dosiahne titul, aby z jeho chovu pochádzal jedinec, ktorý je medzinárodným šampiónom.

Tu by som sa zastavil. Hovoríme o mačke, ako vyzerá, aké má fyzické vlastnosti, aké sú jej fyzické predpoklady atď, atď. A na tomto mieste sa vynorí otázka a čo duševné? Má duševno? Má mačka alebo pes duševné schopnosti? Čím rozozná pána alebo pani od ostatných ľudí? Čuchom? Zrakom? To by bolo asi strašne málo. Keby to bolo len tak, potom by nebolo možné si vytvoriť medzi človekom a zvieratom (mačkou) niekedy až tak vrúcny vzťah, takú nevysvetliteľnú náklonnosť obojstrannú, čo sa nedá ani vysvetliť, ani predom určiť alebo si to vypestovať. Ten vzťah musí vzniknúť. A možno, že je to láska, láska medzi človekom a zvieratom (mačkou, psom).

Ako zistíte, či je to mačka, alebo kocúr?

Manželka Olga hovorila na začiatku vytvárania našej "komunity", že kocúra pozná na prvý pohľad. Má väčšiu hlavu, ako mačka. Ale časom zistila, že hlava nerobí kocúra kocúrom. Z Izidora sa stala **Izidorka**, z Ferdýho - **Ferdinka**, z Albína - **Albínka** a Kedyho - **Keda**.

Je možné milovať mačku a zároveň kvet, kvetinku, zeleň a vegetáciu? Je možné milovať mačku a súčasne milovať vtákov? Papagájov a iných farebných spievavých krásavcov? Je možné milovať mačky a zároveň milovať aj akvarijské rybky a rybičky, pohybujúce sa krásky vo vode? Je možné milovať kvet a milovať ženu? Kvetom obdaruješ ženu, a čím mačku? Mačku obdaruješ rybičkou, vtáčikom, alebo biologickou stravou? A teraz sa

zastavme a doprajme mačkám slobodu a ich život a rovnako tak aj slobodu vtáčikom a rybičkám, aby mohli žiť v tom nádhernom súžití v prírode.

Filozofia človeka a filozofia mačiek

Má mačka nejakú filozofiu? Či má byť užitočná? Alebo má dané, aby len bola na svete. A konečne to závisí na prírode, na okolnostiach, na ľudoch, na šťastí alebo na nešťastí. Ako malé dieťa, nevedel som pochopiť, ako je možné, že niekto sa narodí v kráľovskej rodine, iný zasa v rodine chudobných! Vrtalo mi to v hlave, či je to spravodlivé, či nie. Narodím sa, a môj život je závislý na tom, kde sa narodím, akých budem mať rodičov, výchovu, možnosti, rozvíjanie talentu, atď.

A dnes takisto môžem hovoriť aj o mačkách. Či si to uvedomujeme, alebo nie, to je jedno, ale niektorá má v živote hýčkanie, lásku, maznanie atď., atď. ... a to či je pre ňu príjemné alebo nie. Či tá mačka, ktorá sa narodí v kôlni, nemá väčšiu slobodu? A tá sloboda sa vyrovná tomu všetkému o čo príde?

Takisto sa nedá povedať, že bohatstvo a prepych a všetko, čo s tým súvisí, je naozaj šťastím pre toho, kto nepozná nič iné. A chudoba ešte nemusí byť aj chudobou ducha. Ba naopak. A človek sám sa môže postaviť na svoje "nohy" a zaradiť sa do života.

ZOO – Rím – veľké zážitky

Manželka Olga vyrobila statickú elektrinu! Hurá! Nevieme síce čo s tým a ako skladovať a ako uchovávať a schovať, ale statická elektrina bola na svete! Keď hladkala mačku, jej srst' praskala a praskala, no bolo to ako skutočná energia. Ovšem od normálnej energie sa líšila tým, že bola statická. Kočka vydržala maximum 5 minút pózovať, no potom odskočila aj so vyrobenou statickou elektrinou. Ale to nijak nevyviedla manželku z rovnováhy a hladkala a hladkala ďalšiu mačku, a bolo ich 24, ktoré sa vystriedali behom troch hodín. Už všetko praskalo, všetko bolo nabité statickou elektrinou. Ešte že v tom čase neprišla žiadna návšteva ani telefonické volanie, a ani vodu nepustili z vodovodu, aby navzájom nespôsobili neplechu - voda so statickou elektrinou. Po rozrušení statickou elektrinou a nabití energiou aj dojmami sme sa ukludnili a mačky sa schovali pred nami, aby si oddýchli, lebo ktovie, kedy bude pokračovať výroba statickej elektriny? Srst' mačky!

Ľudská činnosť. Niekedy mám pocit, že to, čo robím, je zbytočné. Škoda času. Škoda energie, ktorú vyplytvám. Škoda každej premárnenej hodiny, každej minúty.

Človek

Človek Južnej Afriky (černocho) je iný, ako človek, ktorý žije v iných podmienkach, napr. Eskimáci. Ich spôsob života, štýl, chovanie a určite aj sex je iný, dané prírodou a životnými podmienkami.

Mačka a mačkovité šelmy sú rôzne, to sa nedá ani porovnať.

Láska. Milovať niekoho bez toho, aby som od neho požadoval protihodnotu možno len láskou. Milujem mačku a milujem ju so všetkým, aj s negatívnymi a pozitívnymi vlastnosťami, milujem bez toho, aby som vypočítaval výhody a nevýhody tohto stavu. Milovať, mať niekoho rád - to je stav? Stav duše? alebo je to prirodzený jav, ktorý sa dostaví v určitej situácii, alebo sa to vyvinie pri určitom vzťahu? Vzťah medzi jedným a druhým subjektom?

Mačka - **Cecilka**

Čo by ste chceli od života? Chcel by som mať toľko mačiek, ako hviezdy na nebi!

Mal som celý život pocit, že musím niečo robiť, aby to bolo vidieť. Mal som radosť, keď som niečo nakreslil, alebo vymodeloval, bolo to hmatateľné, viditeľné. Tie práce "neviditeľné", ktoré človek musí robiť, zdajú sa, ako niečo, čo sa opakuje a opakuje a nemá ani hranicu ani viditeľnosť. Je to práca okolo domu, okolo bytu, okolo kuchyne, pranie, atď., atď. V záhrade je viditeľný efekt v podobe plodov, ktoré sú ozdobou záhrady a pýchou pestovateľa, záhradkára. Tie "neviditeľné" a roboty sú tiež viditeľné, napr. umytie riadu - ale riady sa zas a zas používajú a zas ich treba umyť! Aj tieto práce majú "viditeľnosť".

Pozorovanie. Je to práca, pozorujem niečo, pozorujem s určitým zámerom, určitým ...

Sme otrasení

Romanko - 6 ročný kocúr, čierno-biely, krátkosrstý zomrel. Zrazilo ho auto Našli sme ho pri ceste. Je to hrozný pocit, keď stratíte niekoho, koho máte rád a nemožno ho nahradiť nikým a ničím. Je to strata toho jediného jedinca! On je nenahraditeľný, on s ktorým sme prežili 6 rokov od jeho narodenia, od mačiatka-kojenca, ktorý bol jediným čiernobielym kocúrom, čiernobiely ozdobou medzi škrvritými mačkami. **Romanko** a **Sveter** sa narodili v záhrade na klátoch, prvé naše mačky (kocúri), ktoré boli dvojfarebné (čierno-biely) a (páskovato-tigrovato biely - akoby na sebe mal sveter - preto jeho meno). Okolo nás sa hemží asi 30 mačiek a predsa ten jeden, len ten jeden nám chýba! Stratili sme toho, ktorého sme vidali 6 rokov každý deň. A ten, kto ho zrazil možno ani nevie, že spôsobil bolesť tým, ktorí ho mali radi ako toho, kto patrí do rodinného kruhu.

Mali sme návštevu. On, ona, moja manželka, a ja. No a samozrejme naša mačka, jedna z tých spomedzi ostatných (26-30) . Pohoda. A naraz akoby z čistého neba bác! Strašný smrad. Každý z nás sa na seba podozrievavo pozrel. No čo sa stalo? Naša mačička si prdla! A vtedy sa uvoľnila tá napnutá situácia, tá škrobená dôstojnosť a vypočítavosť každého pohybu a každého vysloveného slova. A potom začala ozajstná debata bezhraničná ...

Mačka má 7 životov ... dôverná hra slov.

Keď nikto, ak do svojich 65 rokov nevie, čo to je "teplý", ale keď zistí nenormálnosti, tak sa mu môže zrútiť celá životná filozofia. Touto knihou nechcem nikoho uraziť, nikomu siahnuť do svedomia. Sme tvorení slobodnou vôľou a svedomím. Každý robí čo chce, ale za svoj čin bude zodpovedať.

Nechcem uraziť nikoho, ale musím poukázať na "hru prírody". Na odchýlky od normálu, na ľudí "trpaslíkov" a až na ľudí s obrovskou výškou. Ani jeden, ani druhý nie je nadľudský tvor, je to len odchýlka od normálu.

A to isté môžeme vidieť aj u zvierat, u mačiek, žijúcich v skupine (30 a viac mačiek). V nich môžeme sledovať rovnako, ako u ľudí, aj odchýlku "duševnú". Mačku "blba", u ľudí hovoríme tomu mongoloidné dieťa, ale majú zvláštnu školu, zvláštny prístup, zvláštny život. U mačiek pozorujeme: máme jednu takú, odlišnú, ktorá sa menuje Tanier.

Talent nespočíva v tom, že niečo dobre nakreslím, alebo dobre urobím, ale je to zdĺhavá cesta, hľadám, kým nájdem sám seba.

Kardinál Richelieu: "Boh stvoril mačku preto, aby človeku umožnil maznať sa s tigrom!"

Chovatelia

Ako som už predtým hovoril, teraz sa vrátim, trochu ináč. Chovateľov by som zaradil do niekoľko skupín:

1. Odborníci, ktorí chovajú mačky pre chov, odborne vedú evidenciu celého rodu. Každá mačka má registrovaných rodičov a sú pripravené na výstavy. Títo chovatelia sa starajú o telesné aspekty, pozerajú na stavbu tela, na hlavu, na nohy, na srst, na chvost atď. Nechcem rozpisovať dopodrobna, lebo toto sú hlavné a najdôležitejšie údaje a časti odborných knížiek.
2. Mačku chovajú ľudia pre potešenie, jedného kocúra, ktorý ovláda celú rodinu. On sa stane stredobodom celého diania v rodine. Každý je naň hrdý a on to vie, ale myslím si, že on je hrdý na seba, že je taký, aký je. A možno aj to, že ovláda celú rodinu.
3. Ľudia, ktorí majú mačky preto, aby im chytali myši
4. My máme mačky, aby sme ich pozorovali (30 – 40 jedincov). Mačky aj kocúrov, v našom dome a byte, spolu s nami, voľne sa pohybujúcich bez toho, aby sme ich obmedzovali v pohybe alebo pri rozmnožovaní (sexu). Môžu robiť, čo chcú.

Mačky sú hravé, dravé, veselé, smutné, rozmazané, plaché, nebojácne, drzé, neposlušné, poslušné (niektoré), chytré, bystré, maznavé, žiarlivé, urážlivé.

Už som písal o Falší, ale nikdy by som nepovedal, že sú mačky falošné. Neverím a nikdy som nezistil u zvierat faloš. Keby existovalo falošné zviera, tak by sme ho mohli zaradiť na vyšší stupeň duševného vývoja. Potom by nasledovala vypočítavosť, a iné duševné danosti. U zvierat s kategóriou faloš nemôžem súhlasiť.

Keď niekoho máte radi, tak sa obetujete. My sme sa obetovali mačkám, lebo ich máme radi. Prečo? To je práve to, čo by som chcel v tejto knihe napísať. Pre nich, o nich ... atď.

Určite poznáte ten pocit, keď máte toľko myšlienok, toľko by ste chceli povedať, a z toho "chaosu" sa vám nepodarí "vysloviť" ani jednu poriadnu vetu. Chcete povedať to a ono, myslíte si, že sa to samé „rozuzlí“ a dostane správny spád, ako voda z vodopádu. Niekedy áno, niekedy nie!

Marienka a Ďuri onoho času zapríčinili, že už roky máme mačky. Máme toľko mačiek, koľko máme! A príčinou "chovu" bolo mačiatko rodu ženského a menom **Filoména**, ktorú priniesli ako dar. Pôvodne ju mali oni, ale keď sa im zašpinila koberec v izbe (že vraj „vysrala na koberec“), tak u nich už mačička nemala čo robiť a bola predurčená na darovanie. Dali ju do krabice, naložili do auta, kde bolo podľa môjho odhadu aspoň 38 - 43°C. Chúďa! My sme ju "vyslobodili", a znovu preniesli do života tohto odsúdeného malého živého tvora, ktorý má právo na život! Marienka, keď uvidela mačiatko v mojej ruke, tohto úbohého, vyľakaného, malého tvora, neviem z akého dôvodu vyriekla túto rozkazovaciu vetru: "Hoď ju do jamy" (Nebola to jama levova).

Keď sme ešte nemali mačky

a najmä nemali sme ich toľko, ako dnes, sme sa hádali s mojou manželkou Olgou o to, či mačky majú rovnaké tváre, alebo majú rozličné, asi ako ľudia. Či majú ináč postavené uši, formované oči, nos, ústa (tlama) a postavu, farebnosť, atď., atď. Samozrejme, že farebnosť je hrou prírody, prekvapením pre človeka, pastva pre oči a človek sa v nich kochá. A je to nádhera, keď človek skúma, keď má možnosť vidieť pohromade 30 - 40 mačiek! Hneď si môžem overiť, skúmať a mať istotu, že ... každá mačka má ináč formovaný nos, ináč postavené oči a ináč postavené uši, ktoré môžu byť väčšie, menšie, špicatejšie alebo menej špicaté, a takisto aj nos, malý, veľký, rovný, zaoblenejší, dlhý, dlhší alebo krátky, silnejší, alebo slabší ... Skúmali sme, či to nie je len zdanie, zafarbením, žeby farba spôsobila zrakový klam. Nie! Môžem s istotou hovoriť a tvrdiť, že mačky žijúce voľne a slobodne, ktoré nie sú odborne vyšľachtené a vedecky sledované, majú rôzne tváre, ako aj človek, ktorý tiež má oči, uši, nos a ústa, a predsa každý človek má svoj osobitný iný výzor. Každý človek je iný. Len sem-tam sa objaví dvojník, ktorý je podobný inému, ale len podobný a nikdy nie rovnaký, nikdy nie je totožný! To je zovňajšok. A povaha? Ešte s väčšou istotou môžeme tvrdiť, že každá mačka má svoju osobnosť, svoje osobitné JA. Myné je hovoriť, že je to len zviera, ktoré nemá ani cit, ani duševno, že nemá duševné pocity, že je to len zviera bez cítenia, a nič viac. Pozor! Je to omyl.

Pud a rozum

Deťom sa hovorilo "Vy ešte nemáte nervy". Ak my chceme mať nervy, odpovedali deti, ktoré ešte v tej chvíli nevedeli, čo to je mať nervy - alebo "strácam nervy". Nervozita, ktorá pochyťí človeka, vplýva aj na mačky. Aj mačky vedia byť nervózne. Atmosféra nabitá nervozitou, nepôsobí dobre ani na mačky. Ináč pokojné zvieratá, vtedy akoby nenašli svoj klud, akoby strácali "svoje nervy".

Moja manželka Olga hovorila: „Kočka se ti vykakala, keď ti zaslala celý byt? Anebo se ti počúrala, nebo udělala malou potřebu, když ti pochcala kredenc? Nebo ucpala celý odpad výkalem ve vaně?“

Pre čitateľov, ktorí sú zvyknutí na jemnejšie vyjadrovanie a vyhýbajú sa hrubosti, takúto "otvorenosť" vo výrazoch, by som odporúčal moju verziu vyjadrovania. Mačka sa vymočila, samozrejme na určenom mieste a vykonala svoju veľkú potrebu tam, kde je na to miesto vymedzené. Do misy so splachovacím zariadením a sprejovacím systémom!

Dlhujem mačkám

Musím vydať svedectvo o tom, aké sú mačky a čo sú mačky. Veľmi málo ľudí nemá dlžoby voči nim. Každý človek si myslí, že mačky sú preto, aby chytali myši.

A potom myslená otázka, načo sme tu na zemi my ľudia?

Aby sme ... zabíjali, burcovali, bojovali, ... A čo chceme mačkám prisúdiť, čo musia (chytať myši, zabíjať) a nechceme im dopriať žiť ako slobodné zvieratá, vychutnávať si život a dotvoriť úžasné dielo prírody. - Byť jej súčasťou?

Mačka je domáce zviera. Žije v dome, v domácnosti.

Je nezávislá, na človeku, ale pritom predsa je aj závislá, i na mieste, na tom svojom mieste pobytu.

Tvrdím: Celkom iste je závislá na človeku, bez

ktorého by ani žiť nemohla. Možno, že by si vedela sama obstaráť svoju obživu, ale bez človeka, bez jeho lásky a starostlivosti by žiť iste nemohla. Lebo potrebuje "výchovu". Ani človek bez výchovy by nebol tým jedincom, ktorému hovoríme človek. Nevedel by ani hovoriť, ale ani normálne chodiť.

Pohyb mačiek po jedle je najkrásnejšie kinetické umenie

Keď vidíte 20 - 25 mačiek, ako sa oblizujú, je to úžasný zážitok. Keby vydávali zvuky, bol by to zaujímavý koncert. Tak je to "len" koncert pohybu. Každý človek má svoj svet. Svet vonkajší a svet vnútorný - duševný.

Prostredníctvom zvierat chcem poznať ľudí

Pes alebo mačka môže byť priateľom človeka? Nevie, ale viem, že môže dať lásku - lásku zvieraciu - a to je iná láska ako láska človeka, je bez vedľajších úmyslov!

S inteligenciou sa treba narodiť - nemôže sa získať, ani za peniaze, ani štúdiom.

U mačiek je podobná situácia. Keď sa narodí inteligentná, tak inteligentná bude celý život. A keď sa nenarodí inteligentnou, celý život ju nezíska.

Mám rád neopakovateľné zážitky. Mám rád nestereotypné veci, mám rád, keď sa dejú veci nové a nepredvídateľné.

Preto mám rád mačky, lebo ony sú tí, čo vytvárajú vždy iné a iné situácie, sú živé tvory v neustálej činnosti.

Čo je život? My sme sa hrali na hru, kto odpovie viac možností. "Život je pes a my sme jeho šteňatá". "Život je diera, v ktorej sme od narodenia". "Život je obnosená vesta" ... spieval jeden z nás. "Život je obrátená strana smrti". "Život je opera s tragickým koncom", "Život je len náhoda ...".

"Pochcal celého Giotta" - vykrikla moja manželka Olga - keď videla celú mokrú knižku umelecky viazanú s farebnými reprodukciami, skvostne vybavenú. Dá sa povedať, že celá knižka plávala v moči ....

Ako slovo sa telom stalo, tak v tvorbe: myšlienka sa stala hmatateľným predmetom. Z myšlienky sa stal umelecký výtvor: socha, reliéf, kresba, maľba ... Nikdy som nepochopil a necítil radosť človeka, ktorý vypestuje nejakú kvetinu, strom alebo plody týchto rastlín. Len vtedy som chápal a mal úžasný pocit a radosť, keď som to sám skúsil. Pocit spolutvorcu.

Výtvarník zápasí sám so sebou, svojimi myšlienkami, názormi, filozofickými úvahami a tvorí.

Záhradník dopredu vie, čo zasadí - to vyrastie - záleží na určitých podmienkach. Zem, slnko, vlaha atď. Chovateľ mačiek: Mám mačku. Mačka má malé. Aké? To je prvá otázka, keď mačka - matka - ukáže svoje niekoľkokomínútové "výplody". Už sú živé, sú predurčené na život. Ten prvý moment, keď ich uvidíme je fascinujúci. Farebnosť a životaschopnosť. (Nikdy sme nemali mačky, ktoré by nemali sršť) - keď sa narodili.

Čakať. Čakať na plod, čakať na milú v určitom čase na neurčenom mieste. Čakať na určitú udalosť. Čakať na život, čakať na smrť. Keď matka čaká na svoje dieťa, ktoré nosí pod srdcom 9 mesiacov, žije v očakávaní - aké bude, ako bude vyzeráť - tisíce a tisíce otázok. A odpoveď nájde až časom.

Keď tvoríte, najprv je predstava, myšlienka, nápad. Potom tvorí proces, boj, zápas, nedefinovateľné premeny od myšlienky po hmatateľný výtvor, po hmatateľný výsledok tvorivého ducha s hmotou. A myšlienka sa stala hmotou. Krásna veta z Biblie, ktorá nikdy nebude prekonaná je "A slovo telom sa stalo".

Taký tvorí výsledok môže očakávať aj záhradník, keď ohromnou trpezlivosťou pestuje nejaký nový druh kvetín alebo šľachtí novú odrodu ovocia. Je to fascinujúci a vzrušujúci zápas, nepozná dni ani noci, a zápas sa zastaví na určitom bode. Na konci húževnatej práce, ktorá môže, ale nemusí byť korunovaná úspechom. A neúspech je začiatkom nového boja. Úspech je len čiastočným zadosťučinením za vynaložené úsilie.

Ďalšia veľká skupina človečenstva sa grupuje okolo zvierat - lepšie povedané okolo tejto skupiny, ktorá sa nachádza v jeho blízkosti. Človek je sám a preto môže vyniknúť. Vtedy

ma napadla myšlienka, že napíšem knihu o mačkách, o kocúroch, ktorí žijú s nami v našom dome, v ateliéri, v dielni, v kúpeľni, v byte a dokonca aj v spálni. Je ako armáda, v ktorej sú aj schopní aj neschopní, hrdinovia, aj bezvýznamní, sú medzi nimi takí, ktorí chcú vyniknúť ale aj takí, ktorí síce majú všetky predpoklady k výnimočnosti, ale radšej majú svoju nehluchosť a radšej chcú byť sami sebou. V tej armáde schopných a neschopných, ako poznáte toho pravého hrdinu, a možno tým hrdinom ovenčeným medailami je len dobre nacvičený jedinec, ovenčený šťastím. - Jedinec môže vyniknúť, ale môžu vyniknúť i jeho negatívne stránky. V tom množstve medzi rovnako oblečenými, rovnako zaradenými a v rovnakých podmienkach, jednotlivec ťažko vynikne. Ale keď je sám, môže byť, a mnohokrát aj je, stredobodom uprostred všetkých. Hovoril som o armáde ľudí, ale to isté platí o "armáde" zvierat.

My s našimi mačkami sme v zvláštnej situácii. Nie sme ani chovatelia, ktorí by boli chovateľmi jedného plemena, jednej rasy a tým sa venovať, tých vychovávať a sledovať. Sledovať ich vývoj, hlavu, zuby, chvost, kostru, nohy, váhu, skrátka všetko, čo s tým súvisí, aby boli schopné reprezentovať chov na výstavách mačiek. Nepatríme ani k takým ľuďom, ktorí majú iba jedného kocúra alebo najviac 3 - 4 mačky, a pre ktorých zadosťučinením je, že ich mačky sú okolo majiteľov, takže ich mačky patria spolu s ostatnými členmi do rodiny.

My sme s našimi mačkami tak, akoby sme boli ich otroci. Musíme všetko robiť pre mačky, všetko a po celý život. Sme v zajatí, v domácom väzení, v neustálom kolobehu okolo mačiek. So starosťami o to, čo mačky budú jesť, či majú zabezpečenú potravu aspoň na týždeň (t.j. 60 - 70 kg), sledovať ich zdravotný stav a vôbec sledovať ich život.

Verím - neverím

Verím tomu, čo vidím - čo nevidím, nemusí byť - vyslovil jeden človek a myslím si, že nebol ani prvý, ani posledný. Len tomu veriť, čo vidím. Je pravda, že som bol tiež v takej situácii, že by som niečomu neveril, keby som neskúsil a necítil na vlastnej koži. Niekedy ma napadá v súvislosti s mačkami, že by som neveril tomu a tomu, keby som to nevidel, keby som to nepozoroval, keby som to neprežil.

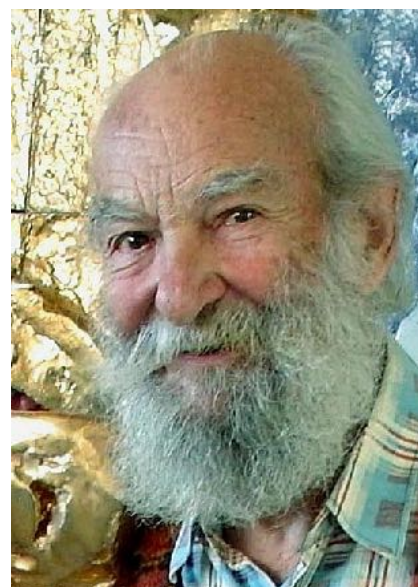
V Biblii je povedaný výrok: - nebudem doslova citovať, len jeho zmysel. Mám 100 oviec a to platí aj o mačkách a jedna chýba, tak nechám tých 99 a idem hľadať tú jednu, stratenú ovcu. Je to neuveriteľné, ale je to tak, že človekovi chýba ten jeden jedinec, ktorý chýba, lebo vtedy si človek uvedomí jeho kvality, a ako vo filme sa mu premietnu chvíle a momenty i vlastnosti, ktoré, rovnako ako u človeka vytvárajú osobnosť.

Vedec, keď má svojho psa, uňho si "odloží svoju vedeckú tvár" a tvári sa ako človek, ktorý má psa - svojho psa. Škoda, že nie som v spojení s ostatnými vedcami, bolo by iste zaujímavé si urobiť štatistiku, koľko vedcov má psa koľkí sú majiteľmi mačiek atp. A samozrejme, mali by sme, alebo museli rozdeliť či rozlíšiť vedca od vedca, vedca pracujúceho v oblasti živočíchov, vedca pracujúceho v oblasti rastlín a vedca z oblasti techniky.

Keď píšem tieto riadky, vedľa mňa rodí **Izinka**, celým menom **Izidorka**. Niekedy ju voláme **Izinkou**, niekedy **Dorkou** a niekedy len **Izi**. Mala pripravený kôš, samozrejme vystlaný hebkým a huňatým ručníkom, farebným, aby farebne ladili spolu, respektíve, aby tie malé, ktoré prídu na svet, vynikli v tom koši a na tom ručníku. Matka **Izinka** je čierna chlpatá, krásna, ručník je oranžový, no a malé? To je ešte otázka niekoľkých minút. Aké budú? To sa uvidí. Vždy je to očakávanie, je to fascinujúce a radostné. To, že sa narodí polovička podľa matky, podľa jej farebnosti, podľa jej srsti, krátkosrsté, alebo dlhosrsté, je len otázka teoretických úvah. Môžem povedať podľa našich pozorovaní (5 ročných), že je to ináč. A začína pôrod. **Izinka** je nekludná a ja som nervózny, lebo som sám, manželka Olga odcestovala do Prahy, odkiaľ ma volá v určitých intervaloch a pýta sa na veci okolo mačiek. Je tiež zvedavá na udalosti, ktoré sa odohrávajú doma. Objaví sa biely malý tvor, je vítaný matkou, ktorá ho olizuje, ošetruje a víta ho mačacou láskou matky. Druhé mačiatko je tiež biele, no a do tretice tiež biele. Matka je čierna, ako som už o tom písal a otec je biely, statný jedinec, so silným znakom svojho rodokmeňa. Je biela európska krátkosrstá mačka (britská) s nerovnako zafarbenými očami - jedno oko svetlomodré, a druhé je oranžovej farby. Zatiaľ mal troch potomkov, bielych, ale oči bohužiaľ mali iné ako otec. Tá rarita očí sa stratila. Tie tri biele, to je len otázka, aké budú mať oči, lebo teraz majú ešte zatvorené. Štvrtá je čiernobiela a piata úplne čierna. Tu mi prichádza na um otázka, ktorú som dostal od mladého človeka. Obrátil sa na mňa s otázkou, či je to možné, aby mačka - matka mala povedzme päť malých a každá malá mačka od jedného kocúra - otca? Áno! Je to možné a myslím si, že keď sú z piatich mačiatok tri biele, ich biely otec musí byť silným jedincom a neodbytným sexkocúrom. Samozrejme hovorím o mačkách, v

našom spoločenstve, kde každá mačka a každý kocúr má slobodu. Slobodu pohybu, slobodu výberu miesta, kde chce byť, kde sa chce pohybovať a kde chce spať. Tiež zisťujeme, že vždy si menia svoje miesta odpočinku, spánku. Je fascinujúce pozorovať malé (2-3 mesačné) s väčšími, ako si vyhľadávajú spoločné miesto, veľký kôš, kreslo, stôl alebo lavica alebo válenda, alebo podlahu nad miestom, pod ktorým je vedené ústredné kúrenie, alebo si nájdu miesto na terase. Na jednom mieste sa namačkajú (možné je, že výraz mačkám = tlačím je odvodené od slova mačka?). Ležiace spiace, mačky a vytvárajú neobyčajne zaujímavé "plastické obrazce", kde dôležitým akcentom je farebnosť a plastičnosť, najmä ich roztomilé hlavičky. Tomuto zoskupeniu som dal meno "plastický mačací koberec". Keď dáte dohromady mačky biele, čierne, čierno-biele, oranžové, múrovité tigrovité, tak vám vznikne útvar, obraz, plastický reliéf, farebný, úžasný neopakovateľný a trúfam si povedať, že to môže vytvoriť jedine príroda. Samozrejme tu hrá veľkú úlohu aj pohyb.

Som nekludný, nervózný a niekedy si nemôžem nájsť sám seba, chcem urobiť to, alebo ono a vždy sa mi činnosť zdá byť zbytočná a nemôže ma uspokojiť. Samozrejme tvorba, činnosť v ateliéri, práca výtvarná - to je niečo úplne iné! Nádherné je, keď sa človeku darí, ale je zdrvivé, keď sa neobjaví vytúžený výsledok ani po tvrdom "zápase myšlienok s hmotou". Víťazstvo bez boja by nebolo víťazstvom - myslím teraz na to, že by som mal ísť do záhrady, alebo upratovať po mačkách, alebo ... atď., atď. Je toľko práce, toľko "zbytočných činností", ktoré človek musí urobiť, a tie zbytočné činnosti stále sa opakujú, a opakujú a človekovi to pripadá ako stály pohyb po obvode kruhu, začínajúci a nikdy nekončiaci kruh! Ťahám jarmo! A v tomto "kolotoči" nútených činnosti sa objaví jedna, ktorá nie je nutná, ale zaujímavá a fascinujúca zároveň. A touto činnosťou je pozorovanie mačiek. Je to vždy iné, niekedy skoro neuveriteľné, niekedy zábavné, niekedy poučné.

Sú veci, ktoré sa dajú pochopiť, kdekoľvek na zemi. Sú veci, ktoré pochopíme vtedy, keď sa dostaneme do problémov alebo situácie, v ktorej sa vyznáme, alebo sme v krajine, kde sme doma, a sú veci, ktoré ťažko pochopíme, sú nám cudzie, ako samozrejme zvyky rôznych cudzích krajov, ďalekých zemí, ktoré sú odlišné, iné mravy, iné kritériá spoločenské, sociálne, kultúrne atď. Preto obdivujem (a to som už písal, Bibliu, lebo vychádza z ľudského ja, z ľudských vzťahov, z ľudských vlastností, ľudskej malosti a ľudského ducha, z ľudských vášní, ľudskej lásky a nelásky, z ľudskej podstaty. A to sa nezmení, človek bude človekom, kým tento človek homo sapiens bude žiť. Nevie si predstaviť a myslím si, že by to bolo zbytočné si človeka predstaviť, že tomuto tvorovi, ktorý sa nazýva človek, by narástli tykadlá, alebo iné fyzické zmeny. A nechcem ani tomu uveriť, že by jeho duševná kapacita a rozumový fond by sa rozšíril. Kde? Kam? Ako? Prečo? Nádherné je to všetko

vymyslené. Keď veríme tomu, že nás stvoril Tvorca, tak všetko závisí od neho. Nádherné je, že ten stvorený tvor nikdy ale nikdy nemôže ohroziť tvorcu. Ináč je s nami ľuďmi, ktorí si myslíme, že sme najvyšší (nemyslím tým fyzicky) medzi tvormi. A dostali sme rozum, dostali sme všetky predpoklady, aby sme mohli robiť tu na zemi to, čo chceme. Rozbiť atóm, vypestovať niečo, alebo vymyslieť niečo, čo sa potom vymyká z rúk ľudí a pôjde proti nemu. Ako sochár by som nikdy neurobil takú sochu, i keby som mohol, aby ma prerástla a zničila mňa, svojho tvorcu. My tu na zemi sme 1 : 1, čo sa týka človek - človek, človek - zviera, alebo zviera - zviera. Môže byť nádherné pozorovať dianie sveta a "ľudských mravcov" z vesmírnej vzdialenosti.

Biblia je fantastická kniha - kniha múdrostí, kniha, ktorá opisuje svet, ľudí, ich trápenia, ich život, daný Bohom, a od nemožného k možnému, od uveriteľného k skoro neuveriteľnému a vtedy je ohromný moment - zázraku -. Zázrak - skoro nemožné sa stáva možným v určitom okamihu, určitom slede, v určitých životných súvislostiach. Len taký človek v zázrak neverí, ktorý je žiarou oslepený, a ani netuší, že žiara slnka a žiara toho Najvyššieho je zázrak samotný. A ten zázrak svieti aj pre neho.

A tu človeče, dobré by bolo zamyslieť sa nad sebou, nad svojim osudom, nad vlastným životom, i nad tým, kde sa nachádzam. V tomto priestore a v tomto čase! Som, a dokedy tak budem? Som - existujem, a čo robím a dokedy tak budem môcť byť tu, na zemi a budem môcť využiť všetko to, čo život dáva, i to bohatstvo čo nám súčasníkom príroda poskytuje. Keď si toto všetko uvedomujem, vnímam a vidím, snažím sa uvedomiť si, pochopiť - som "bohatý" na skúsenosti, a i tak môžem byť spokojný aj šťastný.

Mačky si zaslúžia, aby som o nich rozprával a niekoľkých jedincov – mačky i kocúrov, spomínal aj po mene. Nie som spisovateľ, ale výtvarník, preto azda výpovednejšie budú diela inšpirované mačkami. Mačka ma zaujala nielen ako výtvarný objekt, ale mačky ma podnietili pre mnohé skutočné pozorovania tajomného sveta týchto krásnych a neopakovateľných tvorov. Závety z pozorovaní mi mnohé napovedali aj o svete, o prírode i o spoločnosti, tak som si formoval myšlienky, názory a konfrontoval v nezabudnuteľných rozhovoroch s priateľmi.

Knihu Vám pripravilo združenie Legatum Vanek. Združenie má za cieľ vytvorenie Galérie Imricha Vaneka a sprístupnenie jeho diel pre širokú verejnosť. Informácie o galérii zverejňujeme na web stránke <http://imrich.vanek.sk>

E-mailový kontakt: legatum.vanek@gmail.com

Ak chcete podporiť vytvorenie galérie, prosím použite číslo bankového účtu:

IBAN: SK90 1100 0000 0029 4205 4183